

การเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัด
เชียงใหม่

ว่าที่ร้อยตรีหญิงวชิรภาพร ครั้นอุระ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Learning Agricultural of young farmers in Don Kaew Subdistrict, Mae
Rim District, Chiang Mai Province

Acting Sub Lt. WACHIRADAPORN KRUENURA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development School
of Agriculture and Cooperatives
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อและนามสกุล	ว่าที่ร้อยตรีหญิงวชิรฎาพร ครี้นอุระ
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ [พิมพ์วันที่สอบได้ผลผ่านที่นี่]

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทงค์ จุลเอียด)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัด
เชียงใหม่

ผู้วิจัย ว่าที่ร้อยตรีหญิงวชิรญาพร ครั้นอรุระ รหัสนักศึกษา 2649002322

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เตียวหวาน ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของยุวเกษตรกร (2) ความรู้และแหล่งเรียนรู้ในด้านการเกษตรของยุวเกษตรกร (3) ความคิดเห็นและความต้องการในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร (4) ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการเกษตรของยุวเกษตรกร (5) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้พื้นฐานการเกษตร ความต้องการเรียนรู้และความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของยุวเกษตรกร

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 558 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์โยยามาน ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 239 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ยุวเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 13.50 ปี ร้อยละ 66.1 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร อาชีพของบิดา ร้อยละ 27.20 ทำอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน บิดาของยุวเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง อาชีพของมารดา ร้อยละ 28.45 ทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย มารดาของยุวเกษตรกร ร้อยละ 80.33 ไม่มีอาชีพรอง (2) ความรู้การเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกรอยู่ในระดับมากโดยมีความรู้ระดับน้อยในด้านปศุสัตว์ (3) ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นและความต้องการต่อการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการเรียนรู้มากที่สุด คือ การทัศนศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้การเกษตร (4) ปัญหาในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร พบมากที่สุดคือ ขาดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน ข้อเสนอแนะด้านสนับสนุน คือ ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก ควรให้โรงเรียน/หน่วยงานรัฐสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร (5) พบว่าไม่มีปัจจัยใดที่สัมพันธ์กับความรู้อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร และปัจจัยที่สัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติกับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร ได้แก่ ระดับปัญหาการได้รับความรู้จาก สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์

คำสำคัญ ยุวเกษตรกร การเรียนรู้ การเกษตร

Thesis title: “Learning Agricultural of young farmers in Don Kaew Subdistrict, Mae Rim District, Chiang Mai Province”

Researcher: “Acting Sub Lt. WACHIRADAPORN KRUEENURA”; ID: “2649002322”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Associate Professor Bumpen Keowan;; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study (1) general socioeconomic conditions of young farmers (2) knowledge and learning resources used in agricultural work of young farmers (3) opinions and needs in the learning of young farmers (4) problems, suggestions, and agricultural extension guidelines of young farmers (5) factors relating to knowledge, learning needs, and opinions toward agricultural learning.

The population of this research included Matayom 1 students in Mae Rim district, Chiang Mai province in 2022. The sample size of 239 people was determined by Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method by lotto picking. For parents, they were selected by using purposive sampling method.

The results of the research found that (1) most of the young farmers were female with the average age of 13.50 years old. 66.1% of them never attended any training of agriculture (2) basic agriculture knowledge of young farmers was at the high level. The knowledge which was at the low level was on the needs for cost reduction in animal husbandry. (3) The young farmers had the opinions toward agricultural learning extension, overall, at the moderate level. The need in the agricultural knowledge extension of young farmers, overall, was at the moderate level. The need for learning were more than other aspects such as field trips, learning center visit, and successful model farmers from farming. (4) Problems regarding the extension and agricultural learning development guidelines of young farmers was mostly found on the issue of the lack of agricultural market for the products in the community. Suggestion was that the parents should cooperate with the children activity. The school/government agencies should give a support on community agricultural materials. (5) No factor was found to correlate with knowledge at the significance level while there was a statistically significant correlation between the need of learning and opinions. Finally, levels of problem and knowledge received from personal, publication and online medias were found to statistically correlate with opinions.

Keywords : Young farmer, Agricultural learning

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. จ้างงค์ จุลเอียด ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และ สหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความ กรุณาอย่างสูง จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ พร้อมทั้งให้กำลังใจตลอดเวลาที่ศึกษา ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในสาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ให้ความรู้คำแนะนำและ คำปรึกษาที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ บุพการีและคุณแฟน ที่เป็นกำลังใจที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งขอขอบคุณ เพื่อนร่วมงาน เพื่อนๆนักศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอันสำคัญ พร้อมทั้งครูผู้สอน ผู้ปกครอง และยุวเกษตรกรในพื้นที่ตำบลดอนแก้วทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและในการเก็บรวบรวม ข้อมูลในการในครั้งนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และ เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปส่งเสริมและพัฒนาการจัดการวัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตรเพื่อลดการเผาในนาข้าวของเกษตรกรต่อไป

ว่าที่ร้อยตรีหญิงวชิรญาพร ครั้นอุระ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัยกรอบแนวคิดการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร	8
แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	15
แนวคิดและทฤษฎีความรู้และแหล่งเรียนรู้	17
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร	27
ยูทูปเกษตรกร	37
บริบทชุมชน ตำบลตอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	41
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	59
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการเกษตรของยุวเกษตรกร	65
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร	72
ตอนที่ 4 ปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการเกษตรของยุวเกษตรกร	79
ตอนที่ 5 การหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร	88
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปการวิจัย	91
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	110
ก แบบสัมภาษณ์	111
ข ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	120
ประวัติผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	แสดงเขตการปกครองในตำบลดอนแก้ว.....	38
ตารางที่ 2.2	ตารางแสดงจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่ของตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่	38
ตารางที่ 2.3	จำนวนประชากรในพื้นที่ของตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่.....	38
ตารางที่ 3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน.....	52
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของยูวเกษตรกร.....	56
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของยูวเกษตรกร	59
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร	55
ตารางที่ 4.8	ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร	64
ตารางที่ 4.9	ระดับความรู้ของยูวเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน	65
ตารางที่ 4.10	จำนวนข้อความรู้ที่ยูวเกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้..... การเกษตรพื้นฐาน	66
ตารางที่ 4.11	แหล่งความรู้ที่ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร	69
ตารางที่ 4.12	สรุปแหล่งความรู้ที่ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร	69
ตารางที่ 4.13	ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมความรู้ทางการเกษตรของยูวเกษตรกร	72
ตารางที่ 4.14	สรุปความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร	73
ตารางที่ 4.15	ความต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ทำเกษตรของยูวเกษตรกร	75
ตารางที่ 4.16	สรุปภาพรวมความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร	76
ตารางที่ 4.17	ปัญหาในการส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ทางการเกษตร..... ของยูวเกษตรกร	78
ตารางที่ 4.18	สรุปภาพรวมปัญหาการได้รับการเรียนรู้การทำเกษตร..... ของยูวเกษตรกร	79
ตารางที่ 4.19	ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้	82
	ทางการเกษตรของยูวเกษตรกร	
ตารางที่ 4.20	สรุปข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้..... ทางการเกษตรของยูวเกษตรกร	83
ตารางที่ 4.21	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของความรู้เกษตรพื้นฐาน	86
	ความต้องการเรียนรู้ และความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร	

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การทำงานเกษตร ถือเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับคนไทยมานาน ด้วยเมืองไทยเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยร่วมกับธรรมชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด อาชีพเกษตรกรจึงเป็นอาชีพสร้างรายได้หลัก และถือเป็นหัวใจสำคัญที่สร้างผลผลิตให้กับคนไทย มีการศึกษาพบข้อเท็จจริงที่น่าสนใจว่า ภาคเกษตรไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสูงวัยของแรงงานซึ่งเร็วกว่าภาพรวมของประเทศไทยที่กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบมากขึ้นสัดส่วนของแรงงานเกษตร สูงอายุ ที่มีอายุ 40 - 60 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39 ในปี 2546 เป็นร้อยละ 49 ในปี 2556 เช่นเดียวกับสัดส่วนของแรงงานที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ที่เพิ่มขึ้นด้วยสวนทางกับสัดส่วนของแรงงานอายุน้อย (15 - 40ปี) ที่ลดลงอย่างมากจากร้อยละ 48 เป็น ร้อยละ 32 ในช่วงเวลาเดียวกัน (โสภณศรี มีจันทร์ และคณะ, 2562)

ผลกระทบภาคการเกษตรปัจจุบัน ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรลดน้อยลง จากการเปลี่ยนแปลงในเรื่องแรงงานภาคการเกษตรมีปัญหาแรงงานลดลง แรงงานไทยร้อยละ 31 ยังทำงานอยู่ในภาคเกษตร แต่สัดส่วน GDP ภาคเกษตรเหลือเพียงร้อยละ 9 สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของภาคเกษตรไทยที่ช้ากว่ากิจกรรมในภาคอื่น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ อายุเฉลี่ยของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพการเกษตร ในปัจจุบันจะอยู่ในช่วงอายุ 45 - 63 ปี วิฤตที่ทำให้กลุ่มของผู้สืบทอด หรือลูกหลานผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรหายไปจากภาคการเกษตร มีหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและการปลูกฝังค่านิยม ที่มองว่า อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพที่ลำบากมีปัจจัยเสี่ยงในการทำอาชีพนี้หลายด้าน เช่น การกดราคาสินค้า ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น สภาพดินฟ้าอากาศ ศัตรูพืช ฯลฯ (พิชัย สมบูรณ์วงศ์ และคณะ, 2554) ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตร ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่นิยมประกอบอาชีพทางการเกษตร ทั้งที่เยาวชน

คนรุ่นใหม่เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพและพลัง มีความกระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลง เปิดกว้างทางความคิดสามารถรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ง่าย

พื้นที่ของตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่ มีจำนวนครัวเรือน 2,486 หลังคาเรือน โดยพื้นที่ในเขตปกครองตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม มีทั้งหมด 34,953 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่อยู่อาศัยของราษฎรหรือเขตชุมชน 1 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างอำเภอเมืองและอำเภอแม่ริมเป็นพื้นที่ที่รับรองการขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ได้รับการพัฒนาพื้นที่ในหลาย ๆ ด้านจากจังหวัดอีกทั้งยังมีสถานที่ราชการที่สำคัญตั้งอยู่หลายแห่งทำให้มีการเพิ่มขึ้นของประชาชนมากขึ้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติก็มากขึ้นตาม มีสถาบันการศึกษาในระบบและนอกระบบ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล - ระดับชั้นอนุปริญญา ทั้งหมด 12 แห่ง นักเรียนเป็นคนในและนอกพื้นที่ ต่างชาติ พันธุ์

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการใช้ชีวิตเปลี่ยนไปในวงกว้าง โดยเฉพาะกับกลุ่มเด็กนักเรียนที่การพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งวิชาการ อารมณ์ และสังคมต้องหยุดชะงัก มีการเรียนและสนใจเรื่องการเกษตรน้อยลงเนื่องจาก ไม่ค่อยได้พบเห็นวิธีการทำเกษตร เพราะปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมที่มีมาช้านานจนเกิดภาวะสะสม ส่งผลให้การศึกษาทางไกลไม่สามารถตอบโจทย์การเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลได้นักเรียนส่วนใหญ่ โดยจากผลสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายในครัวเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) พบว่า ครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีจำนวนมาก ไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ แต่มีได้รับการเรียนการสอนแบบระบบออนไลน์ทั้งหมด ทำให้พฤติกรรมการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ไม่ได้ฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับคนและสิ่งรอบข้างน้อยลง ทำให้เกิดความเครียดระหว่างเรียนออนไลน์เพิ่มมากขึ้น (โรเจอร์ ลีอมงคล, 2565) จากข้อจำกัดทางสถานะทางเศรษฐกิจครัวเรือนส่งผลให้การเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนลดลง นำไปสู่ภาวะ Learning Loss หรือ การเรียนรู้ถดถอย เกิดปัญหาเชิงคุณภาพ โดยจากงานวิจัยของ(กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2565) พบว่าการปิดโรงเรียนทำให้การเรียนรู้ของเด็กลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 1 - 2 จากการเรียนรู้ ร้อยละ 100 ในการเปิดเรียนปกติ

จากปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นในการศึกษาการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางการส่งเสริมในการทำการเกษตร เพิ่มความรู้ ทักษะ ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเกษตร เพื่อพัฒนาอย่างถูกต้องให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ ให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเกษตรต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรของยูวเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมและความต้องการในการเรียนรู้ของยูวเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร
- 2.5 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้พื้นฐานการเกษตร ความต้องการและความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้านการเกษตรของยูวเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การเรียนรู้การทำเกษตรของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและผลงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัย จึงได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปร

1. อายุ _____
2. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน _____
3. ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆของยูวเกษตรกร
 - 3.1 สื่อบุคคล _____
 - 3.2 สื่อมวลชน _____
 - 3.3 สื่อกิจกรรม _____
 - 3.4 สื่อสิ่งพิมพ์ _____
 - 3.5 สื่อออนไลน์ _____
4. ความคิดเห็นของยูวเกษตรกร _____
ต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
5. ระดับปัญหาในการเรียนรู้ด้านการเกษตร _____
ของยูวเกษตรกร

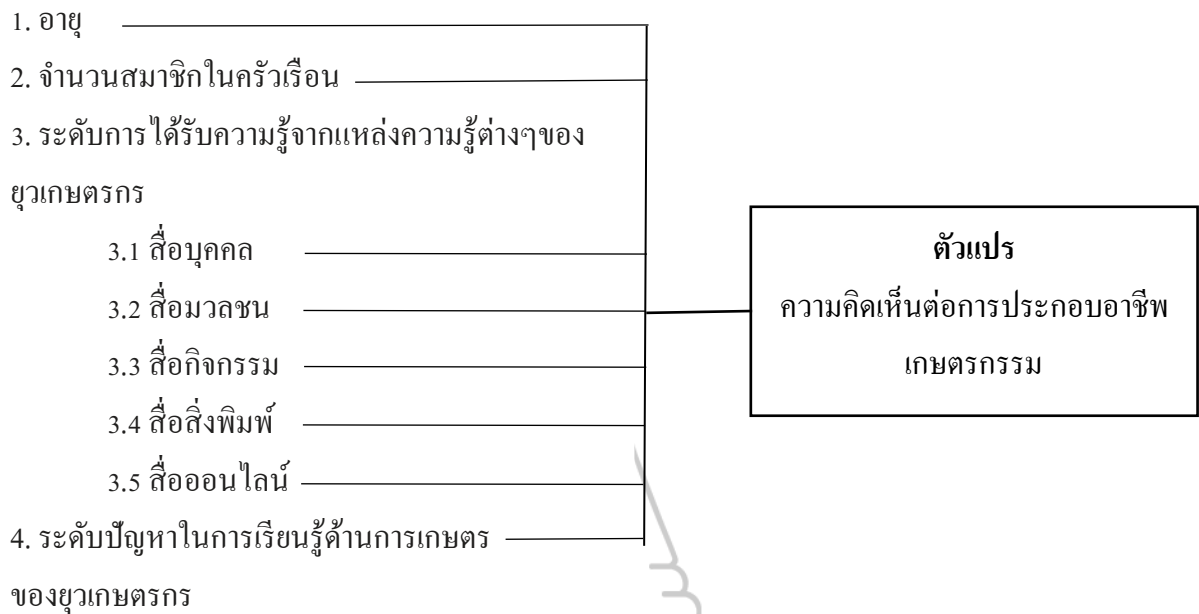
ตัวแปร

1.ความรู้พื้นฐานการเกษตรของยูวเกษตรกร

ตัวแปร

2.ความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร

ตัวแปร

ภาพที่ 1.2 กรอบแนวคิดการวิจัย 2

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ระดับปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของยูวเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความรู้อันพื้นฐานด้านการเกษตรของยูวเกษตรกรในโรงเรียนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

4.2 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ระดับปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของยูวเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกรในโรงเรียนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

4.3 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ ระดับปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของยูวเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยูวเกษตรกรในโรงเรียนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้น ม.1 ของโรงเรียนบ้านศาลา โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่

5.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตร ปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของยุวเกษตรกรในโรงเรียนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

5.3 ขอบเขตเชิงเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน ดำเนินการวิจัยในช่วงระหว่างเดือนมกราคม 2565 ถึงเดือนธันวาคม 2566 ดำเนินการเก็บข้อมูลช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 เป็นเวลา 1 เดือน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 “ยุวเกษตรกร” หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นสมาชิกชุมนุมเกษตรหรือกลุ่มยุวเกษตรกร ปีการศึกษา 2565 ใน 3 โรงเรียนในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

6.2 “สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ” หมายถึง ลักษณะความเป็นอยู่ของยุวเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ด้านการเกษตร การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน อาชีพหลักของบิดา อาชีพรองของบิดา อาชีพหลักของมารดาอาชีพรองของมารดา

6.3 “ความรู้” หมายถึง ระดับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน ได้แก่ ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน) ปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์) และประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง)

6.4 “การเรียนรู้การเกษตร” หมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่า หรือความพึงใจ ที่เป็นสิ่งแปลกใหม่หรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ โดยจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ต่อไปในอนาคตเกี่ยวกับเรื่องการเกษตร การเปลี่ยนแปลงศักยภาพนี้อาจแฝงอยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งอาจจะยังไม่ได้แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมอย่างทันทีทันใด

6.5 “แหล่งความรู้” หมายถึง แหล่งความรู้ทางด้านวิชาการและทักษะด้านการเกษตร ที่รับจากแหล่งประเภทต่างๆ เช่น สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์

6.6 “ระดับความรู้” หมายถึง ระดับความรู้ที่ได้จากการทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร ช่วงคะแนนจำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง 5 ช่วง คือ 1 - 3 = ระดับน้อยที่สุด 4 - 6 = ระดับน้อย 7 - 9 = ระดับปานกลาง 10 - 12 = ระดับมาก และ 13 - 15 = ระดับมากที่สุด

6.7 “ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร” หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่ยุวเกษตรกรเห็นด้วยต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร

6.8 “ความต้องการเรียนรู้” หมายถึง ความต้องการที่ยุวเกษตรกรอยากเรียนรู้ด้านการเกษตร ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร

6.9 “ปัญหาของยุวเกษตรกร” หมายถึง สิ่งที่ยุวเกษตรกร คิดว่าเป็นประเด็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร

6.10 “ข้อเสนอแนะของยุวเกษตรกร” หมายถึง สิ่งที่ยุวเกษตรกร คิดว่าเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร

7.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 **หน่วยงานภาคการศึกษา** ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำไปต่อยอดในการกำหนดนโยบายสร้างบทเรียนสื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ กำหนดนโยบายหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนโดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ นักเรียน และสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่เกี่ยวข้องร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

7.2 **โรงเรียน** สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรของยุวเกษตรกร เพื่อสามารถพัฒนาแผนการเรียน การสอนเกี่ยวกับการเกษตร กิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตแก่แก่นักเรียน ปลุกจิตสำนึกในการทำการเกษตร จัดสรรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ใน

กิจกรรมฝึกทักษะให้กับนักเรียน และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมพัฒนาให้
ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปเผยแพร่ ประกวด แข่งขันเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
ต่อไป

7.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม สามารถนำข้อมูลของการเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกรที่พบ
เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้การทำเกษตร เพิ่มความเข้าใจให้กับเยาวชนรุ่นใหม่
หรือกลุ่มคนที่สนใจการทำเกษตร ให้เข้าถึงความรู้ได้กว้างขวาง สะดวก รวดเร็วเข้าใจง่าย และ
ถูกต้องตามหลักวิชาการ

7.4 ยุวเกษตรกร สามารถนำข้อมูลที่พบไปปรับในการเรียนรู้ทำการเกษตร สละสม
ประสบการณ์เพื่อเป็นทักษะสร้างรายได้ ต่อยอดพัฒนา สร้างอาชีพในการเอาตัวรอด พึ่งตนเองได้ทุก
สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา การเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางการวิจัย โดยมีการแยกประเด็น ดังนี้ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
4. แนวคิดและทฤษฎีความรู้และแหล่งเรียนรู้
5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร
6. ยุวเกษตรกร
7. บริบทชุมชน ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร กล่าวถึง ความหมายการส่งเสริมการเกษตร วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร หลักการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไป เช่น บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536, น. 28) “การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การนำความรู้ วิธีการ และเทคนิคใหม่ ๆ ทางเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือจนบังเกิดผลสำเร็จ ขณะเดียวกันก็นำเอาปัญหาต่าง ๆ ทางเกษตรมาวิเคราะห์หาหนทางแก้ไข

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2551, น.223-232) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Agricultural Extension และร่วมกับคำว่า Education หรือการศึกษาแต่คำว่า ส่งเสริมโดยความหมายแท้แล้ว หมายถึง การสนับสนุน เกื้อหนุนทำให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นการนำความรู้และวิทยาการที่ทันสมัยที่ได้มาจากการค้นคิดและวิจัยของนักวิชาการไปสู่เกษตรกร โดยมีองค์กรส่งเสริมการเกษตรเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดและแพร่กระจายความรู้ดังกล่าว การส่งเสริมการเกษตรยังเป็นการให้การศึกษาแก่เกษตรกรในรูปแบบของการให้ศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นผู้ให้ความรู้ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการนำข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร ไปสู่เกษตรกร เช่น เรื่องปัจจัยการผลิต การผลิตพืช - สัตว์ การตลาดสินค้าเกษตร การแปรรูปผลิตผล การเกษตร และแหล่งสินเชื่อการเกษตร เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการส่งเสริมการเกษตรก็คือ การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร

วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร เป็นทิศทางที่บอกให้เกษตรกรรู้ว่า จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร วัตถุประสงค์เป็นจุดมุ่งหมายสุดท้ายที่ต้องใช้ความพยายามให้บังเกิดขึ้น หรือเป็นความปรารถนาที่ต้องการให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร มีระดับต่าง ๆ แตกต่างกันไป เริ่มจาก วัตถุประสงค์แบบกว้าง ๆ ยังไม่ชัดเจน จนถึงวัตถุประสงค์ที่มีความเฉพาะเจาะจงในโครงการต่าง ๆ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1.2.1 วัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐาน (Fundamental objectives) เป็น วัตถุประสงค์แบบกว้าง ๆ ยังไม่มีความชัดเจน ครอบคลุมกว้างขวาง และมีความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มหรือบุคคล หรือเป็นวัตถุประสงค์ที่แสดงไว้ในกฎหมายหรือปรัชญา ในการดำเนินงานของ องค์กรและหน่วยงาน ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น วัตถุประสงค์ของกรมส่งเสริมการเกษตร ในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีดังนี้

- 1) *เพิ่มขีดความสามารถในการผลิตพืชสินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศ และการใช้ภายในประเทศ*
- 2) *เพื่อให้เกษตรกรทำการเกษตรโดยใช้ที่ดิน น้ำ และสารเคมี อย่าง ระมัดระวัง และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการเกษตร*

3) เพื่อพัฒนาอาชีพ ยกระดับรายได้ของเกษตรกร และพัฒนาองค์กรเกษตรกรให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้

4) เพื่อปรับกระบวนการและกลไกการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร

1.2.2 วัตถุประสงค์ทั่วไป (General objectives) เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น เป็นการแสดงถึงจุดประสงค์โดยทั่วไปขององค์กรส่งเสริมการเกษตร หรือเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการใดโครงการหนึ่ง ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้นำหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั้น ๆ ใช้อธิบายว่าหน่วยงานกำลังทำอะไรอยู่

1.2.3 วัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติการ (Specific or working objectives) เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความเฉพาะเจาะจง กระจัดรัดง่ายต่อการทำความเข้าใจ เป็นวัตถุประสงค์ของโครงการต่าง ๆ ที่องค์กรส่งเสริมเขียนขึ้นสำหรับโครงการต่าง ๆ ที่จะนำไปปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมาย ตัวอย่างเช่น “เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรได้”

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตร คือ เป้าหมายที่กลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้นมาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

1.3 หลักการส่งเสริมการเกษตร

โดยมีหลักการของการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1.3.1 งานส่งเสริมการเกษตรต้องทำร่วมกับเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่ใช่ผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือยึดยึดความคิดเห็นของตนเองให้แก่เกษตรกร เกษตรกรต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ก็คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทิศทางที่ถูกต้อง เกษตรกรจะเป็นผู้กำหนดวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

1.3.2 การส่งเสริมการเกษตรต้องทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาอื่น ๆ ในชนบท ถ้าการส่งเสริมการเกษตรเป็นการให้ความรู้ตามความจำเป็นและความต้องการตลอดจนเป้าหมายของเกษตรกรในชนบท จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือและประสานงานกับองค์กรพัฒนาอื่น ๆ ทั้งองค์กรของรัฐและเอกชนที่ให้บริการ มีความชำนาญและมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่สามารถช่วยเกษตรกรได้ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ปกครอง พัฒนาการ สาธารณสุข ประมง ปศุสัตว์ องค์กรพัฒนาของเอกชน ตลอดจนหน่วยวิชาการที่ทำหน้าที่สร้างความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ

1.3.3 การส่งเสริมการเกษตรเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบบุคคลวิถี เทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการผลิตพืชและสัตว์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาในการทำการเกษตรของเกษตรกร แต่ในขณะเดียวกันภูมิปัญญาของเกษตรกรก็มีความสำคัญต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

และนักวิจัย ดังนั้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันระหว่างนักวิจัย เจ้าหน้าที่ส่งเสริม และเกษตรกร จะทำให้งานส่งเสริมเป็นไปอย่างผสมกลมกลืนกัน วิธีการแบบนี้อาจเรียกว่าเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบบุคคลวิถี

1.3.4 การส่งเสริมการเกษตรทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน การทำงานส่งเสริมในพื้นที่ต่าง ๆ ต้องเผชิญกับปัญหาของเกษตรกรมากมายหลายอย่าง ตามกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย เช่นเกษตรกรกลุ่มที่มีที่ดินมาก ปานกลาง น้อย ทำให้เกิดความแตกต่างกันในการที่จะทำงานส่งเสริม ดังนั้นการส่งเสริมในพื้นที่ใด ๆ จึงไม่ควรจะกำหนดรูปแบบของการส่งเสริมเพียงแบบเดียว (Single package) เพื่อนำไปใช้กับเกษตรกรทุกคนเหมือนกัน เกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ มีปัญหาและความจำเป็นแตกต่างกันไป เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจึงควรที่จะพัฒนาโครงการส่งเสริมให้เหมาะสมกับปัญหา ความต้องการ และทรัพยากรที่เกษตรกร แต่ละกลุ่มมีแตกต่างกันไป

1.3.5 เกษตรกรควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของงานส่งเสริม เพื่อให้วัตถุประสงค์ระยะยาวของการช่วยเหลือและฝึกอบรมเกษตรกร ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หลังจากที่โครงการส่งเสริมสิ้นสุดลง เกษตรกรไม่ควรเป็นเพียงผู้รับการส่งเสริมเท่านั้น แต่ควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของการส่งเสริม เช่น การวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดแผนงานและโครงการ การทดสอบ และการปฏิบัติงานตามแผน

สรุปได้ว่า หลักการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ งานส่งเสริมการเกษตรต้องทำร่วมกับเกษตรกร การส่งเสริมการเกษตรต้องทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาอื่น ๆ ในชนบท การส่งเสริมการเกษตรเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบบุคคลวิถี การส่งเสริมการเกษตรทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน และเกษตรกรควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของงานส่งเสริม

1.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

1.4.1 แบ่งตามบุคคลเป้าหมาย ได้แก่ วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน ดังนี้

1) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล** เป็นการส่งเสริมแบบหนึ่งครั้งต่อหนึ่งคน ซึ่งจะทำให้เกิดความใกล้ชิดต่อเกษตรกร โดยมีวิธีการที่นิยมกัน คือ การเยี่ยมเยียนไร่นา การมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางบริการข้อความแบบสั้น การติดต่อแบบข้อความสื่อผสม และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

2) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม** เป็นการส่งเสริมแบบหนึ่งครั้งมีเกษตรกรมากกว่าหนึ่งคนแต่ไม่มากจนไม่สามารถนับได้ การส่งเสริมการเกษตรแบบนี้ เช่น การประชุมกลุ่ม การจัดทำศึษา การจัดงานวันเกษตร และการสาธิต

3) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน** เป็นการส่งเสริมการเกษตรแบบครั้งหนึ่งมีเกษตรกรรับรู้เป็นจำนวนมาก โดยมีวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และนิทรรศการ เป็นต้น

1.4.2 แบ่งตามการสื่อสาร ได้แก่

- 1) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อคำพูด** เช่น การสนทนาระหว่างบุคคล การอภิปราย การประชุม นักส่งเสริมใช้การพูดกับเกษตรกรผู้เป็นบุคคลเป้าหมาย
- 2) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์** เช่น จดหมายเวียน แผ่นพับ หนังสือเล่ม
- 3) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อภาพและเสียง** เช่น การใช้ตารางข้อมูล แผนภูมิ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิทยุกระจายเสียง
- 4) **วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อกิจกรรม** เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดขบวนมหรสพ การสาธิต

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Agricultural Extension และร่วมกับคำว่า Education หรือการศึกษา แต่คำว่าส่งเสริมโดยความหมายแท้แล้ว หมายถึงการสนับสนุน เกื้อหนุนทำให้ดีขึ้นซึ่งพจนานุกรม อังกลีสิทธิ์ (2551, น.223-232) ได้กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร (agricultural extension methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร ได้แก่ 1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (individual method) ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ได้เรียนรู้ตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล 2) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล (group method) โดยการฝึกอบรม การสาธิต การศึกษาดูงานนอกสถานที่ 3) การส่งเสริมแบบมวลชน (mass method) โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยให้การส่งเสริมเผยแพร่แพร่กว้างขวาง ใช้กับคนจำนวนมากได้อย่างกว้างขวาง

2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ความหมายของความคิดเห็น ประเภทของความคิดเห็น และวิธีวัดความคิดเห็น ดังนี้

2.1 ความหมายของความคิดเห็น

กมลรัตน์ หล้าสรวงษ์ 2527 (อ้างถึงใน วรภัทร วรรังษฤษฎี, 2550, น.7) กล่าวว่าความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกภายในอาจเป็นเพียงเจตนา หรือความเชื่อ และค่านิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตหรือทราบได้นอกจากตัวของผู้นั้น แต่ความคิดเห็นเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจน ดังนั้นคนที่มีเจตคติหรือความเชื่อค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็ไม่มีผู้ใดทราบเลยว่า เขามีเจตคติหรือความเชื่อค่านิยมเช่น

เรื่องวิทย์ แสงรัตนา 2522 (อ้างถึงใน วรภัทร วรรังษฤษฎี, 2550, น.7) กล่าวว่าความคิดเห็นนั้นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติที่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะลักษณะความคิดเห็นจะไม่ลึกซึ้งเหมือนกับทัศนคติความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อและการตัดสินใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยอาศัยความรู้ การรับรู้ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

ไอซ์เซค 1981(อ้างถึงใน วรภัทร วรรังษฤษฎี, 2550, น.8) ให้ความหมายความคิดเห็น ว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่วไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปมีความหมายที่กว้างกว่า

สรุปความหมายของความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด การตัดสินใจที่แสดงออกทางคำพูด ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

2.2 ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ 1996 (อ้างถึงใน สุมาลี ประทุมมา 2554, น.13) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

2.2.1 ความคิดเห็นเชิงบวกสุด - เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ เช่น บวกสุด ลบสุด

2.2.2 ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดีและไม่ดี

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นของบุคคลที่แสดงออกมาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ หรือจากความรู้ความเข้าใจ สามารถแสดงความคิดเห็นทั้งด้านบวกหรือด้านลบ และความรู้ความเข้าใจในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

2.3 วิธีวัดความคิดเห็น

เบส 1977 (อ้างถึงใน อ้างถึงใน วรภัทร วรรังษฤษฎี, 2550, น.8) ได้เสนอแนะว่า วิธีง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็น คือการแสดงออกให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับในความเป็นปฏิปักษ์ (Positive) หรือนิเสธ (Negative)

เพ็ญพร เพชรสุขศิริ 2531 (อ้างถึงใน สุมาลี ประทุมมา 2554, น.14) ได้กล่าวถึงการสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นมีอยู่ด้วยกันหลายวิธีแต่วิธีที่แพร่หลายมี 4 วิธีคือ

1) *วิธีของเทอร์สตัน (Thurston's Scale)* เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบกับตำแหน่งของความคิดเห็น ทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็นช่วงที่มีช่วงห่างเท่ากัน

2) *วิธีกัตต์แมน (Gattman's Scale)* เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับข้อความที่ทัศนคติสูงต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกันจากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้และแสดงถึงการสะสมของข้อแสดงความคิดเห็น

3) *วิธีแนวแบบ S-D Scale (Semantic Differential Scale)* เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี - เลว ขยัน - ขี้เกียจ เป็นต้น

4) *วิธีวัดแบบลิเคอร์ท (Likert's Scale)* เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีการสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสนองแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชื่นชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, -1, -2 ตามลำดับการให้คะแนน Positive หรือทาง Negative

สรุปได้ว่าการใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ แบ่งออกเป็น 2 ข้อ ได้แก่ ความหมายของความต้องการ และทฤษฎีความต้องการ ดังนี้

3.1 ความหมายของความต้องการ

ความต้องการ มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง อยากรู้ได้ ใคร่ได้ หรือความประสงค์ ความต้องการเป็นสิ่งที่มนุษย์แสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อสนองความปรารถนาของตนเองโดยความต้องการนี้แบ่งได้เป็น กลุ่มใหญ่ 2 ประเภท คือความต้องการทางด้านร่างกาย หรือความต้องการทางด้านพื้นฐาน และความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม ซึ่งจัดเป็นความสำคัญขั้นรองลงมา โดยทฤษฎีความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรที่ควรทราบได้แก่ 1) ทฤษฎีความต้องการของอับราฮัม เอช มาสโลว์ 2) ทฤษฎีสองปัจจัยของเฟรดเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก 3) ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ และ 4) ทฤษฎีความต้องการของอันเดอร์เฟอร์

3.2 ทฤษฎีความต้องการ

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2560, น. 2-26) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ไว้ ดังนี้

3.1.1 ทฤษฎีความต้องการของอับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow)

อับราฮัม เอช มาสโลว์ ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการมนุษย์ โดยเชื่อว่ามนุษย์จะถูกกระตุ้นโดยความต้องการแต่ละขั้นจนเกิดความพอใจ ซึ่งสามารถลำดับได้ดังนี้

- 1) *ความต้องการทางกายภาพ* หมายถึงความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น
- 2) *ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย* เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตที่มั่นคง ปลอดภัยในการดำรงชีวิต
- 3) *ความต้องการทางสังคม* เป็นความต้องการความรักและการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม โดยมนุษย์เข้าไปอยู่ในกลุ่มใดก็ต้องการให้ตนเป็นที่รักและยอมรับในกลุ่มที่ตนอยู่
- 4) *ความต้องการการยกย่อง* เป็นความต้องการที่ต้องการให้คนอื่นยอมรับยกย่อง เชิดชูและเคารพนับถือจากสังคม ซึ่งความต้องการในขั้นนี้จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

5) *ความต้องการความสำเร็จในชีวิต* เป็นความต้องการระดับสูงสุดโดยเป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จขั้นสูงสุดที่ตนเองสามารถทำได้ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีน้อยคนที่สามารถทำได้

3.1.2 *ทฤษฎีสองปัจจัยของเฟรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก*

เฟรเดอริก เฮอร์ซเบิร์ก นักจิตวิทยาอุตสาหกรรม ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจที่นิยมแพร่หลายอีกทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎี 2 ปัจจัย ดังนี้

1) *สิ่งที่พอใจหรือปัจจัยจูงใจ* เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของงานเป็นเรื่องของการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานดีขึ้น เช่น การได้รับคำชมเชย การได้รับความเคารพนับถือจากคนอื่น ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น

2) *สิ่งที่ไม่พอใจ หรือปัจจัยอนามัย* ปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นปัจจัยที่ใช้บำรุงรักษาจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ที่จะทำให้มีกำลังใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การบังคับบัญชา นโยบายและการบริหาร เป็นต้น

3.1.3 *ทฤษฎีความต้องการของแมคคิลเลนด์*

แมคคิลเลนด์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้เสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ โดยมีแนวคิดที่มนุษย์มีการเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง จนมีความต้องการที่ถูกก่อตัวและพัฒนาตลอดช่วงชีวิตของตน แมคคิลเลนด์ ได้กำหนดความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) *ความต้องการความสำเร็จ* เป็นความต้องการที่จะทำงานได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน มีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา ลักษณะพฤติกรรมจะออกมาเป็นการกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ท้าทายความสามารถ มุ่งความสำเร็จมากกว่ารางวัลหรือผลตอบแทนและต้องการความก้าวหน้า เป็นการรับผิดชอบงานของตนเองมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

2) *ความต้องการความผูกพัน* เป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์หรือมิตรภาพระหว่างบุคคลนี้ไว้อย่างใกล้ชิด โดยจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกที่อยากให้บุคคลอื่นชื่นชมชื่นชมตนเอง ชอบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม งานเลี้ยง งานพบปะสังสรรค์ต่างๆ

3) *ความต้องการอำนาจ* เป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการควบคุม มีอิทธิพล รับผิดชอบหรือครอบงำเหนือผู้อื่น โยอำนาจในที่นี้สามารถแบ่งออกเป็น อำนาจส่วนบุคคล ซึ่งมักเป็นประโยชน์ส่วนตัว กับอำนาจสถาบัน ซึ่งมักเป็นอำนาจเพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนรวม โดยจะมี

พฤติกรรมที่ชอบแสวงหาโอกาสในการควบคุมผู้อื่น ชอบการแข่งขัน ชอบการเผชิญหน้าหรือโต้แย้งกับผู้อื่น

3.1.4 ทฤษฎีความต้องการของอันเดอร์เฟอร์

เคลย์ตัน อัลเดอร์เฟอร์ นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้จัดกลุ่มความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งรู้จักกันดีในทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎี ERG ได้แก่ ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ ความต้องการความสัมพันธ์ และความต้องการการก้าวหน้า

1) *ความต้องการดำรงชีวิตอยู่* เป็นความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยในชีวิต เพื่อตอบสนองให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ต่อไป

2) *ความต้องการความสัมพันธ์* เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งในที่ทำงานและสภาพแวดล้อมอื่นๆ

3) *ความต้องการการก้าวหน้า* เป็นความต้องการสูงสุด คือเป็นความต้องการภายในเพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อความเจริญเติบโต การใช้ความสามารถของตัวเองได้เต็มที่ แสวงหาโอกาสในการเอาชนะความท้าทายใหม่ๆ

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการที่ได้อธิบายมานั้น สรุปได้ว่า ความต้องการของมนุษย์เป็นลักษณะ ลำดับขั้นจากระดับต่ำสุดไปยังระดับอื่นที่สูงขึ้นไป มีทั้งความต้องการการดำรงอยู่ ความต้องการความสัมพันธ์ ความต้องการอำนาจ ความต้องการการก้าวหน้า และความต้องการความสัมพันธ์ผล ซึ่งความต้องการ ความก้าวหน้าและความต้องการความสัมพันธ์นี้เป็นความต้องการของบุคคลที่จะก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีขึ้น หรือมีประสิทธิผลมากขึ้น หรือแก้ปัญหาจัดการกับงานที่ ซ้ำซ้อนให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

4. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ และแหล่งความรู้ กล่าวถึง ความหมายของความรู้ ประเภทของความรู้ ระดับของความรู้ การวัดความรู้ ความหมายของแหล่งความรู้ ความสำคัญของแหล่งความรู้ และประเภทของแหล่งความรู้ ดังนี้

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ กล่าวถึง ความหมายของความรู้ ลักษณะของความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ประเภทของความรู้ ระดับความรู้ และการวัดความรู้ ดังนี้

4.1.1 ความหมายของความรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของ “ความรู้” (Knowledge) ว่า “สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เช่น ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์ เช่น ผู้ชายคนนี้เก่ง แต่ไม่มีความรู้เรื่องผู้หญิง” (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป.) แต่นักจัดการความรู้ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความรู้” (Knowledge) ในลักษณะขยายความต่างกันไปบ้าง เช่น

“ความรู้” ในด้านการจัดการความรู้ นั้น วิจารย์ พานิช (2547, น. 2) ระบุว่า มีหลายนัย และหลายมิติ ดังนี้

- 1) ความรู้ คือ สิ่ง que เมื่อนำไปใช้จะไม่หมด หรือสึกหรอ แต่จะยิ่งงอกงามยิ่งขึ้น
- 2) ความรู้ คือ สารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ
- 3) ความรู้ เป็นสิ่งที่คาดเดาไม่ได้
- 4) ความรู้เกิดขึ้น ณ จุดที่ต้องการใช้ความรู้ นั้น
- 5) ความรู้ เป็นสิ่งที่ขึ้นกับบริบทและกระตุ้นให้เกิดขึ้นโดยความต้องการ

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า “ความรู้” เป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด ขัดเกลา เปรียบเทียบ เลือกรู้ เชื่อมโยง และบูรณาการกับความรู้และประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้อื่น เกิดการประสมประสานระหว่างประสบการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท จนเกิดเป็นความเข้าใจ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้เมื่อนำไปใช้จะไม่หมดหรือสึกหรอ แต่จะยิ่งเพิ่มทักษะและความนำความรู้มาใช้เพื่อพัฒนากลุ่มและองค์กรให้ดียิ่งขึ้นไป โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้นำความรู้เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมาเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา กรอบแนวคิด และเครื่องมือในการสัมภาษณ์เกษตรกร

4.1.2 ประเภทของความรู้

บุญดี บุญญาภิจ, และคณะ, (2547, น. 16) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548, น. 4) ระบุว่า การจำแนกประเภทของความรู้ที่ได้รับความนิยมและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อการจัดการความรู้ นั้น ได้จำแนกความรู้ตามลักษณะการปรากฏของความรู้ ซึ่งจำแนกความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) และความรู้ฝังลึก (tacit knowledge)

1) *ความรู้ชัดแจ้ง* หรือความรู้ที่ปรากฏ เป็นความรู้ที่มีลักษณะเด่นชัด (objective) เป็นทฤษฎี เป็นความรู้ที่บุคคลสร้างขึ้นและสามารถแสดงออกมาผ่านภาษาที่เหมาะสมได้ โดยการพูด/บอกกล่าว แสดงอาการ หรือโดยวิธีใด ๆ ให้ปรากฏแก่ผู้อื่น และอาจถูกบันทึกลงเป็นสารสนเทศหรือข้อมูลในวัสดุหรือระบบบันทึกแบบต่าง ๆ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม เช่น นโยบายขององค์กร กระบวนการทำงานและกลยุทธ์ เป้าหมายและความสามารถขององค์กร ฯลฯ

2) *ความรู้ฝังลึก* หรือความรู้แฝงเร้น หรือความรู้โดยนัย เป็นความรู้ที่ไม่ได้มีอยู่ในตำรา แต่เป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่ฝังอยู่ในคน รู้ได้เฉพาะตัวเจ้าของเอง และอยู่ในตัวของบุคคลผู้นั้น ไม่ได้ถอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือบางครั้งก็ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ง่าย และตัวเจ้าของความรู้เองก็อาจไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าตนมีความรู้นั้นอยู่ เนื่องจากความรู้ฝังลึกนี้เป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่ได้มาจากการกระทำและประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน สามัญสำนึก ดุลยพินิจ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มีลักษณะเป็นความเชื่อ ทักษะ และเป็นอัตวิสัย (subjective)

สรุป ประเภทของความรู้ จำแนกตามลักษณะการปรากฏของความรู้ ได้แก่ ความรู้ชัดแจ้ง หรือความรู้ที่ปรากฏ เป็นความรู้ที่มีลักษณะเด่นชัด ที่แสดงออกมาผ่านการพูด การกระทำ ให้ปรากฏแก่ผู้อื่น และความรู้ฝังลึก หรือความรู้แฝงเร้น หรือความรู้โดยนัย เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ไม่ได้มีอยู่ในตำรา แต่เป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่ฝังอยู่ในคน

4.1.3 ระดับของความรู้

Bloom, et al (1956, น. 10-24) ได้แบ่งระดับความรู้ (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ จากขั้นที่ง่ายไปสู่ขั้นที่ยาก ดังนี้คือ

1) *ความรู้ความจำ (Knowledge)* เป็นความสามารถทางสมองในอันที่จะทรงไว้หรือรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ให้ดูที่ว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จะจำไว้ได้เพียงใด

2) *ความเข้าใจ (Comprehension)* เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อื่นรู้ เจตนาของตน และตนเองรู้ความหมาย ความปรารถนาของผู้อื่น

3) *การนำไปใช้ (Application)* เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความจำ และความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขสถานการณ์ให้สำเร็จลุล่วงไป

4) *การวิเคราะห์ (Analysis)* เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ

5) *การสังเคราะห์ (Synthesis)* เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อย ๆ ให้เข้ากันได้เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลาย ๆ ลักษณะ แล้วนำมาจัดระบบโครงสร้างเสียใหม่ ให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

6) *การประเมินค่า (Evaluation)* เป็นความสามารถในการตัดสินตีราคาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ (Criteria) และมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้

สรุปได้ว่า ระดับของความรู้ แบ่งได้เป็น 6 ระดับ คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งในแต่ละบุคคล ความรู้เหล่านี้จะไม่เท่ากัน การนำไปใช้จึงแตกต่างกัน บ้างถ่ายทอดได้มากได้น้อย ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล โดยงานวิจัยครั้งนี้ ได้นำระดับความรู้ เป็นตัวแปรอิสระในการหาความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

4.1.4 การวัดความรู้

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงการวัดความรู้โดยมีรายละเอียดดังนี้
 รวีวรรณ ชินะตระกูล (2533, น. 38 - 41) กล่าวว่า การสร้างแบบทดสอบ เพื่อเป็นเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) แบบอัตนัย

2) แบบปรนัย

วิรัช วรรณรัตน์ (2558, น. 1-2) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถจำแนกดังนี้

1) การสอบโดยการปฏิบัติจริง (Performance test)

2) การสอบปากเปล่า (Oral test)

3) การสอบข้อเขียน (Paper pencil test)

สรุปได้ว่า การวัดความรู้ คือ กระบวนการหรือวิธีการในการวัดพฤติกรรมด้านความรู้ จะต้องดำเนินการอย่างมีขั้นตอน เป็นระเบียบแบบแผน โดยมีเครื่องมือช่วยวัด ซึ่งจะทำให้ตัวเลขใช้แทนลักษณะของสิ่งที่เราต้องการทราบ โดยการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับวัดระดับความรู้เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้

โดยทฤษฎีการเรียนรู้ มีดังนี้

4.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ พรทิพย์ อุดมสิน (2556, น.31-37) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญสามารถใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ทฤษฎีกลุ่มนี้รู้จักกันในนามทฤษฎีสั่งเร้าและการตอบสนอง (stimulus response theory หรือ S-R theory) โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมา และเน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม เพราะเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวที่กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ (2) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มปัญญานิยมหรือพุทธินิยม (Cognitivism) ทฤษฎีกลุ่มนี้เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในสมองที่ใช้สติปัญญาของมนุษย์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเองนั่นเอง โดยทฤษฎีกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับความสามารถในการตั้งวัตถุประสงค์การวางแผนความตั้งใจ ความคิด ความจำ การคัดเลือก การให้ความหมายกับสิ่งเร้าต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์ (3) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ทฤษฎีกลุ่มนี้ให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายใน ที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์การเรียนรู้เกิดจากการรับรู้ สิ่งที่เรียนรู้มีความหมายและความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของชีวิตตนเอง

4.2.2 ทฤษฎีการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร ของแบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เบอริโล (David Berlo) ประกอบด้วย S-M-C-R ได้แก่ 1) Source หมายถึงผู้ส่งสาร 2) Message หมายถึง ข่าวสาร 3) Channel หมายถึงสื่อ และ 4) Receiver หมายถึงผู้รับสาร (ปัญญานิทัศน์, 255, น.4-8)

4.2.3 กระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ซึ่งบลูม (Bloom (ed) 1956 น. 154-162) กล่าวว่าเมื่อเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) คือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น การเรียนรู้ความคิดรวบยอด 2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (Affective Domain) คือการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และ 3) การเปลี่ยนแปลงทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Psychomotor Domain) คือ การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายเพื่อให้เกิดความชำนาญ หรือทักษะ

4.2.4 ทฤษฎีการแรงจูงใจ พรทิพย์ อุดมสิน (2556, น. 11 -18) ได้กล่าวถึงลักษณะของแรงจูงใจ มี 2 ลักษณะ คือ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motives) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motives) ในแรงจูงใจภายในเป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิด ความสนใจ การมองเห็นคุณค่าส่วนแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic motives) เป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมอาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศชื่อเสียง แรงจูงใจ

นี้ไม่คงทนถาวร ตอบสนองสิ่งจูงใจดังกล่าวเฉพาะกรณีที่ต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้นส่วนแนวคิดทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Vroom's Expectancy Theory) คือ การจูงใจจะเกิดขึ้นเมื่อคนเชื่อว่าสิ่งที่ตนจะทำนั้น สามารถสำเร็จได้และเมื่อสำเร็จแล้วจะได้ผลลัพธ์หรือรางวัลที่ตนเห็นคุณค่า ซึ่งการจูงใจนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ ความคาดหวัง (Expectancy : E) การเป็นเครื่องมือ (Instrumentality : I) และคุณค่าของผลลัพธ์ (Valence : V)

สรุปได้ว่าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการสื่อสาร กระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรม ทฤษฎีการแรงจูงใจ เป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยมีการระดมทรัพยากรและเทคนิควิธีการต่างๆ มาใช้ร่วมกันเป็นระบบทำให้เกิดความเจริญเติบโต งอกงาม หรือมีสภาพดีขึ้น ซึ่งสามารถสังเกต หรือวัดความเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจน

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ กล่าวถึง ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ และประเภทของการแหล่งเรียนรู้ รายละเอียดดังนี้

4.3.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง ถิ่นที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แห่ง ที่ ศูนย์ความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, น. 3) ได้อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ ว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือที่รวม อันอาจเป็นสถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนั้นเป็นการเฉพาะแตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคล หอสมุดแห่งชาติ และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545, น. 43) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้วิทยากรและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องจากแหล่งเรียนต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ พิพิธภัณฑ์หอศิลป์ ห้องวัฒนธรรม ห้องภูมิปัญญา ห้องเฉลิมพระเกียรติ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล

สวนเกษตร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ห้องคอมพิวเตอร์ หอสมุดทัศนศึกษา ห้องมัลติมีเดีย ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชาตามกลุ่มสาระ

ตำริ บุญชู (2548, น. 27) ได้ให้ความหมายของแหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ประสบการณ์ทั้งหลายที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเองและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยและต่อเนื่อง จนเกิดกระบวนการเรียนรู้และสุดท้ายก็จะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2556, น. 50) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ สร้างความรู้ ความคิดวิชาการ และประสบการณ์ อันประกอบไปด้วยแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร ฯลฯ 15 และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ศูนย์กีฬา วัด ครอบครัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ ฯลฯ

สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งหรือที่รวม สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ไม่ว่าจะ เป็นบุคคล สถานที่ หรือศูนย์รวม ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ วิทยากร สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง จนเกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแหล่งความรู้เป็นตัวแปรอิสระในการหาความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และได้นำแหล่งความรู้ในการเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมาเป็นส่วนหนึ่งวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา กรอบแนวคิด และเครื่องมือในการสัมภาษณ์เกษตรกร

4.3.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษายึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ในมาตรา 24 ยังกำหนดว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้และในมาตรา 25 ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน

พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ”

วิเชียร วงศ์คำจันทร์ (2545, น.5) ได้อธิบายความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเสริมสร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2) เป็นแหล่งศึกษาตามอัธยาศัย
- 3) เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 4) เป็นแหล่งสร้างความรู้ ความคิด วิชาการและประสบการณ์
- 5) เป็นแหล่งปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ด้วย

ตนเอง

- 6) เป็นแหล่งสร้างความคิดเกิดอาชีพใหม่สู่ความเป็นสากล
- 7) เป็นแหล่งเสริมประสบการณ์ตรง

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษา หาความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความคิด วิชาการ และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ และชุมชน

4.3.3 ประเภทของการแหล่งเรียนรู้

การจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ สามารถจัดได้หลายแบบตามความสอดคล้องกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ได้ดังนี้

เจนจัด ภักดีไทย (2548, น.13) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่อาจนำมาใช้ในการเรียนการสอนมีดังนี้

- 1) แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ โรงฝึกงาน อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ต้นไม้ ใบหญ้า แมลง ก้อนหิน ดิน สวนครัว ครู นักเรียน คนงาน ภารโรง เป็นต้น
- 2) บุคคลซึ่งโรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เช่น ชาวนา ชาวประมง ช่างไม้ พ่อค้า ข้าราชการ ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ภูมิปัญญาชน บุรุษไปรษณีย์
- 3) แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและนอกชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ปุชนีย์สถาน วัดอุโบสถ สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา และพิพิธภัณฑ์
- 4) กิจกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ได้แก่ ผลงานทางด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม วรรณคดีประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง เป็นต้น

กรมวิชาการ (2544, น.137) ได้แบ่งแหล่งเรียนรู้เป็น 3 ประเภทดังนี้

1) แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนดาวตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว

2) แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอก ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบันค้นคว้าวิจัย สถานประกอบการ ห้องสมุดประชาชน เป็นต้น

3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางเพลงพื้นบ้าน พิธีกรรม เป็นต้น

รัฐมนตรี ทงสุขดี (2545, น.14) ได้จำแนกประเภทแหล่งเรียนรู้ชุมชนได้ 6 ประเภทคือ

1) ทรัพยากรบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีให้ผู้สนใจที่ต้องการเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลที่มีทักษะความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น งานฝีมือ ช่างทอง ช่างไม้ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ ศิลปินทุกแขนง นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์มาก เป็นต้น

2) ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ พืช และแร่ธาตุ เป็นต้น

3) ทรัพยากรวัตถุและสถานที่ หมายถึง อาคารสิ่งก่อสร้าง และ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่ประชาชนสามารถที่จะไปศึกษาหาความรู้ให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือสิ่งที่ต้องการ เช่น โรงทำน้ำประปา ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาลและสิ่งต่าง ๆ

4) ทรัพยากรประเภทสื่อ หมายถึง บุคคลหรือสิ่งติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกันทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 แหล่ง ทรัพยากรประเภทนี้จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

(1) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ (ป้ายประกาศ จุลสาร ไปสเตอร์ แผ่นปลิว)

(2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่อาศัยเทคนิคด้านอิเล็กทรอนิกส์ สร้างสรรค์ในรูปของเสียงและภาพ ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว สื่อเหล่านี้สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสตา หู แบ่งได้เป็น 2 พวก คือ สื่อที่ให้เสียงอย่างเดียว และสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง

5) *ทรัพยากรประเภทเทคนิค* หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งประดิษฐ์คิดค้น สิ่งที่มีมนุษย์นำมาปรับปรุง เช่น ระบบการสื่อสารคมนาคม ศูนย์คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรือระบบใหม่ ๆ เป็นต้น

6) *ทรัพยากรประเภทกิจกรรม* หมายถึง การปฏิบัติด้านประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ การปฏิบัติงานของหน่วยราชการ ตลอดจนความเคลื่อนไหวเพื่อนำปรับปรุง ไปใช้ปรับปรุงพัฒนาสภาพต่าง ๆ ในท้องถิ่น

คำริ บุญชู (2548, น. 28-29) ได้จำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ได้เป็น 4 ประเภท คือ

1) *แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล* ได้แก่ บุคคลทั่วไปที่อยู่ในชุมชนซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับความรู้ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ช่างฝีมือ นักธุรกิจ พนักงานบริษัท ข้าราชการ ภิภุสงฆ์ ศิลปิน นักกีฬา

2) *แหล่งการเรียนรู้ประเภทที่มนุษย์สร้างขึ้น* เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถานที่ราชการ พิพิธภัณฑ์ ตลาด ร้านค้า บริษัท ธนาคาร โรงมหรสพ โรงงานอุตสาหกรรม ห้องสมุด ถนน สะพาน ฝายทดน้ำ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามบิน

3) *แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ* เช่น ภูเขา ป่าไม้ พืช ดิน หิน แร่ ทะเล เกาะ แม่น้ำ ห้วยหนอง คลอง บึง น้ำตก ทุ่งนา สัตว์ป่า สัตว์น้ำ

4) *แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมทางสังคม ประเพณี และความเชื่อ* ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน วรรณกรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในบ้าน

ประเภทของแหล่งเรียนรู้ อาจสรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) *แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ* เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ดิน ทราย ชายทะเล เป็นต้น

2) *แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น* เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสืบทอด ศิลปะวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ

3) *แหล่งแหล่งเรียนรู้* เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านการประกอบอาชีพ และการสืบสานวัฒนธรรม ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งความรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ประเภทสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ที่สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้เกี่ยวกับกลุ่มยุวเกษตรกรโดยเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร

5. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร กล่าวถึง ความหมายของการเกษตร ประเภทเกษตรกรรม พืชกรรม ปศุสัตว์ และประมง รายละเอียดดังนี้

5.1 ความหมายของการเกษตร

การเกษตร (Agriculture) หมายถึงการเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการประมง ผู้ที่ทำการเกษตรนั้น การเรียกว่า เกษตรกร ส่วนคำว่า กสิกร นั้นหมายถึงผู้ที่ทำการกสิกรรม คือผู้ที่ปลูกพืชเพียงอย่างเดียว เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนการเกษตรจึงเป็นการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และทุน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตจากทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเรานิยมเรียกว่าผลผลิตทางการเกษตร

เกษตรกรรม (อังกฤษ: Agriculture) เป็นการเพาะปลูกพืช เห็ดรา เลี้ยงสัตว์ และรูปแบบของชีวิตแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นอาหาร เส้นใย เชื้อเพลิงชีวภาพ ยารักษาโรคและผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อความยั่งยืนและเพิ่มสมรรถนะชีวิตมนุษย์ เกษตรกรรมเป็นพัฒนาการที่สำคัญในความเจริญของอารยธรรมมนุษย์ที่ไม่ย้ายที่อยู่ซึ่งการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ในสปีชีส์ที่ถูกทำให้เลี้ยงได้ผลผลิตอาหารส่วนเกินซึ่งช่วยหล่อเลี้ยงพัฒนาการของอารยธรรม การศึกษาด้านเกษตรกรรมถูกเรียกว่า เกษตรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ของเกษตรกรรมย้อนกลับไปหลายพันปี และการพัฒนาของมันได้ถูกขับเคลื่อนโดยความแตกต่างอย่างมากของภูมิอากาศ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม เกษตรกรรมทั้งหมดโดยทั่วไปพึ่งพาเทคนิคต่างๆเพื่อการขยายและบำรุงที่ดินที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงสปีชีส์ที่ถูกทำให้เลี้ยงสำหรับพืช เทคนิคนี้มีกาศัยการชลประทานบางรูปแบบ แม้จะมีหลายวิธีการของเกษตรกรรมในพื้นที่แห้งแล้งอยู่ก็ตาม ปศุสัตว์จะถูกเลี้ยงในระบบทุ่งหญ้าผสมกับระบบที่ไม่เป็นเจ้าของที่ดิน ในอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมพื้นที่เกือบหนึ่งในสามของพื้นที่ที่ปราศจากน้ำแข็งและปราศจากน้ำของโลก

5.2 ประเภทของเกษตรกรรม แบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่

5.2.1 **พืชกรรม** หมายถึง การเพาะปลูกพืช เช่น การทำนา การทำสวนผลไม้ การทำไร่ การปลูกพืชไม่ใช้ดิน

5.2.2 ปศุสัตว์ หมายถึง การประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์บนบก เช่น การทำฟาร์มปศุสัตว์ การทำฟาร์มโคนม การทำฟาร์มหมู การทำฟาร์มสัตว์ปีก การทำฟาร์มแกะ

5.2.3 การประมง หมายถึง การประกอบอาชีพการเกษตรทางน้ำ เช่น การเลี้ยงสัตว์หรือพืชน้ำ การจับสัตว์น้ำ

5.2.4 ป่าไม้ หมายถึง การประกอบอาชีพเกี่ยวกับป่า เช่น การปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ การนำผลผลิตจากป่ามาแปรรูปให้เกิดประโยชน์

สรุปได้ว่า พืชกรรม ปศุสัตว์ การประมง และป่าไม้ คือประเภทของเกษตรกรรม โดยสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับเกษตรกรรมได้

5.3 พืชกรรม

พืชเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น นำมาเป็นอาหาร สร้างที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ พืชยังมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เป็นอย่างมาก เช่น บริเวณป่าไม้อุดมสมบูรณ์ก็จะมีฝนตกและช่วยทำให้อากาศบริสุทธิ์ พืชที่นำมาทำยารักษาโรค เป็นพืชสมุนไพร เช่น ว่านหางจระเข้ ฟ้าทะลายโจร ขมิ้น จำแนกตามพืชกรรมได้ 3 ประเภท และระบบเพาะปลูกพืช ดังนี้

5.3.1 การจำแนกตามพืชกรรม

จำแนกได้ 3 ประเภทได้แก่ ป่าไม้ พืชสวน และพืชไร่

1) **ป่าไม้ (Forest)** ป่าไม้ในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ

(1) ประเภทผลัดใบ ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ ได้แก่ สัก ประดู่ แดง มะค่าโมง ตะแบก ฯลฯ ป่าแดง ต้นไม้แทบทั้งหมดผลัดใบ ได้แก่ เต็ง รัง เหียง พลวง พะยอม มะค่าแต้ ฯลฯ

(2) ประเภทไม่ผลัดใบ

ก. ป่าดงดิบ เป็นป่ารกทึบ มองเขียวชอุ่มตลอด ได้แก่ ยาง ตะเคียนกะบาก เคี่ยม จำปาป่า ฯลฯ

ข. ป่าดงดิบเขา ส่วนใหญ่อยู่ภาคเหนือตามภูเขาสูงเหนือระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 1,000 เมตร ได้แก่ ก่อต่างๆ มณฑาป่า จำปาป่าหว้า สนสามพันปี กำนาน

ค. ป่าสนเขา ได้แก่ สนสองใบ สนสามใบ

ง. ป่าโกงกาง พันธุ์ไม่มีรากค้ำและรากหายใจ มักขึ้นตามที่ดินเลนริมทะเล หรือบริเวณปากแม่น้ำใหญ่ๆ ซึ่งมีน้ำเค็มท่วมถึง ได้แก่โกงกาง แสบทะเล ลำพู รำแพน

(3) ป่าอื่น ๆ

ก. ป่าชายหาด ได้แก่ สนทะเล หูกวาง โพธิ์ทะเล กระทิง

ข. ป่าพรุ ได้แก่ อินทนิลน้ำ จิก โสภน้ำ

ค. ป่าหญ้า ได้แก่ หญ้าคา หญ้าขน หญ้าโฆมง หญ้าเพ็ก

2) พืชสวน (Horticulture) จำแนกได้ 3 ประเภท ไม้ผล พืชผัก และไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่

(1) ไม้ผล (Pomology) จำแนกออกเป็น 3 ประเภท

ก. ไม้ผลเขตร้อน ได้แก่ สับปะรด มะขาม พุทรา น้อยหน่า (ทนแล้งได้ดี)กล้วย มะม่วง มะละกอ ขนุน มะพร้าว ละมุด (ทนแล้งได้ปานกลาง) เงาะ ทุเรียน มังคุด ลางสาด มะไฟ (ต้องการความชื้นสูง)

ข. ไม้ผลเขตกึ่งร้อน ได้แก่ ส้ม องุ่น ลิ้นจี่ ลำไย อาโวคาโด

ค. ไม้ผลเขตหนาว ได้แก่ แอปเปิ้ล สาลี่ ท้อ พลับ และเชอร์รี่

(2) พืชผัก พืชที่สามารถนำส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นมาประกอบอาหาร ทั้งผล ดอก ลำต้น ใบ ราก และหัว เป็นทั้งไม้ยืนต้น พืชผักมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของร่างกาย ให้ดำรงอยู่ได้ตามปกติ บางประเทศมีการปลูกผักในพื้นที่ว่าง และเป็นพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญสามารถทำรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างมหาศาล เช่น ผักกาดขาว ผักกาดหอม ผักบุ้ง ผักชี ผักกาดเขียวปลี มันฝรั่ง มะเขือเทศ แตงกวา ฟักทอง ถั่วลันเตา ถั่วฝักยาว

(3) ไม้ดอก-ไม้ประดับ (Ornamental and Flowering Plants)

ก. ไม้ดอก (Flowering Plants) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

ข. ไม้ตัดดอก ได้แก่ กุหลาบ หน้าวัว เบญจมาศ เยอบีร่า กล้วยไม้ ฯลฯ

ค. ไม้ดอก ได้แก่ เข็ม ยี่โก บานชื่น ว่านสี่ทิศ ชวนชม

ง. ไม้ประดับ (Ornamental Plants) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

จ. ไม้ใบ เช่น โกสน บอน ปริก เฟิร์น สน ปาล์มประดับ อินท

ผาลัม

ฉ. ไม้กระถาง ได้แก่ กุหลาบ หน้าวัว มะขามเทศ ต่าง สนต่าง ๆ

ฯลฯ

ช. ไม้ตัดและไม้แคระ ได้แก่ ชาตัด ช่อย ตะโก ผลโบก มะสัง

หมากเล็ก

(4) พืชไร่ (Agronomy) แบ่งได้ 10 ประเภท ได้แก่

ก. ธัญพืช (Cereal or Grain Crops) ใช้เมล็ดเป็นอาหารเพียงอย่างเดียว ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวฟ่าง

- ข. พืชตระกูลถั่ว (Leguminosae) เป็นพืชที่อยู่ในตระกูลถั่ว ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง ต้นแคดอก จามจุรี
- ค. พืชอาหารสัตว์ (Forage Crops) เป็นพืชพวกหญ้า ผักหรือถั่ว
- ง. พืชเส้นใย (Fiber Crops) เป็นพืชที่ปลูกขึ้นเพื่อใช้เส้นใยในทางอุตสาหกรรม เช่น ทำเชือก กระสอบ เสื้อผ้า ได้แก่ ฝ้าย ป่าน ปอ
- จ. พืชที่ใช้รากเป็นประโยชน์ (Root Crops) ได้แก่ มันสำปะหลัง มันเทศ ผักกาดหัว หัวบีท
- ฉ. พืชใช้หัวเป็นประโยชน์ (Tuber Crops) ได้แก่ มันฝรั่ง
- ช. พืชที่ให้น้ำตาล (Sugar Crops) ได้แก่ อ้อย หัวผักกาดหวาน
- ซ. พืชที่ให้น้ำมัน (Oil Crops) ได้แก่ ละหุ่ง ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน งา ฝ้าย ข้าว ข้าวโพด
- ณ. พืชให้น้ำยาง (Rubber Crops) ได้แก่ ยางพารา ยางสน
- ญ. พืชประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาสูบ ฝิ่น ชา กาแฟ

สรุปได้ว่า พืชเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่นนำมาเป็นอาหาร ลำต้น ใบ ดอก ผล และหัว พืชผักสวนครัว สามารถปลูกไว้ในบริเวณบ้านเพื่อใช้บริโภคภายในครอบครัว สร้างที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ พืชยังมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เป็นอย่างมาก

5.3.2 ระบบการเพาะปลูกพืช

พืชแต่ละชนิดมีระบบการเพาะปลูกที่แตกต่างกัน ได้ยกตัวอย่างระบบการเพาะปลูกข้าว การทำไร่เลื่อนลอย และการปลูกพืชชนิดเดียว ดังนี้

การเพาะปลูกข้าวในนาข้าวในรัฐพิหารประเทศอินเดีย การปลูกพืชแบบขั้นบันได ที่เรียกว่า Banaue Rice Terraces ใน Ifugao, ฟิลิปปินส์ ระบบการปลูกพืชแตกต่างกันไปในแต่ละฟาร์มขึ้นอยู่กับทรัพยากรและข้อจำกัดที่มีอยู่ ภูมิศาสตร์และภูมิอากาศของฟาร์ม นโยบายของรัฐบาล เศรษฐกิจ แรงกดดันทางสังคมและการเมือง และปรัชญาและวัฒนธรรมของเกษตรกร

การทำไร่เลื่อนลอยเป็นระบบหนึ่งที่ป่าถูกเผา เหลือสารอาหารที่จะสนับสนุนการเพาะปลูกของพืชล้มลุกและยืนต้นเป็นระยะเวลาหลายปีจากนั้นแปลงปลูกจะถูกปล่อยให้ทิ้งร้างเพื่อที่จะปลูกป่าขึ้นใหม่ และเกษตรกรก็ย้ายไปแปลงใหม่และจะกลับมาหลังจากนั้นอีกหลายปี (10-20 ปี) ระยะเวลาที่ทิ้งร้างจะสั้นลงถ้าความหนาแน่นของประชากรมีมากขึ้น ต้องการอินพุทของสารอาหาร (ปุ๋ย) และบางสถานการณ์ควบคุมศัตรูพืช การเพาะปลูกประจำปีเป็นขั้นตอนต่อไปของความเข้มข้นที่ไม่มีระยะเวลาทิ้งร้าง นี่ยังต้องการสารอาหารและปัจจัยการควบคุมศัตรูพืชมากยิ่งขึ้น

อุตสาหกรรมที่ไปไกลกว่านั้นได้นำไปสู่การปลูกพืชชนิดเดียว (monoculture) เมื่อหนึ่งพันธุ์ของสปีชีส์จะถูกปลูกในพื้นที่ขนาดใหญ่ เนื่องจากมีความหลากหลายทางชีวภาพในระดับต่ำ การใช้สาร อาหารแบบเดี่ยวและแมลงศัตรูพืชมีแนวโน้มที่จะสร้างตัวขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยมากขึ้น การปลูกพืชหลากหลายในที่ซึ่งพืชหลากหลายพันธุ์จะถูกปลูกขึ้นตามลำดับในหนึ่งปี และการปลูกพืชแซม เมื่อพืชต่างพันธุ์เติบโตขึ้นในเวลาเดียวกัน เป็นระบบการปลูกพืชประจำปีชนิดอื่นๆที่รู้จักกันว่าเป็น polycultures

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า ในสภาพแวดล้อมที่ค่อนข้างร้อนและแห้งแล้ง ระยะเวลาและขอบเขตของเกษตรกรรมอาจถูก จำกัดโดยปริมาณน้ำฝน ทั้งไม่ยอมให้ปลูกพืชล้มลุกที่หลากหลายในหนึ่งปี หรือต้องการการชลประทาน ในทุกสภาพแวดล้อมเหล่านี้พืชยืนต้นจะถูกปลูก (กาแฟ ช็อคโกแลต) และระบบจะถูกดำเนินการเช่นวนเกษตร ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นที่ระบบนิเวศส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติหรือทุ่งหญ้าแบบแพรรี่ การปลูกพืชล้มลุกการผลิตสูงเป็นระบบการเกษตรที่โดดเด่น

5.4 ปศุสัตว์

ในการเลี้ยงสัตว์มีปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ การจัดการดูแล และโรคสัตว์ ดังนี้

5.4.1. พันธุ์สัตว์

เกษตรกรไทยยังไม่ให้ความสำคัญต่อพันธุ์สัตว์ ที่นำมาใช้เลี้ยงมากนัก จึงมิได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพทางพันธุกรรมของสัตว์ ที่นำมาใช้เลี้ยง โดยเฉพาะในโคและกระบือ ปัจจุบันเกษตรกรไทยเริ่มให้ความสำคัญต่อการเลือกซื้อหาสัตว์ ที่มีคุณภาพดีมาเลี้ยงมากขึ้น โดยเฉพาะในไก่ เป็ด และสุกร ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จึงควรที่จะได้เลือกหาซื้อสัตว์พันธุ์ดีมาเลี้ยง ไม่ใช่สัตว์อะไรก็ได้ และควรจะได้สงวนสัตว์ที่ดี มีรูปร่างใหญ่ ให้เนื้อมาก ให้เนื้อนุ่ม ให้ลูกดก ให้ลูกบ่อย มีความทนทานต่อโรค เก็บไว้เลี้ยงทำพันธุ์ โดยเฉพาะควรที่จะเปลี่ยนวิธีดองสัตว์เสียใหม่ โดยให้ดองตัวเล็กๆ ให้หมด และเก็บตัวใหญ่เอาไว้ทำพันธุ์

5.4.2. อาหารสัตว์

เกษตรกรจำนวนมากยังไม่ให้ความสนใจต่อการให้อาหารโคและกระบือ เท่ากับผู้เลี้ยงสุกร ไก่ และเป็ด โดยคิดเอาว่า โคและกระบือหาอาหารกินเองได้ ไม่จำเป็นต้องจัดหาอาหารให้ แม้แต่สุกร ไก่ และเป็ดเอง แม้รู้ว่า ต้องจัดหาอาหารให้ ก็ยังไม่รู้ว่า ระยะเวลาสัตว์ต้องการอาหารชนิดใด มากน้อยเท่าใด จึงจะเหมาะสม เกษตรกรที่ทำการเลี้ยงสัตว์ จึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องการให้อาหารสัตว์ และจัดหาอาหารมาให้สัตว์กินให้ถูกต้องกับความต้องการ จึงจะทำให้สัตว์นั้นเจริญเติบโตได้ดี ให้นม

มาก ให้ลูกทุกปี หรือให้ลูกตก และไม่เป็นโรคต่างๆ เนื่องจากการขาดอาหาร อาหารหลักที่สำคัญ ๆ ที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ควรจะได้ให้ความสนใจ คือ

1) *อาหารโปรตีน* มีความจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโต การให้นม การให้เนื้อ และการผสมพันธุ์ ซึ่งมีอยู่มากในปลาป่น เนื้อป่น กากถั่วเหลือง กากถั่วลิสง กากมะพร้าว กากเมล็ดฝ้าย และในพืชตระกูลถั่ว เช่น ใบกระถิน และถั่วฮามาตา เป็นต้น

2) *อาหารพลังงาน* อาหารแป้ง เมื่อกินเข้าไปแล้ว ก็ถูกเปลี่ยนรูปเป็นอาหารพลังงาน เพื่อให้ระบบต่าง ๆ ของร่างกายได้ทำงานตามปกติ เช่น การเคลื่อนไหว การเคี้ยว การย่อย และอื่น ๆ อาหารแป้งหรืออาหารพลังงาน มีมากในปลายข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง และรำข้าว เป็นต้น

3) *อาหารแร่ธาตุ* นับว่า มีความสำคัญต่อระบบโครงสร้าง หรือกระดูก โดยเฉพาะธาตุแคลเซียม และฟอสฟอรัส ซึ่งมีมากในกระดูกป่น หรือเปลือกหอยป่น ซึ่งเกษตรกรจะต้องจัดทำให้สัตว์กินเพิ่มเติม ทั้งในรูปเกลือธรรมดาและเกลือประเภทพวก แร่ธาตุปลุกย่อย ซึ่งอาจเป็นผง สำหรับผสมอาหารสัตว์ หรือทำเป็นก้อนสำหรับให้สัตว์เลียกิน

4) *วิตามิน* สัตว์โดยทั่วไปต้องการวิตามินสำหรับการเจริญเติบโต และการผสมพันธุ์ แม้ว่าสัตว์บางชนิด เช่น สัตว์เคี้ยวเอื้อง จะสามารถสังเคราะห์วิตามินบีเองได้ วิตามินที่สำคัญที่ควรให้แก่สัตว์เลี้ยง ก็คือ วิตามินเอ ดี บีต่าง ๆ เค อี และซี เกษตรกรจำเป็นต้องจัดหาวิตามินให้สัตว์กินตามความเหมาะสมตามชนิดของสัตว์ และความต้องการในระยะต่าง ๆ ของการเจริญเติบโต หรือการผสมพันธุ์

5) *น้ำ* สัตว์เลี้ยงนอกจากต้องการอาหารแล้ว ก็ยังต้องการน้ำด้วย สัตว์จะตายในเวลาอันรวดเร็ว หากขาดน้ำ แต่จะยังมีชีวิตอยู่ได้นาน ถ้าขาดอาหาร มีความสำคัญต่อระบบการทำงานต่างๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะระบบ หมุนเวียนของโลหิตและระบบขับถ่าย จึงควรที่เกษตรกรจะต้องดูแลให้สัตว์มีน้ำสะอาดกินตลอด เวลา ตามปริมาณความต้องการของสัตว์นั้นๆ

5.4.3. การจัดการดูแล

สัตว์เลี้ยงก็เช่นเดียวกับคน ที่ต้องการให้เจ้าของดูแล จึงจะสามารถเจริญเติบโต และให้ผลผลิต หรือการสืบพันธุ์ที่ดีได้ สิ่งสำคัญที่จะต้องให้ความดูแลให้แก่สัตว์ก็คือ

- 1) เรือนโรง
- 2) การให้อาหารและน้ำ

การเลี้ยงสัตว์ที่ดี จำเป็นต้องมีการให้อาหารและน้ำตามเวลาที่กำหนด (ยกเว้นกรณีที่ให้ตลอดเวลา ซึ่งก็ต้องดูแลให้อาหารและน้ำตลอดเวลา) ไม่ควรเปลี่ยนเวลาให้อาหารและน้ำแก่สัตว์ หากไม่จำเป็น เพราะจะทำให้สัตว์เกิดความเครียด และเป็นผลกระทบต่อ การให้น้ำนม ให้ไข่ ตลอดจนการผสมพันธุ์

3) การจัดการเกี่ยวกับการผสมพันธุ์

(1) การจัดการผสมพันธุ์ตามระยะที่เหมาะสมของการผสมพันธุ์ จะทำให้สัตว์ตั้งท้อง และมีลูกมากขึ้น ปริมาณหรืออัตราส่วนของตัวผู้ และตัวเมียก็มีความสำคัญต่อ เปอร์เซ็นต์การผสมติดของสัตว์ในฝูง

(2) การคัดเลือกสัตว์ที่เป็นหมัน ผสม ไม่ติดหรือติดยาก ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ต้องทำใน การเลี้ยงสัตว์ แทนที่จะเลี้ยงสัตว์แล้วไม่ได้ผลตอบแทน สัตว์ที่ให้ผลผลิตน้อย เช่น นม น้อย ไข่ น้อย หรือลูกครอกเล็กก็ควรจะได้ทำการ คัดทิ้งแทนที่จะทนเลี้ยงต่อไปซึ่งจะทำให้ผู้เลี้ยง ขาดทุน

(3) การเลี้ยงสัตว์ต้องมีเรือนโรงให้สัตว์อยู่ตามความเหมาะสม มิใช่เลี้ยงตามใต้ถุนบ้าน หรือเลี้ยงปล่อย เพื่อสัตว์จะได้มีที่อยู่หลับนอนตามความเหมาะสม ไม่ถูกสัตว์อื่น หรือคนมารบกวน

4) โรคสัตว์

โรคของสัตว์เลี้ยงยังนับว่า เป็นปัญหาที่สำคัญของการเลี้ยงสัตว์ในบ้านเรา ปัจจุบันนี้ เพราะมีโรคระบาดต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตสัตว์ และเศรษฐกิจหลายโรค ผู้เลี้ยงสัตว์จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ สาเหตุ อาการ การป้องกัน และการรักษาโรคนั้นๆ ด้วยตนเอง สำหรับใช้ดำเนินการในเบื้องต้น เพื่อจักได้แก้ไขปัญหาได้ทันเหตุการณ์

(1) การฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ ล่วงหน้า

วิธีป้องกันที่ดีที่สุดในการป้องกันมิให้สัตว์เลี้ยงเป็นโรคระบาดตายก็คือ การทำวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ล่วงหน้า ก่อนที่สัตว์จะป่วยเป็นโรค เพราะวัคซีนมีไว้สำหรับป้องกันโรค มิใช่รักษาโรค

(2) การป้องกันโรคทางอื่น

การป้องกันโรคทางอื่น ๆ ที่ควรจักได้ทำควบคู่กับการทำวัคซีนก็คือ
ก. การจัดหาที่ให้สัตว์อยู่ เป็นหลักแหล่ง ไม่ปนกับสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ของชาวบ้าน

- ข. การจัดทำรั้วกันโดยรอบ เพื่อมิให้สัตว์หรือคนเข้าไปในคอกสัตว์
- ค. การไม่ให้บุคคลภายนอก เข้าไปในคอก เพื่อป้องกันการนำโรค

จากภายนอก

- ง. การใช้ยาฆ่าเชื้อโรค ภายในคอกและทางผ่านก่อนเข้าคอก
- จ. การให้อาบน้ำเปลี่ยน เครื่องแต่งตัวก่อนเข้าคอก
- ฉ. การไม่นำอาหารจากที่อื่นเข้าไปกินในคอก

(3) การคัดเลือกและการผสมพันธุ์สัตว์ ให้มีความต้านทานโรคปัจจุบัน

นักวิทยาศาสตร์พบว่า การคัดเลือกผสมพันธุ์สัตว์ ให้มีความต้านทานโรคบางโรค อาจทำได้ แม้จะไม่ได้ผลเต็มที่ แต่ก็ช่วยให้โอกาสสัตว์เป็นโรค หรือได้รับอันตรายจากโรคน้อยลง เช่น โคที่มีเลือดพันธุ์บราห์มัน ซึ่งตามปกติจะพบว่า มีความทนทานต่อโรคไข้เห็บ เมื่อเอาวัวพันธุ์นี้มาผสมกับโคนมพันธุ์แท้ หรือโคเนื้อพันธุ์แท้จากต่างประเทศ ลูกผสมที่เกิดขึ้น จะมีความทนทานต่อโรคนี้อได้ดีขึ้น

5.5 การประมง

การประมง ได้กล่าวถึง ความหมายของการประมง ความสำคัญ และประเภทของการประมง รายละเอียดดังนี้

5.5.1 ความหมายของการประมง

สัมพันธ์ (2547) อ้างในประจวบ สายบุญ (2566) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประมง หมายถึง การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจับสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ ตลอดจนการซื้อขายสัตว์น้ำ รวมทั้งสัตว์น้ำจืด และสัตว์น้ำเค็ม การทำการประมงหรือจับสัตว์น้ำนี้ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะตามแหล่งที่อยู่ คือ การประมงน้ำจืด การประมงชายฝั่ง และการประมงทะเล

การทำการประมงตามคำนิยามศัพท์หมายถึงจับดักล่อทำอันตรายค่าหรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือทำการประมงหรือด้วยวิธีใด ๆ

สรุปได้ว่า การประมง หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำใดๆที่เกี่ยวข้องกับการจับสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ การจัดการคุณภาพของแหล่งน้ำ การแปรรูปสัตว์น้ำ ตลอดจนการจำหน่ายสัตว์น้ำทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม

5.5.2 ความสำคัญของการประมง

ความสำคัญของการประมง ใน 2 ประเด็นหลักคือมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและความสำคัญด้านสังคมดังนี้

1) ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ

ประเทศไทยเป็นประเทศซึ่งมีเศรษฐกิจอยู่บนรากฐานของเกษตรกรรมและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติของประเทศ การประมงจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างมากเพราะกิจการประมงทำให้อุตสาหกรรมใกล้เคียงเจริญขึ้น เป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่มีคุณภาพสูงที่มีจำนวนมากพอต่อความต้องการของประชาชน มีความหลากหลายของราคาให้เลือก นอกจากนี้ยังมีผลทำให้รัฐได้รับเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยการจัดส่งออกผลิตภัณฑ์ประมง เช่น กุ้งแช่แข็ง ปลาแช่เย็น ปลากระป๋อง ปูน้ำแข็ง เป็นต้น ไปจำหน่ายในต่างประเทศ เป็นการช่วยแก้ปัญหาดุลการค้าระหว่างประเทศได้อีกทางหนึ่ง

2) ความสำคัญทางสังคม

ผลผลิตสัตว์น้ำนอกจากมีความสำคัญด้านสังคมเศรษฐกิจทั้งในระดับครอบครัวและระดับประเทศแล้วทั้งด้านอาหารและการจ้างงานกล่าวคือคนเรามีอาหารการกินที่มีประโยชน์ มีงานทำมีรายได้ที่น่าพึงพอใจ ย่อมทำให้คนในสังคมมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมีความสุข มีพื้นฐานครอบครัวที่ดี และมีมั่นคง รายละเอียดความสำคัญของสัตว์น้ำทางด้านสังคม มีดังนี้

เป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ ผลผลิตทางการประมงคือสัตว์น้ำซึ่งเป็นอาหารโปรตีนที่มีคุณค่าและมีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ๆ จึงเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญยิ่งโดยเฉพาะในกลุ่มประชากรผู้มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศไทยและของโลก ได้รับอาหารที่มีประโยชน์ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้สัตว์น้ำยังสามารถใช้บริโภคได้ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา จึงมีความสำคัญต่อความหวังในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารของโลกเป็นอย่างมาก ด้วยความรู้ทางโภชนาการที่เพิ่มขึ้นของมนุษย์ ทำให้ทราบว่าเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงประกอบด้วยโปรตีนที่มีกรดอะมิโน ที่จำเป็น ไชมันอีမ်ตัว วิตามิน และแร่ธาตุต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันสัตว์น้ำ จึงจำเป็นอาหารที่สำคัญของมนุษย์ที่มีประโยชน์มากมาย

กัญญารัตน์ ตสิงผล. (2558). ทรัพยากรสัตว์น้ำ เป็นอาหารโปรตีนสำคัญ สำหรับประชากรโลกมีสัดส่วนร้อยละ 1612 ของแหล่งโปรตีนจากสัตว์น้ำ เพิ่มขึ้นของประชากรให้มีการบริโภคทรัพยากรสัตว์น้ำ มากขึ้น โดยเพิ่มจาก 40 ล้านตันในปี พ.ศ. 2523 เป็น 86 ล้านตันในปี พ.ศ. 2541 และคาดว่าปริมาณการ บริโภคสัตว์น้ำ ในโลกจะสูงขึ้นถึง 110 ล้านตันในปี พ.ศ. 2553 จึง ถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันในการช่วยนุรักษ์ทรัพยากรประมงของทุกชนชาติในโลก

5.5.3 ประเภทของการประมง

ประเภทของการประมง เราสามารถแบ่งการประมงออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะแหล่งที่อยู่อาศัย ดังนี้

1) การประมงน้ำจืด (น้ำจืด หรือ Fresh water มีค่าความเค็มน้อยกว่า 0.05เปอร์เซ็นต์หรือ 0.5 ppt.) หมายถึง การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประมงทั้งในด้านการจับ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เป็นการทำการประมงแบบยังชีพเป็นส่วนใหญ่ เช่น การเลี้ยงปลาน้ำจืด ในกระชัง การเลี้ยงปลาในบ่อ การจับปลาตามแม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง เป็นต้น โดยจะมุ่งจับปลาเพื่อบริโภคในครัวเรือน แต่ถ้าได้ปลาปริมาณมากเกินไปจะบริโภคหมดจึงมีการนำไปจำหน่าย หรือนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่น เช่น ปลาเค็ม ปลาจุก ปลารมควัน เป็นต้น

2) การประมงชายฝั่ง หรือการประมงน้ำกร่อย (น้ำกร่อย หรือ Brackish water, มีค่าความเค็มระหว่าง 0.05-3 เปอร์เซ็นต์ หรือ 0.5-30 ppt.) หมายถึง การทำการประมงใน แหล่งน้ำกร่อยในบริเวณเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่น้ำเค็ม และน้ำจืดตามบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ โดยหรือเครื่องมือประมงขนาดเล็ก รวมถึงการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายทะเลที่มีน้ำท่วมค่อนข้าง นาน และป่าชายเลน ตลอดจนย่านน้ำตื้นชายฝั่ง เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

3) การประมงทะเล หรือการประมงน้ำเค็ม (น้ำเค็ม หรือ Marine water, มีค่าความว้าง 3-5 เปอร์เซ็นต์ หรือ 30-50 ppt.) หมายถึง การทำการประมงบริเวณเขตไหล่จากฝั่ง ออกไปทั้งที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย และการทำการประมงนอกลำน้ำของไทยโดยใช้เรือ และเครื่องมือประมงขนาดใหญ่ มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจับสัตว์น้ำ และจะใช้ เวลาทำการประมงหลายวัน ในบางครั้งนอกจากจะจับสัตว์น้ำแล้วภายในเรือยังมีการแปรรูปสัตว์น้ำ แบบครบวงจรด้วย เพื่อเตรียมส่งผลผลิตสู่ตลาด หรือส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ

สรุปได้ว่า การเกษตรหมายถึงการเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการ ประมง ผู้ที่ทำการเกษตรนั้น การเรียกว่า เกษตรกร การจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และ ทุน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตจากทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเรานิยมเรียกว่า ผลผลิตทางการเกษตร มีความสำคัญกับมนุษย์เป็นอย่างมาก

6. ยุวเกษตรกร

โดยความหมายประเภทของยุวเกษตรกร โครงสร้างและองค์ประกอบของกลุ่มยุวเกษตรกร ประโยชน์การเป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร งานและกิจกรรมของยุวเกษตรกร มีดังนี้

6.1. ความหมายและประเภทของยุวเกษตรกร

6.1.1 ความหมายของยุวเกษตรกร มีความหมายดังนี้

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี (2555) หมายถึง เด็กและเยาวชน อายุ 10 - 25 ปีที่สนใจการเกษตร รวมตัวกันในระดับหมู่บ้านขอจัดตั้งเป็นกลุ่มยุวเกษตรกรต่อสำนักงานเกษตรอำเภอและจังหวัด เพื่อรับบริการความรู้วิชาการเกษตรและเคหกิจเกษตรจากโครงการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นโครงการอบรมความรู้ที่เหมาะสมกับอาชีพการเกษตรในท้องถิ่น

กลุ่มยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิก 15 - 30 คน อายุใกล้เคียงกันหรือเรียนอยู่ชั้นเดียวกันมีทั้งประเภท กลุ่มในโรงเรียน กลุ่มนอกโรงเรียน และ กลุ่มผสม และมีเกษตรกรในท้องถิ่นอาสาสมัครเป็น “ที่ปรึกษายุวเกษตรกร” ประจำกลุ่ม ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาดูแลให้คำแนะนำกลุ่มในการดำเนินงานและกิจกรรม

กลุ่มยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีระยะเวลาเป็นกลุ่มประมาณ 2 - 4 ปี เพราะสมาชิกมีอายุมากขึ้น ไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม มีครอบครัวและอาชีพต้องรับผิดชอบ บางคนเปลี่ยนสถานภาพเป็นสมาชิกองค์กรหรือมีบทบาทหน้าที่อื่นในท้องถิ่น เช่น สมาชิกกลุ่มเกษตรกร และ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นต้น และมีกลุ่มยุวเกษตรกรหลายกลุ่มรับสมัครเด็กและเยาวชนเข้าเป็นสมาชิกรุ่นใหม่เพื่อดำเนินงานและกิจกรรมต่อไป โดยกลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียนจะมีระยะเวลาเป็นกลุ่มมากกว่ากลุ่มยุวเกษตรกรประเภทในโรงเรียน

6.1.2 ประเภทกลุ่มยุวเกษตรกร

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี (2555) แบ่งประเภท 3 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนอกโรงเรียน หมายถึง กลุ่มยุวเกษตรกรที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นในโรงเรียน แต่เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนหรือหมู่บ้าน แม้ว่าสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มยุวเกษตรกรจะเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน
- 2) กลุ่มยุวเกษตรกรประเภทในโรงเรียน หมายถึง กลุ่มยุวเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นในโรงเรียน มีสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเป็นนักเรียนหรือกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ในปี 2556 มีกลุ่ม

ยุวเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร ด้วย

3) *กลุ่มยุวเกษตรกรประเภทกลุ่มผสม* หมายถึง กลุ่มยุวเกษตรกรที่มีสมาชิกกลุ่มบางคนเป็นนักเรียนและบางคนไม่ได้เรียนหนังสือหรือออกจากโรงเรียนแล้ว

สรุปได้ว่า ยุวเกษตรกรในประเทศไทย หมายถึงเด็กและเยาวชน อายุ 10 - 25 ปีที่กลุ่มยุวเกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิก 15 - 30 คน อายุใกล้เคียงกันหรือเรียนอยู่ชั้นเดียวกัน สนใจการเกษตร กลุ่มยุวเกษตรกรมี 3 ประเภท กลุ่มยุวเกษตรกรทั้งนอกโรงเรียนและกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน กลุ่มยุวเกษตรกรกลุ่มผสม

6.2 โครงสร้างและองค์ประกอบของกลุ่มยุวเกษตรกร

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี (2555) โครงสร้างและองค์ประกอบของกลุ่มยุวเกษตรกร มีดังนี้

6.2.1 โครงสร้างของกลุ่มยุวเกษตรกร

1. สมาชิก
2. คณะกรรมการ
3. ที่ปรึกษา
4. ระเบียบข้อบังคับ
5. งานและกิจกรรม

6.2.2 องค์ประกอบของกลุ่มยุวเกษตรกร

สมาชิก ยุวเกษตรกร ทำหน้าที่ของตนในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย พร้อมมีการจดบันทึก และปฏิบัติตามหลักการ วิธีการดำเนินงาน และระเบียบข้อบังคับของกลุ่มยุวเกษตรกรคณะกรรมการ กลุ่มยุวเกษตรกร ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ รวม 5 คน ดังนี้

1. ประธาน
2. รองประธาน
3. ปฏิคม
4. เกร์ญญิก
5. เลขานุการ

สรุปได้ว่า โครงสร้างและองค์ประกอบของกลุ่มยุวเกษตรกร ประกอบไปด้วย คณะกรรมการ คณะกรรมการ รวม 5 คน ดังนี้ประธาน รองประธาน ปฏิคม เกร์ญญิก และ เลขานุการ โดยมีที่ปรึกษา คอยดูแลให้คำแนะนำ ระเบียบข้อบังคับ งานและกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

6.3 ประโยชน์ของการเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน

6.3.1 การได้ฝึกการเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกลุ่มทำหน้าที่ในการบริหาร

6.3.2 การได้รับการฝึกให้มีระเบียบ วินัยและความรับผิดชอบ เช่น การแบ่งงานกันทำในลักษณะงานรวม งานกลุ่มย่อย และงานส่วนตัว

6.3.3 ได้เรียนรู้และฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การอยู่ร่วมกันในสังคม โดยใช้ข้อบังคับและแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเยาวชน

6.3.4 เสริมสร้างทัศนคติที่ดี ให้เห็นถึงคุณค่าของอาชีพเกษตร รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ และฝึกปฏิบัติการเกษตรและเคหกิจเกษตร

6.3.5 การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือสังคม

6.3.6 สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

สรุปได้ว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชนกรมีประโยชน์เป็นอย่างมาก ได้ฝึกฝนการเป็นผู้นำ ฝึกระเบียบ วินัยและความรับผิดชอบ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การอยู่ร่วมกันในสังคม เสริมสร้างทัศนคติที่ดี ให้เห็นถึงคุณค่าของอาชีพเกษตร โดยที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่างๆ นำเรียนรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

6.4 งานและกิจกรรมของเยาวชน

6.4.1 งานของเยาวชน ดำเนินการได้ 3 ลักษณะ

- 1) งานรวม งานที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันดำเนินการ
- 2) งานกลุ่มย่อย งานที่สมาชิกบางคนในกลุ่มร่วมกันดำเนินการ
- 3) งานส่วนบุคคล งานที่สมาชิกแต่ละคนแยกกันดำเนินการ บางคนอาจทำร่วมกับผู้ปกครองที่บ้าน

6.4.2 กิจกรรมของเยาวชน เยาวชนสามารถทำกิจกรรมที่ตนมีความสนใจหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเดี่ยว หรือกิจกรรมกลุ่ม โดยสามารถแบ่งกิจกรรมการทำงานได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

1) งานเกี่ยวกับเกษตร เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การเพาะเห็ด หรือการเลี้ยงปลา

2) งานเกี่ยวกับเคหกิจเกษตร เช่น การถนอมอาหาร การแปรรูปการประกอบอาหารรวมไปถึงการจัดการบ้านเรือนด้วย

3) งานเกี่ยวกับเครื่องกลการเกษตร เช่น การซ่อมบำรุง การประหยัดพลังงาน การประดิษฐ์เครื่องกล เป็นต้น

4) งานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การปลูกป่า อนุรักษ์ดิน น้ำและรวมไปถึงการตกแต่งภูมิทัศน์

นอกจากกิจกรรมในภาคปฏิบัติที่กล่าวมาแล้วยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาจากการร่วมดำเนินงานที่สำคัญ หลายอย่างที่น่าสนใจนอกเหนือจากโครงการและงานที่ปฏิบัติด้วย คือ การจัดบันทึกการฝึกปฏิบัติและกิจกรรม เพื่อได้เรียนรู้ ข้อบกพร่องของงานที่ฝึกปฏิบัติและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานล่วงหน้าเช่น การทำบัญชีรับ - จ่ายของโครงการ การจัดทำรายงานการประชุม หรือข้อมูลต่างๆที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้

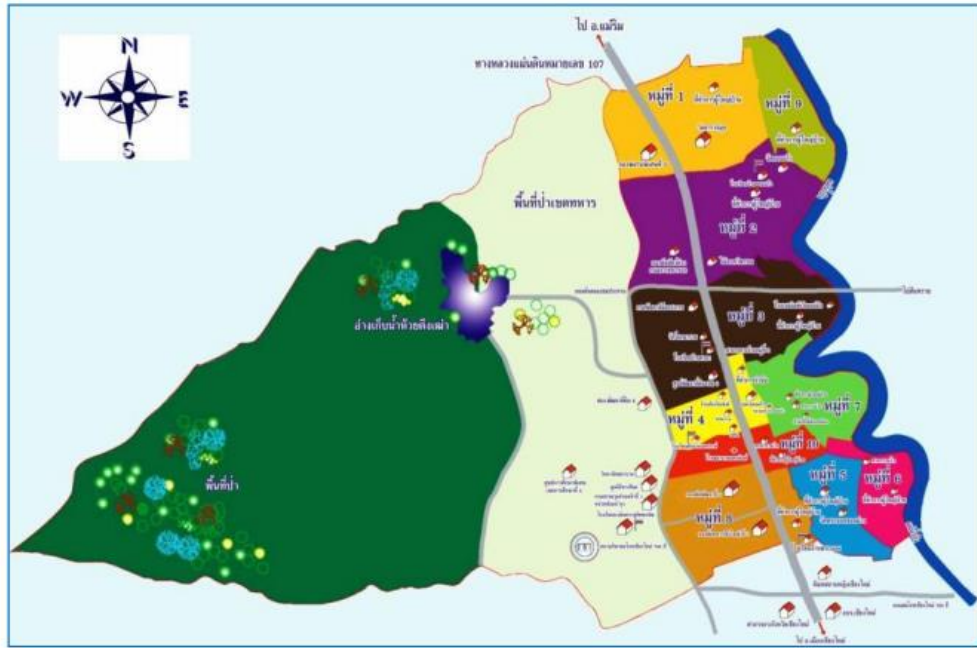
การประชุมกลุ่มยุทธศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นอย่างเรียบร้อย การประชุมเป็นการทำข้อตกลงร่วมกัน วางแผนรายละเอียดของการดำเนินงานและกิจกรรม เป็นเวทีที่ให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและร่วมเรียนรู้การรับฟังเหตุผลส่วนรวม โดยการประชุมทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 3 ภาคดังนี้

1. ภาคการบริหาร เช่นการตกลงวางแผนการดำเนินงานต่างๆ
2. ภาคความรู้ เช่น การเพิ่มเติมความรู้จากภายนอก
3. ภาคบันเทิง เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ

สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์ในประเทศไทย หมายถึงเด็กและเยาวชน อายุ 10 - 25 ปีที่สนใจ การเกษตรกลุ่มยุทธศาสตร์มี 3 ประเภท กลุ่มยุทธศาสตร์ทั้งนอกโรงเรียนและกลุ่มยุทธศาสตร์ในโรงเรียน กลุ่มยุทธศาสตร์กลุ่มผสม เป็นงานที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มร่วมกันดำเนินการ เกี่ยวกับเกษตร เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การเพาะเห็ด หรือการเลี้ยงปลา งานเกี่ยวกับเคหกิจเกษตร เช่น การถนอมอาหาร การแปรรูปการประกอบอาหาร รวมไปถึงการจัดการบ้านเรือนด้วยงานเกี่ยวกับเครื่องกลการเกษตร งานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การปลูกป่า อนุรักษ์ดิน น้ำและรวมไปถึงการตกแต่งภูมิทัศน์

7.บริบทของพื้นที่โรงเรียนในตำบลอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงที่ตั้ง 10 หมู่บ้าน ภายในตำบลอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

7.1 บริบทชุมชน

7.1.1 ด้านกายภาพ

1) ที่ตั้งของหมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล

ตำบลอนแก้ว ตั้งอยู่ทิศใต้ของอำเภอแมริม ระยะห่างจากที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอแมริม ประมาณ 8 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 (ถนนสายเชียงใหม่ - ฝาง) มีสภาพการคมนาคมโดยทั่วไป ระหว่างที่ว่าการอำเภอแมริม หรือตัวจังหวัดเชียงใหม่อยู่ในระดับดี

2) ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

การตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนใหญ่แบบถาวรไม่เคลื่อนย้ายถิ่นฐาน ตั้งอยู่บริเวณสองฝากถนนเชียงใหม่-ฝาง โดยส่วนใหญ่จะมีชุมชนหนาแน่นทางฝั่งด้านทิศตะวันออก หรือฝั่งขวาของถนนเชียงใหม่-ฝาง หรือแถบลุ่มแม่น้ำปิง ส่วนด้านทิศตะวันตกหรือฝั่งซ้ายของถนนเชียงใหม่-ฝาง จะเป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการ และเขตอุทยานแห่งชาติ สุเทพ-ปุย รวมพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอยู่ประมาณ 8 ตารางกิโลเมตร

3) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ โดยทั่วไปเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำปิงต่อเนื่องกับตำบลแม่สา มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 48.53 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของราษฎร หรือเขตชุมชน 1 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด คือ พื้นที่ทางฝั่งขวาของถนนเชียงใหม่-ฝาง (ด้านตะวันออก) สำหรับพื้นที่ที่เหลือ 3 ใน 4 ส่วนของพื้นที่ทั้งหมดเป็นเขตทหาร และเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อยู่ในความดูแลของเขตทหารเกือบทั้งหมด ประมาณ 20,000 ไร่ อยู่ทางฝั่งซ้ายของถนนเชียงใหม่-ฝาง (ด้านตะวันตก) และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเล ประมาณ 350 เมตร

4) ลักษณะภูมิอากาศ

ตำบลดอนแก้ว มีภูมิอากาศเย็นสบายในห้วงเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ และมีอากาศร้อนในห้วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน และมีภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชน ดังนี้

ภัยแล้ง ห้วงระยะเวลาที่เกิด คือ เดือนเมษายน-มิถุนายน ทำให้เกิดปัญหาด้านน้ำกินน้ำใช้ประมาณ 70ครัวเรือน

อุทกภัย ตำบลดอนแก้ว มีอุทกภัยในช่วงเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม เนื่องจากน้ำระบายไม่ทันทำให้เกิดน้ำท่วมขัง

วาตภัย ห้วงระยะเวลาที่เกิด คือ เดือนมีนาคม-เมษายน และมักจะมีพายุลูกเห็บทำให้เกิดปัญหา 20 ครัวเรือน และปัญหาด้านการเกษตรประมาณ 100 ไร่

5) ลักษณะของดิน

ดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย สามารถทำการเพาะปลูกได้ดี

6) ลักษณะของแหล่งน้ำ

(1) แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญที่ใช้ทางการเกษตรและบริโภค

- ก. ลำน้ำแม่สา สภาพน้ำดี ใช้เพื่อการเกษตร
- ข. ลำน้ำปิง สภาพน้ำดีใช้เพื่อการเกษตร
- ค. ลำห้วยแม่ชะเอือง

2. แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่

- ก. อ่างเก็บน้ำห้วยตึงเฒ่า
- ข. อ่างเก็บน้ำแม่เย็น
- ค. อ่างเก็บน้ำแม่จอก
- ง. สระเก็บน้ำ (พื้นที่กองพันสัตว์ต่าง)
- จ. สระเก็บน้ำโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ

ฉ. บ่อบาดาล (สาธารณะ) จำนวน 5 แห่ง

ช. บ่อบาดาลส่วนตัว จำนวน 70 บ่อ

ซ. ประปาภูมิภาค จำนวน 10 แห่ง

ฅ. ประปาหมู่บ้าน จำนวน 7 แห่ง

7) ลักษณะของไม้/ป่าไม้

ตำบลดอนแก้วมีพื้นที่ทั้งสิ้น 20,000 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้และเขตทหาร พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าไม้

ประเภทไม้ผลัดใบ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ สุเทพ-ปุย

โดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงภูเขา เขตอุทยานแห่งชาติสุเทพ-ปุย และริมฝั่งแม่น้ำปิงต่อเนื่องกับตำบลแม่สา มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 43 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของราษฎรหรือเขตชุมชน 1 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมด คือ พื้นที่ทางฝั่งขวาของถนนเชียงใหม่-ฝาง (ด้านตะวันออก) สำหรับพื้นที่ที่เหลือ 3 ใน 4 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นเขตทหาร (ที่ราชพัสดุ) และเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย อยู่ในความดูแลของเขตทหารเกือบทั้งหมด ประมาณ 20,000 ไร่ อยู่ทางฝั่งซ้ายของถนนเชียงใหม่-ฝาง (ด้านตะวันตก) และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเล ประมาณ 350 เมตร พื้นที่ป่าตำบลดอนแก้วมีพื้นที่ทั้งสิ้น 20,000 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้และเขตทหาร พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ประเภทไม้ผลัดใบ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ สุเทพ-ปุย และแม่สา

7.1.2 ด้านการเมืองการปกครอง

1) เขตการปกครอง

อาณาเขต ตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ มีเขตติดต่อโดยรอบดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลแม่สา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลช้างเผือก ตำบลป่าตันอำเภอเมืองและสันดอยปุย จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมืองและตำบลเหมืองแก้วอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ 2.1 แสดงเขตการปกครองในตำบลดอนแก้ว

หมู่บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
สบสา	1	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
ดอนแก้ว	2	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่

ศาลา	3	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
ป่าแยะ	4	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
พระนอน	5	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
ป่ารวก	6	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
สันเหมือง	7	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
ชะเยือง	8	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
สบสา-หนองพาน	9	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่
พระเจ้านั่งโกน	10	ดอนแก้ว	แมริม	เชียงใหม่

ตารางที่ 2.2 แสดงจำแนกการใช้ประโยชน์พื้นที่ของตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ทั้งสิ้น (ไร่)	จำแนกออกเป็น	พื้นที่ โดยประมาณ (ไร่)	ร้อยละของ พื้นที่
21,846	พื้นที่อื่น ๆ (ทหาร,สถานที่ราชการ , อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย)	20,500	93.84
	พื้นที่ทำการเกษตร	818	3.74
	พื้นที่อยู่อาศัย	434	1.99
	พื้นที่สาธารณะ	94	0.43
	รวม	21,846	100

7.1.3 ด้านประชากร

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562-2564 มีจำนวนโดยเฉลี่ยประมาณ 15,372 คน ซึ่งเป็นคนไทยพื้นเมือง และคนไทยภาคอื่น อีกทั้งมี ประชากรแฝง ประมาณ 8,000 คน ประกอบด้วย คนที่มีภูมิลำเนาอยู่พื้นที่อื่นทั้งในและต่างประเทศแต่มาทำงานในจังหวัดเชียงใหม่และมาพักอาศัยระยะยาว (Long Stay) แรงงานต่างด้าว และมีประชากรบางส่วนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่หน่วยงานราชการภายในตำบล และจากสถิติทำให้เห็นได้ว่าจำนวนประชากรอาจจะมีแนวโน้มลดลง

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรในพื้นที่ของตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลประชากร	จำนวน	หน่วย
---------------	-------	-------

จำนวนหลังคาเรือน	2,486	หลังคาเรือน
จำนวนประชากร	10,388	คน
จำนวนเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี	166	คน
จำนวนสตรีตั้งครรภ์	16	คน
จำนวนสตรีอายุ 35 ปี ขึ้นไป	488	คน
จำนวนผู้สูงอายุ	736	คน
จำนวนผู้สูงอายุ ที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง	137	คน
จำนวนผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้	15	คน
จำนวนผู้พิการ	62	คน

สรุปได้ว่า ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่ได้รับการขยายตัวของตัวเมือง มีทรัพยากรดินและน้ำที่สมบูรณ์ มีพื้นที่ทำการเกษตร มีประชากรหนาแน่น โรงเรียนส่วนใหญ่ จึงต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรอย่างเหมาะสมและถูกวิธีตามหลักวิชาการ เพื่อปลูกจิตสำนึก อนุรักษ์การเกษตรต่อไปอย่างยั่งยืน

8.2 ด้านโรงเรียนและการศึกษาในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

8.2.1 โรงเรียนบ้านศาลา

- 1) ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
- 2) ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนบ้านศาลา Baansala school
- 3) เนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ 2 งาน 52 ตารางวา
- 4) สถานที่ตั้ง เลขที่ 234 หมู่ที่ 3 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50180
- 5) ข้อมูลการติดต่อ โทรศัพท์ 053-121009 โทรสาร 053-121009
E-mail : baansala@hotmail.com Website : www.baansalaschool.ac.th
- 6) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- 7) เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

8) ลักษณะของการเป็นกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนบ้านศาลาอดีตเคยมีการส่งเสริมตั้งกลุ่มยุวเกษตรกร และปัจจุบันไม่มีกลุ่มยุวเกษตรกรแล้ว มีเพียงชุมนุมเกษตร เป็นคาบกิจกรรมทางเลือกของนักเรียนฝึกปฏิบัติงานทางการเกษตรนอกเหนือจากชั่วโมงเรียน

8.2.2 โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

- 1) ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ NAVAMINDARAJUDIS PHAYAP SCHOOL
- 2) สถานที่ตั้ง เลขที่ 186 หมู่ 8 ถนนเชียงใหม่ - ฝาง ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50180
- 3) เนื้อที่ ประมาณ 101 ไร่ 1 งาน 91 ตารางวา
- 4) ข้อมูลการติดต่อ โทรศัพท์ 053-112180-4 โทรสาร 053-112277
E-mail : nmp@hotmail.com Website : www.nmp.ac.th
- 5) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
- 6) เปิดสอนตั้งแต่ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6
- 7) สัญลักษณ์โรงเรียน ตราสัญลักษณ์พระราชทานพระมหาพิชัยมงกุฏ
รองรับด้วยชื่อโรงเรียน อักษรย่อ น.ม.พ.
- 8) ปรัชญาของโรงเรียน ความรู้คู่คุณธรรม
- 9) คำขวัญของโรงเรียน รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ
- 10) พระพุทธรูปประจำโรงเรียน พระพุทธรูปนวมบุรีศรีมุนีนาถ
- 11) ลักษณะของการเป็นกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ มีกลุ่มยุวเกษตรกร เป็นคาบชั่วโมงกิจกรรมที่นักเรียนฝึกปฏิบัติงานทางการเกษตรภายในโรงเรียน เช่น การปลูกพืชผักในโรงเรือน การปลูกข้าว การเพาะเห็ด การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลา เป็นต้น ดูแลโดยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (งานเกษตร) ณ ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (เกษตรอัจฉริยะ SMART FARM) โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ

8.2.3 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 60 จังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

- 1) ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 60 จังหวัดเชียงใหม่(ชื่อเดิมโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่)

เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2566 มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ รับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โดยรับเข้าอยู่ในความดูแลของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 จึงให้โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 60 จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) สถานที่ตั้ง เลขที่ 154 หมู่ที่ 4 ถนนโชตนา ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50180

3) เนื้อที่ ประมาณ 101 ไร่ 1 งาน 91 ตารางวา

4) ข้อมูลการติดต่อ โทรศัพท์ 053-121131 โทรสาร 053-121133

E-mail : sscm.officer@gmail.com website: <http://sscmschool.ac.th>

5) ปัจจุบันเปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 รวม 25 ห้องเรียน เป็นโรงเรียนประเภทอยู่ประจำ

6. ลักษณะของการเป็นกลุ่มยูวเกษตรกร โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 60 จังหวัดเชียงใหม่ มีกลุ่มยูวเกษตรกร เด็กนักเรียนทุกคนเป็นยูวเกษตรกร มีการดำเนินกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนฝึกปฏิบัติงานทางการเกษตรภายในโรงเรียน เช่น การปลูกข้าวไทย การเลี้ยงปลาในกระชัง การปลูกพืชผัก สวนครัว การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ผักพื้นบ้านและ สมุนไพร การเลี้ยงกบ การเพาะเห็ด การปลูกกล้วย และ การแปรรูปผลผลิตกล้วย มีการสอดแทรกกิจกรรมด้านการเกษตร ทั้งในเวลาเรียนและนอก เวลาเรียนให้กับนักเรียน เช่น ในเวลาเรียน โรงเรียนได้จัด คาบเรียนชุมนุม และคาบเรียนศักยภาพ จำนวน 3 คาบ / สัปดาห์ เพื่อให้ นักเรียนสามารถเลือกลงรายวิชาด้านอาชีพ ตามที่ตนเองสนใจ ส่วนกิจกรรมนอกเวลาเรียน เมื่อมีเวลาว่างหลังเลิกเรียนหรือช่วงวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ นั้น นักเรียนสามารถรวมกลุ่มกันเองตามความสมัครใจ และ จัดทำโครงการขึ้นมาตามที่ได้ตกลงกันในกลุ่มและร่วมกันดำเนินกิจกรรม

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

8.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

8.1.1 เพศ

กาญจน์ หงษ์มณี (2540) ถึงสภาพปัญหาการดำเนินโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของสมาชิกองค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ก.ท.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สมาชิก อ.ก.ท. ที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 18.7 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม

8.1.2 อายุ

สุดารัตน์ สุดจินดา และสาวิตรี (2562) ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนประชามงคล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 13 ปี

8.1.3 ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว

สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริมและคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางไกลด้านการเกษตรข้ามวัฒนธรรม: กรณีศึกษายุวเกษตรกรโรงเรียนประชามงคลกับยุวเกษตรกรสำนักส่งเสริมแห่งมหาวิทยาลัยเพอร์ดู พบว่า ยุวเกษตรกรไทยมีประสบการณ์ด้านการเกษตร จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ ร้อยละ 76.0 จากการเรียนรู้ภายในโรงเรียน

8.2 ปัจจัยทางสังคม

8.2.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเกษตร

กอบลาภ อารีศรีสม (2557) ศึกษาเรื่องการพัฒนาบทบาทกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ร้อยละ 63.21 มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่มยุวเกษตรกร

8.3 ความรู้และแหล่งความรู้

8.3.1 ความรู้

ภัทราวดี เหลลาศรี เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน (2557) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ยุวเกษตรกรไทย เห็นว่าปัจจัยด้านบุคคลเกี่ยวข้องกับ

ความสำเร็จในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความรู้พื้นฐานของยุวเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.42)

8.3.2 แหล่งความรู้

กอบลาภ อารีศรีสม (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทบาทกลุ่มยุวเกษตรกร ต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ยุวเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ค่าเฉลี่ย 3.23) ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร และจากวารสาร/นิตยสาร ในขณะที่ สุดาร์ตน์ สุดจินดา และสาวิตรี รังสิภัทร (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ สมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนประชามงคล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า แหล่งที่ของการได้รับข่าวสารด้านการเกษตรของกลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ การฝึกอบรม (ร้อยละ 87.5)

8.4 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรและความต้องการในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร

8.4.1 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรของยุวเกษตรกร

ศันสนีย์ กระจ่างโฉม และคณะ (2559) ด้านของทัศนคติของทายาทเกษตรกร ต่อการประกอบอาชีพเกษตรนั้น ในส่วนของทัศนคติด้านบวก ทายาทเกษตรกรเห็นว่า อาชีพเกษตร เป็นอาชีพที่มี ความสำคัญต่อชุมชนและประเทศชาติในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.26) รองลงมาเห็นว่า เป็นอาชีพที่สอดคล้องกับ บริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.01ระดับ มาก) เป็นอาชีพที่มีความสำคัญมากในอนาคต จึงควรสืบทอดอาชีพต่อบรรพบุรุษ (ค่าเฉลี่ย 3.91ระดับมาก)

8.4.2 ความต้องการในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร

นครินทร์ บุญก้อแก้ว (2536) ศึกษาถึงความต้องการของสมาชิกยุวเกษตรกร ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ความต้องการของสมาชิกยุวเกษตรกร พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความ ต้องการนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน มากที่สุด และต้องการให้ผู้ปกครองให้ คำแนะนำเกี่ยวกับการทำกิจกรรมทางการเกษตร

8.5 ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

8.5.1 ปัญหาในการเรียนรู้การเกษตรยุวเกษตรกร

ภัทราวดี เหลลาศรี และคณะ (2557) การศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการ ดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าด้านการสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยพบว่า

ปัญหาในระดับมากที่สุดทุก ประเด็น ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.65)

8.5.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรยุคเกษตรกร

กอบลาภ อารีศรีสม (2557) การศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทบาทกลุ่มยุคเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มยุคเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 46.23) ยังไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากทางโรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มยุคเกษตรกร หรืออาจจะเป็นผู้ประสานงานในการขอความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนหรือวัสดุอุปกรณ์จากองค์กรภายนอกอื่นๆ ให้เข้ามาสนับสนุนกลุ่มยุคเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น

8.6 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ ความต้องการ ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

8.6.1 จีรวัดน์ พวงระย้า, ระวี จุฑาทองค์ และประสงค์ ต้นพิชัย. (2564). การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพทางการเกษตรของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ โอกาสการเรียนรู้และการพัฒนา ตนเองและลักษณะงานหรืออาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยโลจิสติกเท่ากับ 1.565 และ 0.990 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความน่าจะเป็นของการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพทางการเกษตรจากค่าอัตราส่วนออกตัด พบว่า โอกาสการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองเมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โอกาสที่นิสิตตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็น 4.784 หน่วย

8.6.2 ปกัสนันท์ พิทยธีราพงศ์ และ ธานินทร์ คงศิลา การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพการเกษตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนระยองวิทยาคม ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพการเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่เห็นว่าเป็นอาชีพที่เป็นการพึงพาตนเอง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นที่มีต่อการประกอบอาชีพการเกษตรไม่แตกต่างกัน นักเรียนในระดับชั้น ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการประกอบอาชีพการเกษตร แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยนี้จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้และแหล่งความรู้ ความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้การเกษตร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้พื้นฐานการเกษตร ความต้องการและความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยุคเกษตรกร ซึ่งผลการวิจัย

เหล่านี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณา ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและ
สอดคล้อง ตรงกับความต้องการของยุทธศาสตร์และหน่วยงาน ในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม
จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้กำหนดและดำเนินการตามขั้นตอนระเบียบวิธีการวิจัย ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 3 โรงเรียน ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวน 588 คน

1.โรงเรียนบ้านศาลา	109	คน
2.โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่	129	คน
3.โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ	350	คน

รวมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 588 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่เป็นสมาชิกชุมนุมเกษตรหรือกลุ่มยุวเกษตรกร ในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีดังนี้

1.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กำหนดขนาดตามวิธีการของ Taro Yamane (อ้างถึงในจินดา ขลิบทอง 2556, น. 1 - 9) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 239 คน ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ประชากรตัวอย่างหรือกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

588

แทนค่า $n = 1 + 588 (0.05)^2 = 238.06$ คิดเป็นร้อยละ 40.65 ของยูวเกษตรกรทั้งหมด ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้จะเท่ากับ 239 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.65 ของประชากรทั้งหมด

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากกลุ่มนักเรียนที่เป็นสมาชิกชุมนุมเกษตรหรือกลุ่มยูวเกษตรกร เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ 239 คน ตามสัดส่วนของนักเรียนชั้น ม.1 ในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ตามวิธีที่กำหนดใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อกลุ่ม และเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบถ้วนตรงตามจำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน

ลำดับที่	อำเภอ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	โรงเรียนบ้านศาลา	109	42
2	โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่	129	60
3	โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ	350	137
รวม		588	239

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 ชนิดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่าง คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกำหนดคำถาม คำตอบให้เลือกโดยเรียงตามวัตถุประสงค์ ที่ประกอบคำถาม แบบปลายเปิด (open-ended question) และคำถามแบบปลายปิด (closed-ed question)

แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

ลักษณะคำถามเป็นคำถามเลือกตอบและเติมข้อความ ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตรที่หน่วยงานต่าง ๆ ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว
- 2) ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน
- 3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพของบิดา อาชีพรองของบิดา อาชีพของมารดา อาชีพรองของมารดา

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร

1) แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร ซึ่งคำถามเป็นแบบเลือกตอบถูกและผิด โดยมีคำตอบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ประกอบด้วยคำถามที่ถูกต้อง 9 ข้อ คำถามที่ผิด (คำถามลวง) 6 ข้อ ทั้งหมดจำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้คะแนนเท่ากับ 1

ตอบผิด ให้คะแนนเท่ากับ 0

2) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร แหล่งความรู้ที่กลุ่มตัวอย่าง สามารถเข้าถึงความรู้เกี่ยวกับการเกษตรในแต่ละสื่อ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ทั้งหมดจำนวน 22 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบ เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ได้แก่ เข้าถึงแหล่งความรู้ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

5 หมายถึง ระดับการเข้าถึงความรู้มากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการเข้าถึงความรู้มาก

3 หมายถึง ระดับการเข้าถึงความรู้ปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการเข้าถึงความรู้น้อย

1 หมายถึง ระดับการเข้าถึงความรู้น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรและความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

1) ระดับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตร เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เป็นคำถามให้เลือกตอบ เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) จำนวน 10 ข้อ มี 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

- 5 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

2) ระดับความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการเรียนรู้การเกษตร เป็นคำถามให้เลือกตอบ เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) จำนวน 10 ข้อ มี 5 ระดับ ได้แก่ มีความต้องการในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

- 5 หมายถึง ระดับต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับต้องการมาก
- 3 หมายถึง ระดับต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับต้องการน้อย
- 1 หมายถึง ระดับต้องการน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

1) ปัญหาในการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร เป็นคำถามเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร 3 ด้าน คือ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร จำนวน 5 ข้อ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร จำนวน 5 ข้อ ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร จำนวน 5 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบ แบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ระดับของปัญหาที่เกี่ยวข้องมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับของปัญหาที่เกี่ยวข้องมาก
- 3 หมายถึง ระดับของปัญหาที่เกี่ยวข้องปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับของปัญหาที่เกี่ยวข้องน้อย
- 1 หมายถึง ระดับของปัญหาที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด

2) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร เป็นคำถามเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะในส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรมีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร จำนวน 5 ข้อ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร จำนวน 5 ข้อ

ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร จำนวน 5 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบ แบบวัดมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุด
4	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมาก
3	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะปานกลาง
2	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะน้อย
1	หมายถึง ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อศึกษาบริบทของ
เกษตรกรในพื้นที่ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับใช้เป็นกรอบ
แนวคิดในการวิจัย

2.2.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและ
วัตถุประสงค์การวิจัย

2.2.3 ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง

2.2.4 นำเครื่องมือที่จัดทำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา
ตรวจสอบด้านความถูกต้องในเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่ ความครอบคลุมด้านเนื้อหา
และความถูกต้องตามสำนวนภาษา จากนั้นนำมาแก้ไขและปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ

2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

2.3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จ
แล้วทั้งฉบับมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา
โครงสร้าง แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์ ชัดเจน และมีความถูกต้องตาม
เนื้อหา

2.3.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ นำแบบสัมภาษณ์ฉบับปรับปรุงไปทดลองใช้กับ
กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อ
ทดสอบสมบัติของเครื่องมือในด้านต่างๆ อาทิเช่น ความสะดวกในการใช้เครื่องมือ ความเป็น
ปรนัย ความสามารถในการนำไปใช้ ความแม่นยำตรงในสภาพที่เป็นจริง แล้วนำข้อมูลที่ได้จาก

การสัมภาษณ์มาทดสอบค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) เท่ากับ 0.96 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่า Cronbach's alpha ค่าความเที่ยง

2.3.3 นำผลการทดสอบเครื่องมือวิจัยที่ได้จากการเก็บตัวอย่างจากกลุ่มทดลองเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มที่ศึกษา

2.3.4 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่จะศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ในพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 239 คน ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม 2565 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2566 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอนดังนี้

3.1 **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 **การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล** ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 **การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์** เช่น แบบสัมภาษณ์ ปากกา และยานพาหนะในการเดินทางเข้าพื้นที่

3.2 **ขั้นการสัมภาษณ์** ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 **แนะนำตัวผู้สัมภาษณ์** แนะนำตัวผู้วิจัยว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และมาทำอะไร ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจ และเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

3.2.2 **ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย** เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์อย่างไร และชี้แจงความสำคัญของงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง สมบูรณ์และครบถ้วน

3.2.3 **เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์** โดยให้ผู้สัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ต้องการถามทุกข้อตามลำดับ

3.3 **บันทึกผลการสัมภาษณ์** ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกผลการสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน ซึ่งการบันทึกมีหลักปฏิบัติดังนี้ บันทึกผลทันทีระหว่างการสัมภาษณ์และบันทึกตามความเป็นจริงโดยไม่มีอคติ

3.4 ชั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล พร้อมกล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาจัดหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลและใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การจัดอันดับ และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) ตามเกณฑ์การประเมิน ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้

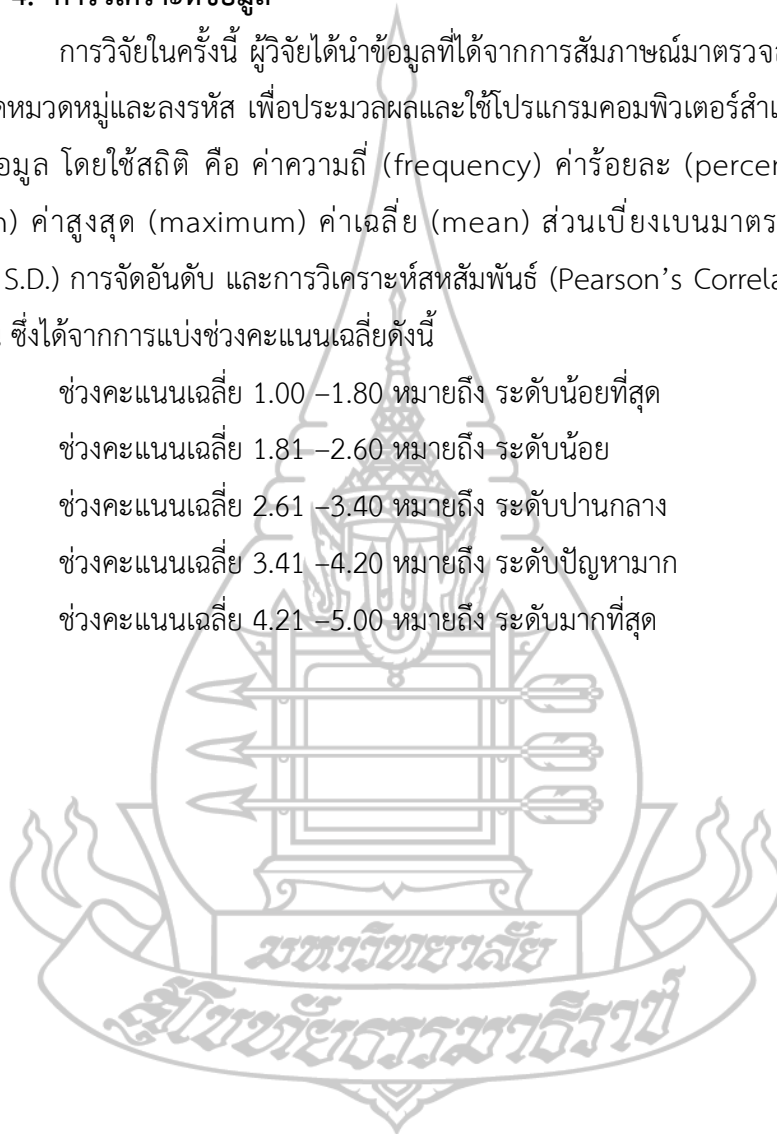
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 –1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 –2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 –3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 –4.20 หมายถึง ระดับปัญหามาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 –5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ยุวเกษตรกร จำนวน 239 ราย นำเสนอผลการศึกษาเป็น 5 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของยุวเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในด้านการเกษตรของยุวเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการในการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการเกษตรของยุวเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้การเกษตรพื้นฐาน ความต้องการเรียนรู้การเกษตร และความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกร

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของยุวเกษตรกร

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของยุวเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของยุวเกษตรกรใน ต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	114	47.7
หญิง	125	52.3
2.อายุ (ปี)		
12	7	2.9
13	129	54.0
14	98	41.0
15	5	2.1
ค่าต่ำสุด = 12 ปี ค่าสูงสุด = 15 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 13.50 ปี		
3.จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
2	16	6.7
3	119	49.8
4	60	25.1
5	28	11.7
6	13	5.4
7	3	1.3
ค่าต่ำสุด = 2 คน ค่าสูงสุด = 7 คน		
ค่าเฉลี่ย = 4 คน		
4.การได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร		
ไม่ได้รับ	158	66.1
ได้รับ	81	33.9
1.การปลูกผักสวนครัว	27	21.3
2.การเลี้ยงสัตว์	23	9.6
3.การเลี้ยงปลา	20	8.4
4.อื่นๆ การเตรียมดิน	8	3.3
5.การทำปุ๋ยหมัก	3	1.3

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 239

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
5.ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรใน		
ครอบครัว		
ไม่เคย	213	89.1
เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	26	10.9
1.ปลูกผัก	15	6.3
2.เลี้ยงสัตว์	7	2.9
3.เลี้ยงสัตว์น้ำ	3	1.3
4. อื่นๆ (ทำปุ๋ยหมัก)	2	0.8

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของยูวเกษตรกร ในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการศึกษา ดังนี้

เพศ พบว่า ยูวเกษตรกร ร้อยละ 52.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 47.7 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า ยูวเกษตรกร ร้อยละ 54 มีอายุ 13 ปี รองลงมา ร้อยละ 41 มีอายุ 14 ปี ร้อยละ 2.9 มีอายุ 12 ปี และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.1 อายุ 15 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุน้อยที่สุด 12 ปี และอายุมากที่สุด 15 ปี และมีอายุเฉลี่ย 13.5 ปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ยูวเกษตรกร ร้อยละ 49.8 มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน รองลงมา ร้อยละ 25.1 มีสมาชิก 4 คน ร้อยละ 11.7 มีสมาชิก 5 คน ร้อยละ 6.7 มีสมาชิก 2 คน และร้อยละ 1.3 มีสมาชิก 7 คน ตามลำดับ โดยมีสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 7 คน ต่ำสุด 2 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน

การได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร พบว่า ยูวเกษตรกร ร้อยละ 66.1 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 33.9 เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร โดยได้รับการอบรมเรื่องการปลูกผักสวนครัว ร้อยละ 21.3 การเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 9.6 การเลี้ยงปลา ร้อยละ 8.4 อื่นๆ การเตรียมดิน ร้อยละ 3.3 และการทำปุ๋ยหมัก ร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว พบว่า ยูวเกษตรกร ร้อยละ 89.1 ไม่เคยมีประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว รองลงมา ร้อยละ 10.9 มี

ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว โดยมีประสบการณ์เรื่อง ปลูกผัก,ผลไม้ ร้อยละ 6.3 การเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 2.9 การเลี้ยงปลา ร้อยละ 1.3 อื่นๆ ร้อยละ 0.8 ตามลำดับ

1.2 สภาพพื้นฐานทางสังคมของยุวเกษตรกร

การศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมของยุวเกษตรกร ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ/เอกชน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมของยุวเกษตรกรใน ต.ดอนแก้ว อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่

n = 239

ข้อมูล	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐ/เอกชน		
ไม่เคย	87	36.4
เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	152	63.6
1.เข้าค่ายยุวเกษตรกร	30	19.7
2.อบรมเกี่ยวกับการเกษตร	110	72.4
3.ด้านการทำบัญชีครัวเรือน	130	85.5
4.ทัศนศึกษา ศึกษาชุมชนต้นแบบ	60	39.5
5.ด้านอื่นๆ (ร่วมกิจกรรมชุมชน)	29	19.1

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นสภาพทางสังคมของยุวเกษตรกร ในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการศึกษา ดังนี้

การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน พบว่า ร้อยละ 36.4 ยุวเกษตรกรไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ร้อยละ 63.6 ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน โดยได้รับการส่งเสริมด้านการทำบัญชีครัวเรือนร้อยละ 85.5 มากที่สุด รองลงมาการอบรมเกี่ยวกับการเกษตร ร้อยละ 72.4 ทัศนศึกษา ศึกษาชุมชนต้นแบบ ร้อยละ 39.5 เข้าค่ายยุวเกษตรกร ร้อยละ 19.7 ด้านอื่นๆ ร้อยละ 19.1 ตามลำดับ

1.3 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยุวเกษตรกร

การศึกษาข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยูวเกษตรกรใน ต.ดอนแก้ว อ.แมริม จ.เชียงใหม่ ได้แก่ อาชีพหลักของบิดา อาชีพรองของบิดา อาชีพหลักของมารดา อาชีพรองของมารดา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร

n=239

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1.อาชีพหลักของบิดา (ตอบได้ 1 ข้อ)		
1. ไม่มีอาชีพหลัก	8	3.4
2. เกษตรกรรม	10	4.2
3. รับราชการ	21	8.8
4. พนักงานหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	34	14.2
5. พนักงานบริษัทเอกชน	65	27.2
6. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	43	18.0
7. รับจ้างทั่วไป	53	22.2
8. อื่นๆ (ฟรีแลนซ์,อินฟลูเอนเซอร์)	5	2.1
อาชีพรองของบิดา		
ไม่มีอาชีพรอง	184	77.0
มีอาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. เกษตรกรรม	9	3.8
2. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	29	12.1
3. รับจ้างทั่วไป	13	5.4
4. อื่นๆ (ฟรีแลนซ์,ยูทูบเบอร์)	4	1.7
อาชีพหลักของมารดา (ตอบได้ 1 ข้อ)		
1. ไม่มีอาชีพหลัก	24	10.0
2. เกษตรกรรม	5	2.1
3. รับราชการ	11	4.6
4. พนักงานหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	27	11.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 239

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
5. พนักงานบริษัทเอกชน	59	24.7
6. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	68	28.5
7. รับจ้างทั่วไป	38	15.9
8. อื่นๆ (นักเขียนอิสระ,อินฟลูเอนเซอร์)	7	2.9
อาชีพรองของมารดา		
ไม่มีอาชีพรอง	192	80.3
มีอาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	47	19.7
1. เกษตรกรรม	5	2.1
2. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	31	13.0
3. รับจ้างทั่วไป	9	3.8
4. อื่นๆ (ยูทูบเบอร์)	2	0.8

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นสภาพเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร ในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการศึกษา ดังนี้

อาชีพหลักของบิดา พบว่า อาชีพหลักบิดาของยูวเกษตรกร ร้อยละ 27.2 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 22.2 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 18 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 14.2 พนักงานหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.8 รับราชการ ร้อยละ 4.2 เกษตรกรรม ร้อยละ 3.4 ว่างาน ร้อยละ 2.1 อาชีพอื่นๆ ได้แก่ ฟรีแลนซ์,อินฟลูเอนเซอร์

อาชีพรองของบิดา พบว่า ร้อยละ 77 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 23 มีอาชีพรอง ได้แก่ ร้อยละ 12.1 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 5.4 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 3.8 ทำเกษตรกรรม ร้อยละ 1.7 อาชีพอื่นๆ ได้แก่ ฟรีแลนซ์,ยูทูบเบอร์ ตามลำดับ

อาชีพหลักของมารดา พบว่า อาชีพหลักมารดาของยูวเกษตรกร ร้อยละ 28.5 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 24.7 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 15.9 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 11.3 พนักงานหน่วยงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 10 ว่างาน ร้อยละ 4.6 รับราชการ ร้อยละ 2.9 อาชีพอื่นๆ ได้แก่ นักเขียนอิสระ,อินฟลูเอนเซอร์ ร้อยละ 2.1 ทำเกษตรกรรม

อาชีพรองของมารดา พบว่า ร้อยละ 80.3 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 19.7 มีอาชีพรอง ได้แก่ ร้อยละ 13.0 ทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 3.8 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 2.1 ทำเกษตรกรรม ร้อยละ 0.8 ทำอาชีพอื่นๆ ได้แก่ ยูทูบเบอร์ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน) ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์) ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง)

ปรากฏผลดังตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5 ดังนี้

2.1 ระดับความรู้ของยุวเกษตรกร

ตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ของยุวเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน

n = 239

ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน)				
1. การพรวนดินรอบๆโคนต้นพืชเป็นประจำเป็นการช่วยกำจัดศัตรูพืช	ผิด	226	94.6	3
<i>(เฉลี่ย : การช่วยให้ดินมีความร่วนซุย รากพืชหาอาหารได้ดี และช่วยกำจัดวัชพืช)</i>				
2. ใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารเคมีประเภทดูดซึมควรมานำมาใช้กับพืชที่ใช้เป็นอาหาร เพราะจะทำให้ผักสวยงามไม่มีแมลงกัดกิน	ผิด	91	38.1	5
<i>(เฉลี่ย : ไม่ควรใช้สารเคมีกับพืชอาหารเพราะสารตกค้างในผัก)</i>				

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 239

ประเด็นความรู้	เฉลย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
		(คน)	ละ	
3. ธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โปแทสเซียม	ถูก	233	97.5	1
4. การขยายพันธุ์กล้วยด้วยการแยกหน่อควรทำในฤดูฝน	ถูก	222	92.9	3
5. การทำปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดินนิยมปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื่องจากเป็นพืชที่ราคาถูก (เฉลย : เนื่องจากปมรากช่วยเพิ่มไนโตรเจนในดิน)	ผิด	113	47.3	4
ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์)				
6. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้ผลดีในเรื่องการประหยัดเวลา ลดแรงงาน	ถูก	220	92.1	1
7. ถ้าผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ให้ถูกลง ควรให้สัตว์กินหญ้าแทนอาหาร (เฉลย : ควรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่หาได้ง่าย การบริหารจัดการ ลดวัตถุดิบ ลดปริมาณอาหาร)	ผิด	73	30.5	5
8. บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้าออกเพราะอาจนำเชื้อโรคมาสู่สัตว์	ถูก	219	91.6	2
9. การคัดเลือกพ่อแม่ที่สายพันธุ์แข็งแรงสร้างความต้านทานโรคให้กับสัตว์เลี้ยงได้ดี	ถูก	209	87.4	3
10. ใ้กินอาหารมากในฤดูหนาวเพื่อเร่งการผลิตไข่ (เฉลย : เจริญเติบโตเร็ว เร่งผลผลิตไข่ อัตราการตายและปัญหาเรื่องโรคและแมลงลดลง)	ผิด	103	43.1	4
ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง)				
11. เศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทต่อการประมงโดยการใช้ทรัพยากรประมงอย่างประหยัดคุ้มค่า	ถูก	119	49.8	3
12. การจับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายไม่ใช่ความหมายของการประมง	ถูก	107	44.8	5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 239

ประเด็นความรู้	เฉลย	ผู้ตอบได้ถูกต้อง จำนวน ร้อย (คน) ละ	อันดับ
13. การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ มีผลดีเพราะจะได้ไข่ของสัตว์น้ำมา รับประทานด้วย (เฉลย : ไม่ควรเพราะจะทำให้สัตว์น้ำไม่สามารถผสมพันธุ์วางไข่ หรือตัวอ่อนเจริญเติบโตไม่ได้ สัตว์น้ำจะลดลงและอาจสูญพันธุ์ ได้)	ผิด	220 92.1	1
14. อุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการประมง คือ โรงงานปลาป่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์	ถูก	130 54.4	2
15. สัตว์น้ำเป็นอาหาร โปรตีนที่มีคุณค่าและมีราคาถูกกว่า เนื้อสัตว์ชนิดอื่น	ถูก	110 46.0	4

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตร
พื้นฐาน เป็นดังนี้

2.1.1 ความรู้ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน)
พบว่า ร้อยละ 97.5 มีความรู้ในด้านพืชกรรม เรื่องธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ ไนโตรเจน
ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม รองลงมา ร้อยละ 94.6 การพรวนดินรอบๆโคนต้นพืชเป็นประจำ เป็นการ
ช่วยกำจัดศัตรูพืช (เฉลย : การช่วยให้ดินมีความร่วนซุย รากพืชหาอาหารได้ดี และช่วยกำจัด
วัชพืช) ร้อยละ 92.9 การขยายพันธุ์กล้วยด้วยการแยกหน่อควรทำในฤดูฝน ร้อยละ 38.1 การใช้ยาฆ่า
แมลงหรือสารเคมีประเภทดูดซึมควรนำมาใช้กับพืชที่ใช้เป็นอาหาร เพราะจะทำให้ผักสวยงาม ไม่มี
แมลงกัดกิน (เฉลย : ไม่ควรใช้สารเคมีกับพืชอาหารเพราะสารตกค้างในผัก) และร้อยละ 47.3 การทำ
ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดินนิยมปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื่องจากเป็นพืชที่ราคาถูก (เฉลย : เนื่องจากปมราก
ช่วยเพิ่มไนโตรเจนในดิน) ตามลำดับ

2.1.2 ความรู้ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์) พบว่า ร้อยละ 92.1 ความรู้ในด้านปศุ
สัตว์ เรื่อง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้ผลดีในเรื่องการประหยัดเวลา ลดแรงงาน
รองลงมา คือ ร้อยละ 91.6 บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้าออกเพราะอาจนำเชื้อโรค
มาสู่สัตว์ ร้อยละ 87.4 การคัดเลือกพ่อแม่ที่สายพันธุ์แข็งแรงสร้างความต้านทานโรคให้กับสัตว์เลี้ยง

ได้ดี ร้อยละ 43.1 ไก่กินอาหารมากในฤดูหนาวเพื่อเร่งการผลิตขน (**เฉลี่ย** : เจริญเติบโตเร็ว เร่งผลผลิตไข่ อัตราการตายและปัญหาเรื่องโรคและแมลงลดลง) และร้อยละ 30.5 ถ้าผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ให้ถูกลง ควรให้สัตว์กินหญ้าแทนอาหาร (**เฉลี่ย** : ควรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่หาได้ง่าย การบริหารจัดการลวดวัตถุดิบ ลดปริมาณอาหาร) ตามลำดับ

2.1.3 ความรู้ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง) พบว่า ร้อยละ 92.1 ความรู้ในด้านประมง เรื่อง การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ มีผลดีเพราะจะได้ไข่ของสัตว์น้ำมารับประทานด้วย (**เฉลี่ย** : ไม่ควรเพราะจะทำให้สัตว์น้ำไม่สามารถผสมพันธุ์วางไข่ หรือตัวอ่อนเจริญเติบโตไม่ได้ สัตว์น้ำก็จะลดลงและอาจสูญพันธุ์ได้) รองลงมา คือ ร้อยละ 54.4 อุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการประมง คือ โรงงานปลาแป้น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ร้อยละ 49.8 เศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทต่อการประมงโดยการใช้ทรัพยากรประมงอย่างประหยัดคุ้มค่าร้อยละ 46.0 สัตว์น้ำเป็นอาหาร โปรตีนที่มีคุณค่าและมีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ร้อยละ 44.8 และการจับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายไม่ใช่ความหมายของการประมง ตามลำดับ

การประเมินระดับความรู้ของยุวเกษตรกร ตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้การเกษตรพื้นฐาน เป็นตามตาราง 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนข้อความรู้ที่ยุวเกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้การเกษตรพื้นฐาน

n = 239

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ	ความหมาย
1 – 3	0	0	มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
4 – 6	8	3.3	มีความรู้ในระดับน้อย
7 – 9	71	29.7	มีความรู้ในระดับปานกลาง
10 – 12	143	59.8	มีความรู้ในระดับมาก
13 – 15	17	7.1	มีความรู้ในระดับมากที่สุด

ค่าต่ำสุด = 5 คะแนน ค่าสูงสุด = 14 คะแนน คะแนนเฉลี่ย = 10.02 คะแนน

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ของยุวเกษตรกรเกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน โดยภาพรวมยุวเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน ในระดับมาก พบว่า ยุวเกษตรกร (ร้อยละ 59.8) ตอบคำถามได้ถูกต้อง 10 – 12 ข้อ มากที่สุด มีระดับความรู้มาก รองลงมา

(ร้อยละ 29.7) ตอบคำถามได้ถูกต้อง 7 - 9 ข้อ มีระดับความรู้ปานกลาง (ร้อยละ 7.1) ตอบคำถามได้ถูกต้อง 13 -15 ข้อ มีระดับความรู้มากที่สุด และ(ร้อยละ 3.1) ตอบคำถามได้ถูกต้อง 4 - 6 ข้อ มีระดับความรู้น้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ย 10.02 คะแนน

2.2 แหล่งความรู้ที่ใช้ในการเกษตรของยูวเกษตรกร

การศึกษาแหล่งความรู้ที่ใช้ในการทำเกษตรของยูวเกษตรกร การวิเคราะห์โดยภาพรวมเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร ปรากฏตามตารางที่ 4.6 และ 4.7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 แหล่งความรู้ที่ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					- X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. สื่อบุคคล							3.03	3
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร	34 (14.2)	20 (8.4)	161 (67.4)	19 (7.9)	5 (2.1)	2.75 (0.871)	ปานกลาง	6
1.2 เจ้าหน้าที่ ภาคเอกชน	20 (8.4)	33 (13.8)	150 (62.8)	31 (13.0)	5 (2.1)	2.87 (0.819)	ปานกลาง	5
1.3 ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำ ชุมชน	12 (8.8)	30 (14.2)	109 (54.0)	75 (20.9)	13 (2.1)	3.20 (0.907)	ปานกลาง	2
1.4 ญาติพี่น้อง/เพื่อน บ้าน	21 (5.0)	14 (12.6)	135 (45.6)	64 (31.4)	5 (5.4)	3.08 (0.871)	ปานกลาง	4
1.5 อาสาสมัครเกษตร	21 (6.3)	34 (14.4)	129 (52.5)	50 (12.5)	5 (14.4)	2.93 (0.886)	ปานกลาง	3
1.6 ปราชญ์ชาวบ้าน	11 (8.1)	7 (15.0)	121 (39.4)	90 (23.8)	10 (13.8)	3.34 (0.803)	ปานกลาง	1
2. สื่อมวลชน							2.94	4

n=239

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=239

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					- x (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
2.1 วิทยุกระจายเสียง	13 (5.4)	45 (18.8)	138 (57.7)	35 (14.6)	8 (3.3)	2.93 (0.826)	ปานกลาง	3
2.2 โทรทัศน์/วิดีโอ	6 (2.5)	4 (1.7)	146 (61.1)	66 (27.6)	17 (7.1)	3.35 (0.746)	ปานกลาง	1
2.3 หอกระจายข่าว เสียงตามสายใน ชุมชน	15 (6.3)	36 (15.1)	140 (58.6)	35 (14.6)	13 (5.4)	2.98 (0.877)	ปานกลาง	2
3. สื่อกิจกรรม							2.87	5
3.1 งานวันเกษตร	16 (6.7)	43 (18.0)	130 (54.4)	44 (18.4)	6 (2.5)	2.92 (0.854)	ปานกลาง	2
3.2 การสาธิต	16 (6.7)	58 (24.3)	106 (44.4)	54 (22.6)	5 (2.1)	2.89 (0.901)	ปานกลาง	3
3.3 การศึกษาดูงาน	16 (6.8)	28 (11.7)	138 (57.7)	51 (21.3)	6 (2.5)	3.01 (0.838)	ปานกลาง	1
4 สื่อสิ่งพิมพ์							3.09	2
4.1 เอกสารของ หน่วยงาน	15 (6.3)	29 (12.1)	127 (53.1)	56 (23.4)	12 (5.0)	2.71 (0.981)	ปานกลาง	5
4.2 แผ่นพับ/เอกสาร เผยแพร่	23 (9.6)	29 (12.1)	148 (61.9)	33 (13.8)	6 (2.5)	2.80 (0.913)	ปานกลาง	4
4.3 หนังสือเรียน	21 (8.8)	30 (12.6)	146 (61.1)	37 (15.5)	5 (2.1)	3.09 (0.896)	ปานกลาง	1
4.4 หนังสือพิมพ์	32 (13.4)	28 (11.7)	139 (58.2)	36 (15.1)	4 (1.7)	2.87 (0.856)	ปานกลาง	3
4.5 วารสารหรือ นิตยสารเกษตร	21 (8.8)	30 (12.6)	146 (61.1)	37 (15.5)	5 (2.1)	2.90 (0.841)	ปานกลาง	2
5 สื่อออนไลน์							3.28	1
5.1 Website (เว็บไซต์)	15 (6.3)	21 (8.8)	136 (56.9)	54 (22.6)	13 (5.4)	3.12 (0.878)	ปานกลาง	4
5.2 Facebook (เฟซบุ๊ก)	14 (5.9)	3 (1.3)	120 (50.2)	74 (31.0)	28 (11.7)	2.89 (1.002)	ปานกลาง	5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=239

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล (จำนวน/ร้อยละ)					- X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
5.3 Line (ไลน์)	25 (10.5)	48 (20.1)	105 (43.9)	50 (20.9)	11 (4.6)	3.41 (0.926)	ปานกลาง	3
5.4 Youtube (ยูทูป)	5 (2.1)	9 (3.8)	108 (45.2)	92 (38.5)	25 (10.5)	3.51 (0.814)	ปานกลาง	1
5.5 Tiktok(ติ๊กต็อก)	8 (3.3)	11 (34.6)	116 (48.5)	68 (28.5)	38 (15.1)	3.47 (0.920)	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวม						3.04 (0.869)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 แหล่งความรู้ของยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สื่อบุคคล พบว่า ยูวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อบุคคล ได้รับความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.03) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า (ค่าเฉลี่ย 3.34) สื่อบุคคลที่ยูวเกษตรกรได้รับในระดับปานกลาง จำนวน 6 แหล่ง ได้แก่ อันดับแรก คือ ปราชญ์ชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.20) ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน (ค่าเฉลี่ย 29.3) อาสาสมัครเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.08) ญาติพี่น้อง/เพื่อน (ค่าเฉลี่ย 2.87) เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน และ (ค่าเฉลี่ย 2.75)เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
2. สื่อมวลชน พบว่า ยูวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อมวลชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า (ค่าเฉลี่ย 3.35) การได้รับสื่อมวลชน คือ ได้รับในระดับปานกลาง จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ อันดับแรก คือ โทรทัศน์/วีดีโอ (ค่าเฉลี่ย 2.98) หอกระจายข่าว หรือเสียงตามสายในชุมชน และ (ค่าเฉลี่ย 2.93)วิทยุกระจายเสียง
3. สื่อกิจกรรม พบว่า ยูวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.94) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า สื่อกิจกรรมที่ยูวเกษตรกรได้รับในระดับปานกลาง จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ อันดับแรก คือ (ค่าเฉลี่ย 3.01) การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 2.92) งานวันเกษตร และ (ค่าเฉลี่ย 2.89) การสาธิต
4. สื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า ยูวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.87) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ได้รับในระดับปาน

กลาง จำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ อันดับแรก คือ (ค่าเฉลี่ย 3.09) หนังสือเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.90) วารสาร นิตยสารเกษตรต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 2.87) หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.80) แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ และ (ค่าเฉลี่ย 2.71) เอกสารของหน่วยงาน

5. สื่อออนไลน์ พบว่า ยูวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.28) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า สื่อออนไลน์ที่ ยูวเกษตรกร ได้รับในระดับปานกลาง จำนวน 5 แหล่ง ได้แก่ อันดับแรก คือ (ค่าเฉลี่ย 3.51) ยูทูป (Youtube) (ค่าเฉลี่ย 3.47) ทิกต็อก (Tiktok) (ค่าเฉลี่ย 3.41) ไลน์ (line) (ค่าเฉลี่ย 3.12) เว็บไซต์ (Website) และ (ค่าเฉลี่ย 2.89) เฟสบุ๊ก (Facebook)

ตารางที่ 4.7 สรุปแหล่งความรู้ที่ ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร

n=239

แหล่งความรู้ที่ ยูวเกษตรกรได้รับ	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
ความรู้				
1. สื่อบุคคล	3.03	0.860	น้อย	3
2. สื่อสิ่งพิมพ์	3.09	0.816	น้อย	2
3. สื่อสารมวลชน	2.94	0.864	น้อย	4
4. สื่อกิจกรรม	2.87	0.897	น้อย	5
5. สื่อออนไลน์	3.28	0.908	น้อย	1
เฉลี่ยรวม	3.04	0.869	น้อย	

จากตารางที่ 4.7สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ที่ ยูวเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร มีระดับความคิดเห็นในการได้รับความรู้ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 3.04) เมื่อพิจารณารายละเอียดรายประเด็นตามสื่อที่ได้รับความรู้ พบว่า อยู่ในระดับน้อย 5 ประเด็น ได้แก่ (ค่าเฉลี่ย 3.28) สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.09) สื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.03) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.94) สื่อสารมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.87) สื่อกิจกรรม ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการเรียนรู้การเกษตรของ ยูวเกษตรกร

3.1 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยูวเกษตรกร

การศึกษาความคิดเห็นความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยูวเกษตรกร ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.14 ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยูวเกษตรกร ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

n=239

ประเด็น ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					- X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. เกษตรกรรม สามารถเรียนรู้ และ เข้าใจได้ง่าย	20 (8.4)	19 (7.9)	164 (68.6)	33 (13.8)	3 (1.3)	2.92 (0.773)	ปาน กลาง	9
2. การเกษตรกรรมมี ความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิตของมนุษย์	14 (5.9)	8 (3.3)	148 (61.9)	53 (22.2)	16 (6.7)	3.21 (0.848)	ปาน กลาง	1
3. เกษตรกรรมช่วย อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	13 (5.4)	23 (9.6)	127 (53.1)	54 (22.6)	22 (9.2)	3.21 (0.932)	ปาน กลาง	1
4. ทางเลือกในการ ประกอบอาชีพมีมาก และมั่นคง	18 (7.5)	15 (6.3)	151 (63.2)	45 (18.8)	10 (4.2)	3.06 (0.848)	ปาน กลาง	6
5. อาชีพเกษตรกรรม สามารถดำรงชีพและ สร้างฐานะให้ดีขึ้น	25 (10.5)	21 (8.8)	166 (69.5)	20 (8.4)	7 (2.9)	2.85 (0.828)	ปาน กลาง	10
6. เป็นอาชีพที่ต้องมี ความรู้ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน	12 (5.0)	27 (11.3)	152 (63.6)	39 (16.3)	9 (3.8)	3.03 (0.793)	ปาน กลาง	7

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n=239

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
7. สินค้าเกษตร สามารถแปรรูปเพิ่ม มูลค่าได้หลากหลาย	15 (6.3)	28 (11.7)	122 (51.0)	65 (27.2)	9 (3.8)	3.10 (0.885)	ปาน กลาง	4
8. การเชื่อมโยงเครือข่าย เกษตร ช่วยการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี	17 (7.1)	18 (7.5)	162 (67.8)	34 (14.2)	8 (3.3)	2.99 (0.799)	ปาน กลาง	3
9. สืบทอดอาชีพและ ภูมิปัญญาของคนรุ่น เก่ากับลูกหลานต่อได้	11 (4.6)	20 (8.4)	151 (63.2)	51 (21.3)	6 (2.5)	3.09 (0.759)	ปาน กลาง	5
10. อาชีพเกษตร สามารถทำควบคู่กับ งานประจำได้	17 (7.1)	27 (11.3)	148 (61.9)	38 (15.9)	9 (3.8)	2.98 (0.842)	ปาน กลาง	8
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.04 (0.831)	น้อย	

จากตารางที่ 4.8 ผลความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ปรากฏผลดังนี้
ความคิดเห็นของยูวเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04) เมื่อพิจารณาแยกเป็น
รายประเด็น พบว่า

ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 10
ประเด็น ได้แก่ การเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ (ค่าเฉลี่ย 3.34)
เกษตรกรกรรมช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.20) การเชื่อมโยงเครือข่าย
เกษตร ช่วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี (ค่าเฉลี่ย 3.16) สินค้าเกษตรสามารถแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้
หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย 3.10) สืบทอดอาชีพและภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ากับลูกหลานต่อได้ (ค่าเฉลี่ย
3.09) ทางเลือกในการประกอบอาชีพมีมากและมั่นคง (ค่าเฉลี่ย 3.06) เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้ความ
เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (ค่าเฉลี่ย 3.03) อาชีพเกษตรกรรมสามารถทำควบคู่กับงานประจำได้ (ค่าเฉลี่ย 2.98)

เกษตรกรสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย (ค่าเฉลี่ย 2.92) อาชีพเกษตรกรสามารถดำรงชีพและสร้างฐานะให้ดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 สรุปความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของยูวเกษตรกร

ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. เกษตรกรสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย	2.92	(0.773)	ปานกลาง	9
2. การเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	3.34	(0.848)	ปานกลาง	1
3. เกษตรกรช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.20	(0.932)	ปานกลาง	2
4. ทางเลือกในการประกอบอาชีพมีมากและมั่นคง	3.06	(0.848)	ปานกลาง	6
5. อาชีพเกษตรกรสามารถดำรงชีพและสร้างฐานะให้ดีขึ้น	2.85	(0.828)	ปานกลาง	10
6. เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน	3.03	(0.793)	ปานกลาง	7
7. สินค้าเกษตรสามารถแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้หลากหลาย	3.10	(0.885)	ปานกลาง	4
8. การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร ช่วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี	3.16	(0.799)	ปานกลาง	2
9. สืบทอดอาชีพและภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ากับลูกหลานต่อได้	3.09	(0.759)	ปานกลาง	5
10. อาชีพเกษตรกรสามารถทำควบคู่กับงานประจำได้	2.98	(0.842)	ปานกลาง	8
เฉลี่ยรวม	2.92	0.869	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 สรุปได้ว่า ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) เมื่อพิจารณารายละเอียดรายประเด็นในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.84) ปัญหาด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.83) ปัญหาด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.79) ตามลำดับ

3.2 ความต้องการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 239 คน ศึกษาได้ผลตามตารางที่ 4.13 ดังนี้ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร

ตารางที่ 4.10 ความต้องการเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกร ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

n=239

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					X (S.D.)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร						3.03 (0.860)	ปานกลาง	2
1. ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืช	13 (5.4)	27 (11.3)	169 (70.7)	24 (10.0)	6 (2.5)	2.93 (0.727)	ปานกลาง	3
2. ความรู้เกี่ยวกับปศุสัตว์	12 (5.0)	38 (15.9)	154 (64.4)	29 (12.1)	6 (2.5)	2.91 (0.576)	ปานกลาง	6
3. ความรู้เกี่ยวกับการประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	19 (7.9)	38 (15.9)	148 (61.9)	20 (8.4)	14 (5.9)	2.88 (0.886)	ปานกลาง	8
4. ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืช	33 (13.8)	20 (8.4)	143 (59.8)	34 (14.2)	9 (3.8)	2.86 (0.955)	ปานกลาง	9
5. ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีเบื้องต้น	11 (4.6)	39 (16.3)	151 (63.2)	32 (13.4)	6 (2.5)	2.93 (0.761)	ปานกลาง	3
6. ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก	18 (7.5)	41 (17.2)	133 (55.6)	39 (16.3)	8 (3.3)	2.91 (0.874)	ปานกลาง	6
7. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่	14 (5.9)	22 (9.2)	153 (64.0)	32 (13.4)	18 (7.5)	3.08 (0.871)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
8. ความรู้เกี่ยวกับ การตลาด	17 (5.9)	38 (15.9)	138 (57.7)	32 (13.4)	14 (5.9)	2.95 (0.901)	ปาน	2
9. ความรู้เรื่องการแปร รูปผลผลิต	14 (5.9)	63 (26.4)	140 (58.6)	7 (2.9)	15 (6.3)	2.77 (0.855)	ปาน	10
10. ความรู้เรื่องการรวม กลุ่มยุทธศาสตร์กรใน โรงเรียน	14 (5.9)	34 (14.2)	153 (64.0)	30 (12.6)	8 (3.3)	2.93 (0.796)	ปาน	3
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ การทำเกษตร						3.09 (0.816)	ปาน	1
1. การฝึกอบรมด้าน การเกษตร	18 (7.5)	54 (22.6)	124 (51.9)	36 (15.1)	7 (2.9)	2.83 (0.057)	ปาน	4
2. สัมมนาเชิงปฏิบัติการ ด้านการเกษตร	20 (8.4)	49 (20.5)	141 (59.0)	18 (7.5)	11 (4.6)	2.79 (0.056)	ปาน	5
3. ทัศนศึกษา ดูงาน ศูนย์เรียนรู้ เกษตรกร ต้นแบบที่ ประสบ ความสำเร็จจากการทำ เกษตรกรรม	13 (5.4)	19 (7.9)	156 (60.3)	28 (13.8)	23 (5.0)	3.12 (0.057)	ปาน	1
4. การฝึกปฏิบัติด้าน การเกษตร	14 (5.9)	36 (15.1)	144 (60.3)	33 (13.8)	12 (5.0)	2.97 (0.055)	ปาน	2
5. การเสวนาแลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้าน การเกษตร	19 (7.9)	39 (16.3)	147 (61.5)	27 (11.3)	7 (2.9)	2.85 (0.054)	ปาน	3

n=239

3. ด้านการสนับสนุน							2.94	ปาน	3
การเรียนรู้การทำ							(0.864)	กลาง	
เกษตร									
1. เครื่องมือ เครื่องทุ่น	14	34	167	21	3	2.85	ปาน	5	
แรงที่ใช้ในการทำเกษตร	(5.9)	(14.2)	(69.9)	(8.8)	(1.3)	(0.704)	กลาง		
2. ปัจจัยการผลิต	14	32	155	34	4	2.92	ปาน	3	
	(5.9)	(13.4)	(64.9)	(14.2)	(1.7)	(0.758)	กลาง		
3. แหล่งเงินทุน	14	25	167	18	15	2.98	ปาน	1	
	(5.9)	(10.5)	(69.9)	(7.5)	(6.3)	(0.817)	กลาง		
4. วัสดุอุปกรณ์ในการทำ	14	25	158	39	3	2.97	ปาน	2	
การเกษตร	(5.9)	(10.5)	(66.1)	(16.3)	(1.3)	(0.744)	กลาง		
5. การติดตาม ดูแล	19	35	145	35	5	2.88	ปาน	4	
และการให้คำแนะนำ	(7.9)	(14.6)	(60.7)	(14.6)	(2.1)	0.827	กลาง		
จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม									
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด							2.92	ปาน	
							(0.334)	กลาง	

จากตารางที่ 4.10 ผลความต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.92) เมื่อพิจารณาแยกเป็นความต้องการแต่ละด้าน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2.1 ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และถือเป็นอันดับ 2 ของประเด็นความต้องการทั้งหมด เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 10 ประเด็น คือ ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ (ค่าเฉลี่ย 3.08) การตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.95) การรวมกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.93) การจัดทำบัญชีเบื้องต้น (ค่าเฉลี่ย 2.93) การเพาะปลูกพืช (ค่าเฉลี่ย 2.93) ปศุสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.91) การผลิตปุ๋ยหมัก (ค่าเฉลี่ย 2.91) การประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.88) การจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.86) การแปรรูปผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.77)

3.2.2 ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และถือเป็นอันดับ 1 ของประเด็นความต้องการทั้งหมด เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ระดับความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ประเด็น คือ การทัศนศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.12) การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร

(ค่าเฉลี่ย 2.97) การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.85) การฝึกอบรมด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.83) สัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.79) ตามลำดับ

3.2.3 ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และถือเป็นอันดับ 3 ของประเด็นความต้องการทั้งหมด เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ระดับความต้องการระดับปานกลาง มี 5 ประเด็น คือ แหล่งเงินทุน (ค่าเฉลี่ย 2.98) วัสดุอุปกรณ์ในการทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.97) ปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.92) การติดตาม ดูแล และการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.88) เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงที่ใช้ในการทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 สรุปภาพรวมความต้องการเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกร

n=239

ความต้องการเรียนรู้ด้านการเกษตรของ ยุวเกษตรกร	เฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร	3.03	0.860	ปานกลาง	2
ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร	3.09	0.816	ปานกลาง	1
ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร	2.94	0.864	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	2.92	0.869	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.11 สรุปได้ว่า ความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกร ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) โดยมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตรมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.09) รองลงมา คือ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.03) และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.94) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

4.1 ปัญหาในการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

การศึกษาปัญหาของยุวเกษตรกรเกี่ยวกับการเรียนรู้การทำเกษตร ดังนี้ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.12 และตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.12 ปัญหาในการส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร

n = 239

ประเด็น ปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					- X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. ด้านองค์ความรู้ เกี่ยวกับการทำเกษตร						2.83 (0.566)	ปาน กลาง	2
1. ขาดองค์ความรู้ เกี่ยวกับการทำ การเกษตร	9 (3.8)	46 (19.2)	157 (65.7)	23 (9.6)	4 (1.7)	2.86 (0.699)	ปาน กลาง	2
2. ไม่เคยมี ประสบการณ์เกี่ยวกับ การเกษตร	18 (7.5)	54 (22.6)	143 (59.8)	24 (10.0)	0 (0.0)	2.72 (0.744)	ปาน กลาง	5
3. ขาดสื่อเรียนรู้ที่ เหมาะสม และเข้าถึง ง่าย เช่น ไลน์ ยูทูบ เฟ ซบุ๊ก	11 (4.6)	34 (14.2)	171 (71.5)	18 (7.5)	5 (2.1)	2.88 (0.688)	ปาน กลาง	1
4. ไม่มีหลักสูตรการ เรียนการสอนวิชา เกี่ยวกับการเกษตร	13 (5.4)	41 (17.2)	160 (66.9)	20 (8.4)	5 (2.1)	2.85 (0.731)	ปาน กลาง	3
5. ไม่เคยเห็นตัวอย่างผู้ ที่ประสบความสำเร็จ จากการทำ เกษตรกรรม	13 (5.4)	47 (19.7)	150 (62.8)	25 (10.5)	4 (1.7)	2.83 (0.748)	ปาน กลาง	4
2. ด้านการส่งเสริม การเรียนรู้การทำ เกษตร						2.84 (0.568)	ปาน กลาง	1
1. ขาดการปลูก จิตสำนึกส่งเสริมเรียนรู้	26 (10.9)	40 (16.7)	149 (62.3)	20 (8.4)	4 (1.7)	2.73 (0.827)	ปาน กลาง	5

ด้านการเกษตรแก่								
เยาวชน								
2. ขาดการส่งเสริมการ	14	46	160	19	0	2.77	ปาน	4
เชื่อมโยงเครือข่าย	(5.9)	(19.2)	(66.9)	(7.9)	(0.00	(0.675)	กลาง	
เยาวชนด้านการเรียนรู้								
การทำเกษตร								
3. ขาดการการพัฒนา	22	20	166	24	7	2.89	ปาน	2
ศึกษา ดูงานเกี่ยวกับ	(9.2)	(8.4)	(69.5)	(10.0)	(2.9)	(0.813)	กลาง	
ศูนย์เรียนรู้ด้าน								
การเกษตร								
4. ขาดการอบรม	23	19	162	31	4	2.89	ปาน	2
สัมมนาเชิงปฏิบัติการ	(9.6)	(7.9)	(67.8)	(13.0)	(1.7)	(0.807)	กลาง	
และการฝึกปฏิบัติที่ไม่								
ต่อเนื่อง								
5. ขาดการเยี่ยมเยียน	8	40	168	13	10	2.90	ปาน	1
ติดตามผล และ	(3.3)	(16.7)	(70.3)	(5.4)	(4.2)	(0.718)	กลาง	
คำแนะนำจาก								
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม								
3. ด้านการสนับสนุน						2.79	ปาน	3
การเรียนรู้การทำ						(0.557)	กลาง	
เกษตร								
1. ผู้ปกครองไม่	34	28	148	18	11	2.77	ปาน	3
สนับสนุนการทำ	(14.2)	(11.5)	(61.9)	(7.5)	(4.6)	(0.946)	กลาง	
กิจกรรมที่บ้าน								
2. ขาดแคลนวัสดุ	26	42	147	17	7	2.74	ปาน	5
อุปกรณ์การเกษตร	(10.9)	(17.6)	(61.5)	(7.1)	(2.9)	(0.856)	กลาง	
3. ไม่มีหลักสูตรการ	13	41	160	20	5	2.85	ปาน	3
เรียนการสอนวิชา	(5.4)	(17.2)	(66.9)	(8.4)	(2.1)	(0.731)	กลาง	
เกี่ยวกับการเกษตร								

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 239

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					— X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
4. เงินทุนในการทำการ เกษตรมีไม่เพียงพอ	31 (13.0)	30 (12.6)	156 (65.3)	15 (6.3)	7 (2.9)	2.74 (0.871)	ปาน กลาง	5
5. ขาดการสนับสนุน เทคโนโลยี และ นวัตกรรมที่ใช้ใน การเกษตรใหม่ๆ ที่เป็น ประโยชน์	28 (11.7)	40 (16.7)	136 (56.9)	25 (10.5)	10 (4.2)	2.79 (0.931)	ปาน กลาง	2
6. ขาดตลาดรองรับ ผลผลิตเกษตรในชุมชน	29 (12.1)	15 (6.3)	148 (61.9)	43 (18.0)	4 (1.7)	2.91 (0.889)	ปาน กลาง	1
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.82 (0.577)	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 4.12 ผลการศึกษาปัญหาของยูวเกษตรกร เกี่ยวกับการเรียนรู้การทำเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ระดับปัญหาของยูวเกษตรกรเกี่ยวกับการเรียนรู้การทำเกษตร ยูวเกษตรกรจำนวน 239 ราย เห็นด้วยกับปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้การทำเกษตร โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.82) เมื่อแยกเป็นรายประเด็นแต่ละด้าน พบว่า

4.1.1 ปัญหาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.83) ซึ่ง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ขาดการเยี่ยมชม ติดตามผล และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม 2) ขาดการการทัศนศึกษา ดูงานเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร และขาดการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง 3) ขาดการส่งเสริมเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนด้านการเรียนรู้การทำเกษตร

4.1.2 ปัญหาในด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) ซึ่ง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ขาดสื่อเรียนรู้ที่เหมาะสม และเข้าถึงง่าย เช่น ไลน์ ยู

ทูป เฟซบุ๊ก 2) ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร 3) ไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเกี่ยวกับการเกษตร

4.1.3 ปัญหาในด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.79) ซึ่ง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ขาดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน 2) ขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการทำเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ 3) ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการทำกิจกรรมที่บ้าน

ตารางที่ 4.13 สรุปภาพรวมปัญหาการได้รับการเรียนรู้การทำเกษตรของยุวเกษตรกร

n = 239

ปัญหาที่ยุวเกษตรกรได้รับความรู้	เฉลี่ย	ส่วน		
		เบี่ยงเบน	ความหมาย	อันดับ
		มาตรฐาน		
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร	2.83	0.566	ปานกลาง	2
2. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร	2.84	0.568	ปานกลาง	1
3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร	2.79	0.557	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	2.82	0.577	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.13 สรุปได้ว่า ปัญหาในการส่งเสริมและแนวทางการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) เมื่อพิจารณารายละเอียดรายประเด็นในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.84) ปัญหาด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.83) ปัญหาด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.79) ตามลำดับ

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรของยุวเกษตรกร

การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรของยุวเกษตรกร ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนรู้การทำเกษตร ดังนี้ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 4.14 และตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

n = 239

ประเด็น ข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					- X (S.D.)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. ด้านองค์ความรู้ เกี่ยวกับการทำเกษตร						2.94 (0.844)	ปาน กลาง	3
1. มีการเรียนการสอน เกี่ยวกับเกษตรกรรม อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 หลักสูตร	9 (3.8)	48 (20.1)	161 (67.4)	11 (4.6)	10 (4.2)	2.85 (0.739)	ปาน กลาง	5
2. ควรจัดให้มีการทำสื่อ การเรียนรู้ และรับ ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ ยูทูป เฟซบุ๊ก เพื่อความสะดวกในการ เข้าถึง	12 (5.0)	36 (15.1)	144 (60.3)	34 (14.2)	13 (5.4)	3.00 (0.845)	ปาน กลาง	2
3. ส่งเสริมความรู้การใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ใหม่ๆ	25 (10.5)	33 (13.8)	144 (60.3)	20 (8.4)	17 (7.1)	2.88 (0.956)	ปาน กลาง	4
4. ส่งเสริมความรู้ เกี่ยวกับการทำเกษตร พื้นฐาน	10 (4.2)	46 (19.2)	148 (61.9)	23 (9.6)	12 (5.0)	2.92 (0.808)	ปาน กลาง	3
5. ส่งเสริมความรู้เรื่อง การตลาดและการแปรรูป สินค้าเกษตร	14 (5.9)	28 (11.7)	150 (62.8)	30 (12.6)	17 (7.1)	3.03 (0.874)	ปาน กลาง	1
2. ด้านวิธีการส่งเสริม การเรียนรู้การเกษตร						2.98 (0.891)	ปาน กลาง	2

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 239

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1. ควรรณรงค์ปลูก จิตสำนึกส่งเสริมเรียนรู้ ด้านการเกษตรแก่ เยาวชน	7 (2.9)	52 (21.8)	157 (65.7)	12 (5.0)	11 (4.6)	2.87 (0.744)	ปาน กลาง	4
2. จัดตั้งกลุ่มยุว เกษตรกรในโรงเรียน เพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย เยาวชน ฝึกปฏิบัติ เพิ่ม ประสบการณ์ ทักษะ และหารายได้ระหว่าง เรียน	21 (8.8)	29 (12.1)	138 (57.7)	39 (16.3)	12 (5.0)	2.97 (0.916)	ปาน กลาง	2
3. โรงเรียนจัดให้มีการ ทัศนศึกษา ดูงานศูนย์ เรียนรู้ ตัวอย่างผู้ประสบ ความสำเร็จ จากการทำเกษตรกรรม	12 (5.0)	48 (20.1)	141 (59.0)	16 (6.7)	22 (9.2)	2.95 (0.915)	ปาน กลาง	3
4. ควรจัดอบรม สัมมนา ความรู้ เกี่ยว กับ การเกษตรพื้นฐาน การ ใช้นวัตกรรม และ เทคโนโลยีใหม่	19 (7.9)	26 (10.9)	149 (62.3)	32 (13.4)	13 (5.4)	2.97 (0.884)	ปาน กลาง	2
5. ควรมีการลงพื้นที่ เยี่ยมเยียน และติดตาม ผลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม อย่างสม่ำเสมอ	5 (2.1)	28 (11.7)	154 (64.4)	32 (13.4)	20 (8.4)	3.14 (0.807)	ปาน กลาง	1

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 239

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					X (S.D.)	ความ หมาย	อัน ดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
3. ด้านการสนับสนุน						3.07 (0.891)	ปาน กลาง	1
1. ผู้ปกครองควรให้ ความร่วมมือในกิจกรรม ของเด็ก	10 (4.2)	21 (8.8)	144 (60.3)	44 (18.4)	20 (8.4)	3.18 (0.863)	ปาน กลาง	1
2. ควรให้โรงเรียน/ หน่วยงานรัฐสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ทาง การเกษตรชุมชน	3 (1.3)	41 (17.2)	139 (58.2)	32 (13.4)	24 (10.0)	3.14 (0.861)	ปาน กลาง	2
3. ผู้นำชุมชนควรมีการ รวมกลุ่มเครือข่ายภายใน ชุมชน	15 (6.3)	31 (13.0)	154 (64.4)	19 (7.9)	20 (8.4)	2.99 (0.893)	ปาน กลาง	3
4. ควรมีการสนับสนุน เทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์	5 (2.1)	44 (18.4)	130 (54.4)	45 (18.8)	15 (6.3)	3.09 (0.838)	ปาน กลาง	3
5. ควรมีหน่วยงานจัด ตลาดรองรับผลผลิต เกษตรในชุมชน	24 (10.0)	31 (13.0)	133 (55.6)	31 (13.0)	20 (8.4)	2.97 (0.999)	ปาน กลาง	5
ค่าเฉลี่ยรวม						2.81 (0.577)	ปาน กลาง	

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ทางการเกษตรของยูวเกษตรกร การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.07 ซึ่ง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก 2) ควรให้โรงเรียน/หน่วยงานรัฐสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรชุมชน 3) ควรมีการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ และผู้นำชุมชนควรมีการรวมกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.98 ซึ่ง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ควรมีการลงพื้นที่เยี่ยมชม และติดตามผลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอ 2) จัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนฝึกปฏิบัติ เพิ่มประสบการณ์ ทักษะ และหารายได้ระหว่างเรียน และควรจัดอบรม สัมมนาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ 3) โรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้ ตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม

ข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.07 ซึ่ง 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ส่งเสริมความรู้เรื่องการตลาดและการแปรรูปสินค้าเกษตร 2) ควรจัดให้มีการทำสื่อการเรียนรู้ และรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ ยูทูป เฟซบุ๊ก เพื่อความสะดวกในการเข้าถึง 3) ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรพื้นฐาน

ตารางที่ 4.15 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

n = 239

ข้อเสนอแนะของยุวเกษตรกร	เฉลี่ย	ส่วน		อันดับ
		เบี่ยงเบน	ความหมาย	
		มาตรฐาน		
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร	2.94	0.844	ปานกลาง	3
2. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร	2.98	0.853	ปานกลาง	2
3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร	3.07	0.891	ปานกลาง	1
เฉลี่ยรวม	3.00	0.863	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 สรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร มีระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น (ค่าเฉลี่ย 3.00) ได้แก่ ข้อเสนอแนะด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.07) ข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.98) ข้อเสนอแนะด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.94) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดรายประเด็นในแต่ละด้าน พบว่า ยุวเกษตรกรเห็นด้วยว่า

ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก ควรให้โรงเรียน/หน่วยงานรัฐสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรชุมชน ควรมีการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ผู้นำชุมชนควรมีการรวมกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน ควรมีหน่วยงานจัดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้การเกษตรพื้นฐาน ความต้องการเรียนรู้การเกษตร และความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ว่ามีความสัมพันธ์กันในระบบใด และมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0 ถึง ± 1 ค่าใกล้ 0 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อย ค่าใกล้ 1 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันมาก จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของความรู้การเกษตรพื้นฐาน ความต้องการเรียนรู้ และความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ทำเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.16 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความรู้การเกษตรพื้นฐาน ความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

n=239

ตัวแปรความสัมพันธ์	ระดับความรู้การเกษตรพื้นฐาน(Y1)	ความต้องการต่อการเรียนรู้การเกษตร (Y2)
X ₁ = อายุ (ปี)	-	-
X ₂ = จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	-	-
X ₃ = สื่อบุคคล	-	-
X ₄ = สื่อมวลชน	-	-
X ₅ = สื่อกิจกรรม	-	-
X ₆ = สื่อสิ่งพิมพ์	-	-
X ₇ = สื่อออนไลน์	-	-
X ₈ = ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม	-	0.232**
X ₉ = ปัญหาในการเรียนรู้ทางการเกษตร	-	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) และ ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติระดับ 0.01 ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์แต่ละคู่ พบว่า

5.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้การเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติกับความรู้การเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร ($p > 0.05$)

5.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญยิ่งทางสถิติที่ 0.01 กับความต้องการเรียนรู้การเกษตร (ค่า $R = 0.232^{**}$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ

ตารางที่ 4.17 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของความรู้การเกษตรพื้นฐาน ความต้องการเรียนรู้ และความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมของยูวเกษตรกร

n=239

ตัวแปรความสัมพันธ์	ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (Y3)
X ₁ = อายุ (ปี)	-
X ₂ = จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)	-
X ₃ = สื่อบุคคล	0.130*
X ₄ = สื่อมวลชน	0.107*
X ₅ = สื่อกิจกรรม	-
X ₆ = สื่อสิ่งพิมพ์	-
X ₇ = สื่อออนไลน์	0.145*
X ₈ = ปัญหาในการเรียนรู้ทางการเกษตร	0.158*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) และ ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติระดับ 0.01 ($p < 0.01$)

จากตารางที่ 4.17 แสดงผลการทดสอบปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แหล่งความรู้จาก

สื่อบุคคล (ค่า $R = 0.130^*$) สื่อมวลชน (ค่า $R = 0.107^*$) สื่อออนไลน์ (ค่า $R = 0.145^*$) และปัญหาในการเรียนรู้การเกษตร (ค่า $R = 0.158^*$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ การเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 การวิจัยเรื่อง การเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานทั่วไป สังคม และเศรษฐกิจของ ยุวเกษตรกร 2) ความรู้และแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในด้านการเกษตรของยุวเกษตรกร 3) ความคิดเห็นและความต้องการในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร 4) ปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร 5) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ ความต้องการเรียนรู้การเกษตร และความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของยุวเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 3 โรงเรียน ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนทั้งหมด 588 คน ในพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้จำนวนนักเรียน 239 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้วิธีจับสลาก

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้างประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เครื่องมือที่ 1 แบบสัมภาษณ์ (สำหรับนักเรียน) ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร ตอนที่ 3

ความคิดเห็นต่อการประอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (pre test) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย แล้วนำผลการสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ด้านการเกษตร ระดับความพึงพอใจ ระดับการได้รับความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การเชื่อมโยงเครือข่าย และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Reliability consistency) ได้ค่า 0.83 ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of alpha หรือ Cronbach) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.954 – 0.981 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของยุวเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ยุวเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถามเรื่องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 52.3 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 13.50 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 66.1 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ร้อยละ 89.1 ไม่เคยมีประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว ร้อยละ 89.1 ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเกษตร ร้อยละ 63.6 ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน โดยได้รับการส่งเสริมด้านการทำบัญชีครัวเรือน ทัศนศึกษา ศึกษาชุมชนต้นแบบ ค่ายยุวเกษตรกร ด้านอื่นๆ อาชีพบิดาของยุวเกษตรกร ร้อยละ 27.20 ทำอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง อาชีพมารดาของยุวเกษตรกร ร้อยละ 28.45 ทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 80.33

1.3.2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร

1) ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร จากการวัดระดับความรู้การเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร ด้านด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน) ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์) ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง) จำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 15 คะแนน พบว่า ในภาพรวมยุวเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน โดยตอบถูกต้องเฉลี่ย 10.02 ข้อ ซึ่งมีความรู้ในระดับมาก ร้อยละ 74.06 โดยมีความรู้ด้านพืชกรรม มากที่สุด

2.1.1 ความรู้ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน)

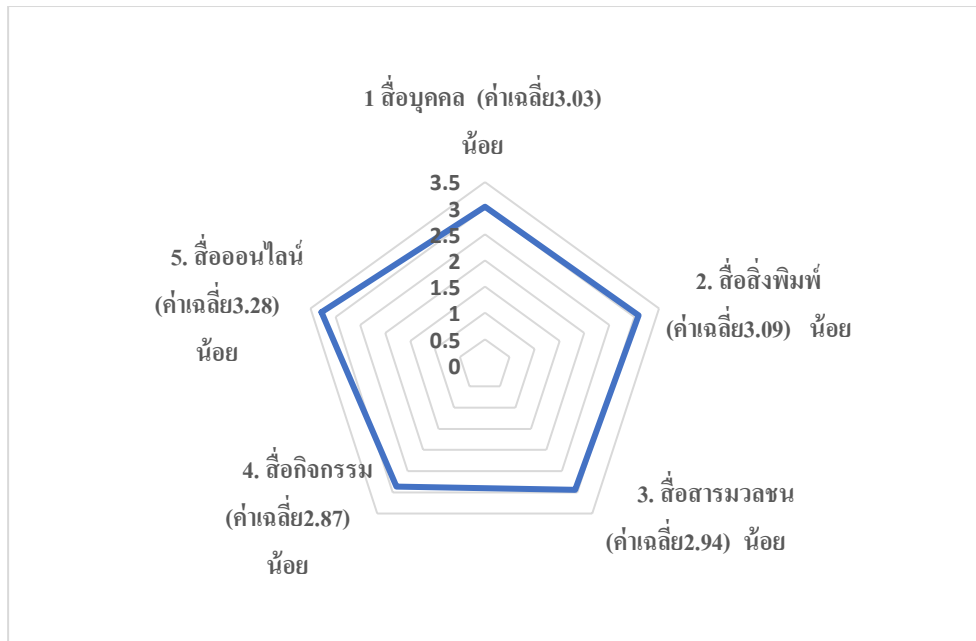
พบว่า ยุวเกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้องมากเป็นอันดับแรก คือ ธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ

ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม ร้อยละ 97.5 รองลงมา คือ การพรวนดินรอบ ๆโคนต้นพืชเป็นประจำ เป็นการช่วยกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 94.6 ,การขยายพันธุ์กล้วยด้วยการแยกหน่อควรทำในฤดูฝน ร้อยละ 92.9 ,การใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารเคมีประเภทดูดซึมควรนำมาใช้กับพืชที่ใช้เป็นอาหาร เพราะจะทำให้ผักสวยงาม ไม่มีแมลงกัดกิน ร้อยละ 38.1 และการทำปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดินนิยมปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื่องจากเป็นพืชที่ราคาถูก ร้อยละ 47.3 ตามลำดับ

2.1.2 ความรู้ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์) พบว่า ยุวเกษตรกรมีความรู้มาก เป็นอันดับแรก คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้ผลดีในเรื่องการประหยัดเวลา ลดแรงงาน ร้อยละ 92.1 รองลงมา คือ บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้าออกเพราะอาจนำเชื้อโรคมาสู่สัตว์ ร้อยละ 91.6 ,การคัดเลือกพ่อแม่ที่สายพันธุ์แข็งแรงสร้างความต้านทานโรคให้กับสัตว์เลี้ยงได้ดี ร้อยละ 87.4 ,ไถกินอาหารมากในฤดูหนาวเพื่อเร่งการผลิตขน ร้อยละ 43.1 และถ้าผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ให้ถูกลง ควรให้สัตว์กินหญ้าแทนอาหาร ร้อยละ 30.5ตามลำดับ

2.1.3 ความรู้ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง) พบว่า ยุวเกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้องมากเป็นอันดับแรก คือ การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ มีผลดีเพราะจะได้ไข่ของสัตว์น้ำมารับประทานด้วย ร้อยละ 92.1 รองลงมา คือ อุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการประมง คือ โรงงานปลาป่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ร้อยละ 54.4 เศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทต่อการประมง โดยการใช้ทรัพยากรประมงอย่างประหยัดคุ้มค่า ร้อยละ 49.8 สัตว์น้ำเป็นอาหาร โปรตีนที่มีคุณค่า และมีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น ร้อยละ 46.0 และการจับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายไม่ใช่ความหมายของการประมง ร้อยละ 44.8 ตามลำดับ

2) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร พบว่า ภาพรวมยุวเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ยุวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์ มากกว่าสื่ออื่น ๆ รองลงมาคือสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อสารมวลชน และสื่อกิจกรรม ตามลำดับ

ภาพที่ 5.1 สรุปแหล่งความรู้ที่ผู้วเกษตรกรได้รับความรู้ทางการเกษตร

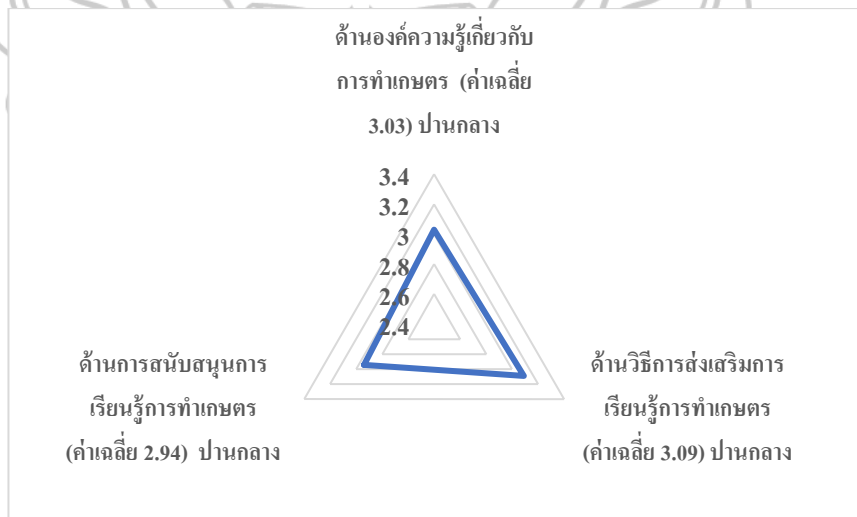
1.3.3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการเรียนรู้ การเกษตรของเกษตรกร

1) ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ผู้วเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 10 ประเด็น ได้แก่ การเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ รองลงมาคือเกษตรกรรมช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกร ช่วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี สินค้าเกษตรสามารถแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้หลากหลาย สืบทอดอาชีพและภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ากับลูกหลานต่อได้ ทางเลือกในการประกอบอาชีพมีมากและมั่นคง เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อาชีพเกษตรสามารถทำควบคู่กับงานประจำได้ เกษตรกรรมสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย อาชีพเกษตรกรรมสามารถดำรงชีพและสร้างฐานะให้ดีขึ้น

ภาพที่ 5.2 สรุปความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรของยุวเกษตรกร

2) ความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตรตามลำดับ

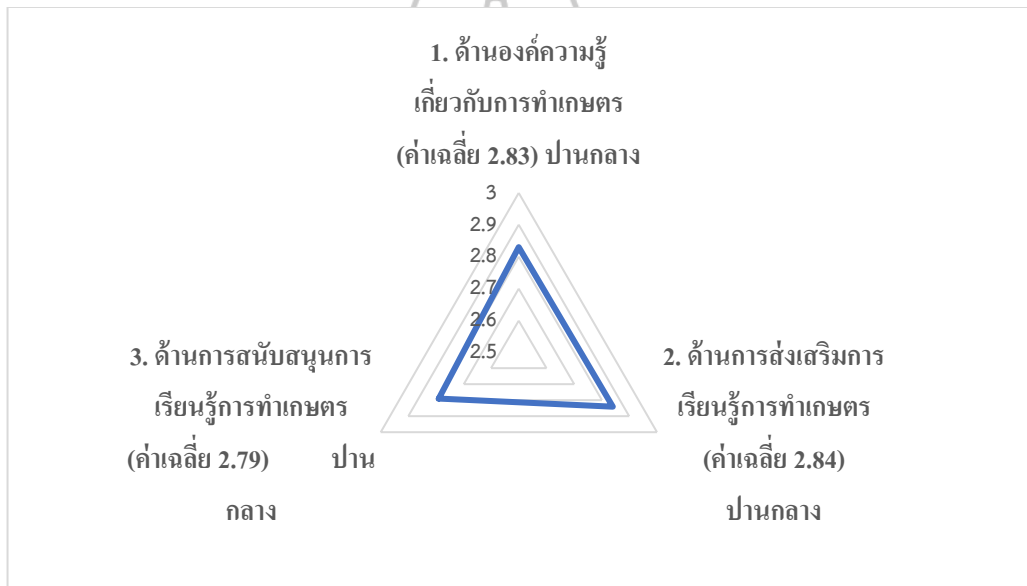

ภาพที่ 5.3 สรุปความต้องการการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของ ยุวเกษตรกร

1) ปัญหาในการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร 3 ประเด็น ด้านองค์ความรู้
เกี่ยวกับการเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร
ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

โดยประเด็นย่อยที่ยุวการเกษตร มีปัญหามากกว่าประเด็นอื่นๆ คือ ปัญหาด้าน
การส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ประเด็นของปัญหา ได้แก่ (1) ขาดการ
เยี่ยมเยียน ติดตามผล และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (2) ขาดการการทัศนศึกษา ดูงานเกี่ยวกับ
ศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร และขาดการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง
(3) ขาดการส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนด้านการเรียนรู้การเกษตร

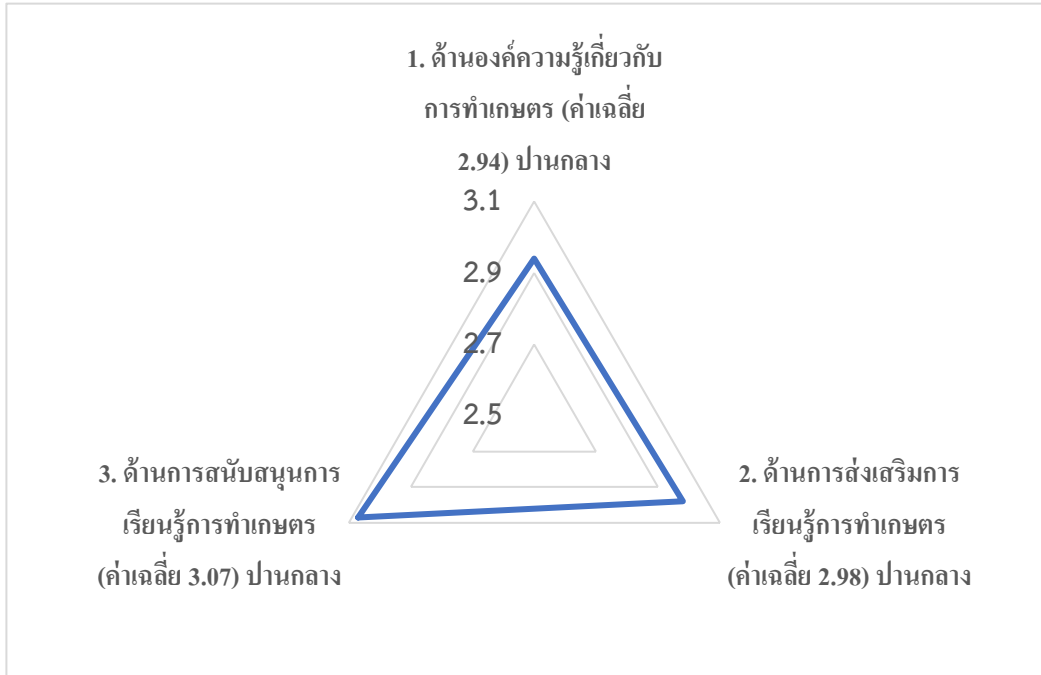

ภาพที่ 5.4 สรุปปัญหาการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

2) ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร
3 ประเด็น ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร และด้านการ
สนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

โดยประเด็นย่อยที่ยุวการเกษตร เห็นด้วยมากกว่าประเด็นอื่น ๆ คือ ด้านการ
สนับสนุน ยุวเกษตรกรมีระดับความเห็นด้วย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการ
สนับสนุน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ประเด็นของเห็นด้วยว่า (1) ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือใน
กิจกรรมของเด็ก (2) ควรให้โรงเรียน/หน่วยงานรัฐสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรชุมชน (3)

ควรมีการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และผู้นำชุมชน ควรมีการรวมกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน

ภาพที่ 5.5 สรุปข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรของยุวเกษตรกร

1.3.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้การเกษตรของ ยุวเกษตรกร

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปภาพรวมความสัมพันธ์ของความรู้เกษตรพื้นฐาน ความต้องการ เรียนรู้การเกษตร และความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกรใน ตำบลดอน แก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

1) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้การเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกรในตำบลดอน แก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ กับความรู้การเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร ($p > 0.05$)

2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกรในตำบล ดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญยิ่งทางสถิติที่ 0.01 กับความต้องการเรียนรู้การเกษตร (ค่า $R = 0.232^{**}$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ และความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีความสัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้การเกษตรอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของ
 ยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แหล่งความรู้จากสื่อบุคคล (ค่า $R = 0.130^*$) สื่อมวลชน (ค่า $R = 0.107^*$) สื่อออนไลน์ (ค่า $R = 0.145^*$) และระดับปัญหาในการเรียนรู้
 การเกษตร (ค่า $R = 0.158^*$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับความคิดเห็นต่อการประกอบ
 อาชีพเกษตรกรรมอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2 การอภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของ
 ยูวเกษตรกร ความรู้และแหล่งความรู้ทางการเกษตร ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
 และความต้องการในการเรียนรู้การเกษตรของยูวเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการ
 ส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร และปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ ความต้องการเรียนรู้การเกษตรและความ
 คิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยูวเกษตรกร มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล
 ดังต่อไปนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ยูวเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
 สอดคล้องกับการวิจัย สุดารัตน์ สุดจินดา และสาวิตรี รังสีภัทร (2560) ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมใน
 การดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรโรงเรียนประชาวมงคล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
 พบว่า สมาชิกกลุ่มยูวเกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 13 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการ
 ฝึกอบรมด้านการเกษตร ไม่เคยมีประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว

2) สภาพพื้นฐานทางสังคม พบว่า ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเกษตร
 ขัดแย้งกับ กอบลาภ อารีศรีสม (2557) ร้อยละ 63.21 มีตำแหน่งเป็นประธานกลุ่มยูวเกษตรกร ส่วน
 ใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ/เอกชน

3) สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ พบว่า อาชีพบิดาของยูวเกษตรกร คือ
 พนักงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง อาชีพมารดาของยูวเกษตรกร คือ ธุรกิจส่วนตัว/
 ค้าขาย มารดาของยูวเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพรอง ทั้งนี้จะเห็นได้ยูวเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคย
 ได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตร ไม่เคยมีประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว และ
 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึง
 เห็นควรส่งเสริมให้ความรู้การเกษตรพื้นฐานแก่ยูวเกษตรกรต่อไป

2.2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการเรียนรู้ด้านการเกษตร

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร

ระดับความรู้ของยุวเกษตรกร พบว่า ภาพรวมมีความรู้อยู่ในระดับมากรัดแย้งกับ ภัทราวดี เหลลาศรี เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน (2557) ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอน้ำยั้ง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ยุวเกษตรกรไทย เห็นว่าปัจจัยด้านบุคคลเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนรู้ของยุวเกษตรกร อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความรู้พื้นฐานของยุวเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.42) อภิปรายผลได้ว่า เนื่องจากวัยนี้มีการเรียนรู้ที่รวดเร็วและความจำดี มีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างประสบการณ์จากการปฏิบัติ ปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้การทำเกษตรให้กับยุวเกษตรกร เพื่อให้เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพในอนาคต

2.2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรของยุวเกษตรกร

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรของยุวเกษตรกร พบว่า แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยุวเกษตรกร อยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์มากกว่าสื่ออื่นๆ รัศมีพรหม อารีศรีสม (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทบาทกลุ่มยุวเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ยุวเกษตรกรเกือบทั้งหมด (ค่าเฉลี่ย 3.23) ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากเอกสารเผยแพร่ทางการเกษตร และจากวารสาร/นิตยสาร ซึ่งงานวิจัยของสุดารัตน์ สุดจินดา และสาวิตรี รังสิภัทร (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนประชาวมงคล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า แหล่งที่ของการได้รับข่าวสารด้านการเกษตรของกลุ่มยุวเกษตรกร ได้แก่ การฝึกอบรม (ร้อยละ 87.5) อภิปรายได้ว่า ปัจจุบันยุวเกษตรกร นิยมมีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น สามารถทำให้เข้าถึงแหล่งความรู้ได้ง่ายด้วยตัวเองผ่านสื่อออนไลน์ จึงทำให้ยุวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์มากกว่าสื่ออื่นๆ

2.3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการเรียนรู้อการเกษตรของยุวเกษตรกร

2.3.1 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร

ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ยุวเกษตรกรมีความคิดเห็นว่าการประกอบอาชีพเกษตรกรมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ มากที่สุด เนื่องจากในชีวิตประจำวันต้องรับประทานอาหารทุกวัน วิธีการเกษตรการเพาะปลูกพืช ปศุสัตว์ และการเพาะเลี้ยงประมง สามารถผลิตอาหาร นำไปใช้ได้บริโภคในครัวเรือน สร้างรายได้ นำไปสู่อาชีพได้ สามารถบริหารจัดการเวลาและวางแผนการทำงานได้เอง

ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของยุวเกษตรกร พบว่า ยุวเกษตรกรมีความต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ยุวเกษตรกรมีความต้องการ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร และเกษตรกรรมช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับมากที่สุด ชัดแย้งกับ ศิระกาญจน์ อะนั้นเอื้อ และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ (2561) พบว่า เยาวชน ครูผู้สอน และผู้ประกอบการมีความต้องการความรู้ด้านธุรกิจเกษตรและการผลิตพืช ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า เนื่องจากยุวเกษตรกรยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจึงต้องการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร เพื่อสามารถนำไปต่อยอด เป็นทักษะประสบการณ์ในอนาคตได้

2.3.2 ความต้องการต่อการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร

ผลการวิจัยพบว่า ยุวเกษตรกรมีความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยยุวเกษตรกรมีความต้องการ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ในระดับปานกลางและถือเป็นอันดับ 1 อภิปรายได้ว่า เนื่องจากยุวเกษตรกรยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการจึงต้องการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร เพื่อสามารถนำไปต่อยอด เป็นทักษะประสบการณ์ในอนาคตได้

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

2.4.1 ปัญหาของการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

ปัญหาของการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร พบว่า ปัญหาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบปัญหาด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร มากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียดประเด็นของปัญหา ได้แก่ ขาดการเยี่ยมชมติดตามผล และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ชัดแย้งกับ ภัทราวดีเหล่าศรี และคณะ(2557) ด้านวิธีการส่งเสริม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่าปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ อายุของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร มีความแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ขาดการเยี่ยมชม คำแนะนำ ให้ความรู้ ติดตามผลไม่สม่ำเสมอ เนื่องด้วยบางครั้งมีการโยกย้ายตำแหน่งหรือสางงาน หน่วยงานมีการเปลี่ยนนโยบายการทำงาน ควรมีการจัดแผนเยี่ยมชม ให้ความรู้ คำแนะนำ ติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้เป็นที่มีความรู้และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น

2.4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร พบว่า ยุวเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะทั้ง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร และด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบประเด็นด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การเกษตรมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ประเด็นของปัญหา ได้แก่ ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก อภิปรายได้ว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของยุวเกษตรกรน้อย สถานศึกษาควรเป็นสื่อกลาง สร้างความสามัคคีและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและยุวเกษตรกร มีการกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของยุวเกษตรกรมากขึ้น

2.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ที่กับการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร

2.5.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้การเกษตร ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีตัวแปรใด

ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำการเกษตรของยุวเกษตรกร อภิปรายได้ว่า

- 1) อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำการเกษตร เพราะ เป็นช่วงวัยนี้ เรียนรู้ไว เข้าใจง่าย มีการจดจำที่แม่นยำ แต่มีการรับรู้ และสนใจด้วยตัวเองน้อย ทำให้มีความรู้ทักษะที่จากแหล่งความรู้ที่แตกต่างกัน
- 2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำการเกษตร เพราะเนื่องจากสมาชิกในบางครอบครัว ผู้ปกครองประกอบอาชีพทำงานในเมือง แต่ละคนไม่ได้ประกอบอาชีพทางการเกษตร อาจจะไม่มีการกิจกรรมระหว่างปกครองและตัวยุวเกษตรกรในการส่งเสริมเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการเกษตรในครอบครัว
- 3) ความคิดเห็นต่อการเรียนรู้การเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำการเกษตร เพราะ ความรู้ด้านการเกษตรของยุวเกษตรกรอาจมาจากการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ประสบการณ์ที่เคยได้พบเห็น ของแต่ละคน ความคิดเห็นจึงไม่เหมือนกัน
- 4) สื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำการเกษตร เพราะ ยุวเกษตรกรได้รับความจากสื่อบุคคลน้อย เพราะเนื่องจากยังไม่ได้การส่งเสริมให้ความรู้อย่างไม่สม่ำเสมอ ไม่สามารถเผยแพร่ควบคุมได้จำนวนมาก เป็นสื่อที่ไม่มีหลักฐานอ้างอิง ผู้ฟังจึงรับฟัง ได้ไม่เต็มที่
- 5) สื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำการเกษตร เพราะ สื่อมวลชนน้อย เพราะว่า ปัจจุบันสื่อมวลชนสามารถเผยแพร่ให้กับคนจำนวนมากได้อย่างกว้างขวาง เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดี บางในรูปแบบ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์/วิดีโอ หอกระจายข่าว หรือ เสียงตามสายในชุมชน พบเห็นได้ยาก จึงทำให้ยุวเกษตรกรเข้าถึงการเรียนรู้จากสื่อมวลชนได้ไม่มากนัก

6) สื่อกิจกรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำเกษตร เพราะ มีเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยครั้ง สื่อกิจกรรม ต้องมีผู้ใหญ่ช่วยในการจัดและดำเนินกิจกรรม จึงจะมีโอกาสได้รับการเรียนรู้จากแหล่งนี้ เช่น การศึกษา ดูงาน การสาธิต งานวันเกษตร การรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเรียนรู้เล็กๆ

7) สื่อสิ่งพิมพ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำเกษตร เพราะ ปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ได้รับความนิยมน้อย เนื่องจากผู้คนหันไปใช้โทรศัพท์กันเยอะมากขึ้น และบางดึงดูดความสนใจ เอกสารของหน่วยงาน แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ หนังสือเรียนหนังสือพิมพ์ วารสารหรือนิตยสารเกษตรต่างๆ จะมีความสนใจเฉพาะบางครั้ง ควรจัดทำสื่อที่สวยงามและทันสมัย ใช้คำสั้นๆ เข้าใจง่าย

8) สื่อออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำเกษตร เพราะ มีอิทธิพลดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างมากทุกช่วงวัย ความบันเทิง เรื่องที่เป็นกระแสนิยมมีมาก ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งนี้ยังไม่มากพอ ควรสร้างความบันเทิงแฝงการศึกษาทางอ้อม Website (เว็บไซต์) Facebook (เฟสบุ๊ก) Line (ไลน์) Youtube (ยูทูป) Tiktok(ติ๊กต็อก) ควรต้องผสมผสานวิธีการร่วมกับการพาทัศนศึกษา ให้เห็นตัวอย่าง ได้สัมผัสเกษตรกรจริงบ้าง

9) ปัญหาในการเรียนรู้ทางการเกษตร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้การทำเกษตร เพราะ ยุวเกษตรกรมีความรู้และทักษะติดตัวอยู่แล้วจากความรู้ประสบการณ์ของตัวเอง และยังสามารถทดสอบปฏิบัติการทำเกษตรด้วยตัวเองจึงไม่ทราบปัญหาของการเรียนรู้การเกษตร

2.5.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการเรียนรู้การเกษตร พบว่า ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญยิ่งทางสถิติที่ 0.01 กับความต้องการเรียนรู้การเกษตร อภิปรายได้ว่า ยุวเกษตรกรที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของตน ในชีวิตประจำวันต้องรับประทานอาหารทุกวันวิถีของการทำเกษตรการเพาะปลูกพืช เพาะเลี้ยงปศุสัตว์ และการประมง สามารถผลิตอาหาร นำไปใช้ได้บริโภคในครัวเรือน สร้างรายได้ นำไปสู่อาชีพได้ เมื่อยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงต้องการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร ความเข้าใจ หลักการ วิธีการต่างๆ ที่จะนำไปต่อยอด เป็นทักษะประสบการณ์ในอนาคตได้

2.5.3 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร พบว่า แหล่งความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ สื่อบุคคลที่ได้รับ และระดับปัญหาในการเรียนรู้การเกษตร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร อภิปรายได้ว่า

1) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อแหล่งความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ ยุวเกษตรกรเห็นความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งเอกสารของหน่วยงาน แผ่นพับ เผยแพร่ หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารเกษตรต่างๆ เป็นแหล่งค้นหาข้อมูลที่สำคัญในเรื่องการเกษตร

2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อแหล่งความรู้จากสื่อออนไลน์ เป็นแหล่งความรู้ที่สามารถสืบค้นได้ง่ายและรวดเร็ว เหมาะกับช่วงวัย และเข้าถึงได้ด้วยตัวเอง

3) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อแหล่งความรู้จากสื่อบุคคล เป็นแหล่งความรู้ที่สามารถสอบถามข้อสงสัยได้ง่าย มีส่วนร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันได้ ทำให้เข้าใจรายละเอียดข้อมูลได้ดีมาก

4) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อระดับปัญหาในการเรียนรู้การเกษตร การเคยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม แล้วเกิดขาดการเยี่ยมเยียน คำแนะนำ ให้ความรู้ ติดตามผลไม่สม่ำเสมอ เนื่องด้วยบางครั้งมีการโยกย้ายตำแหน่งหรือสํานงาน หน่วยงานมีการเปลี่ยนนโยบายการทำงาน ทำให้ยุวเกษตรกร ขาดการเรียนรู้ไป ควรมีการจัดแผนเยี่ยมเยียน ให้ความรู้ คำแนะนำ ติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้เป็นที่มีความรู้และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อยุวเกษตรกร

1) จากผลการวิจัย พบว่า ยุวเกษตรกรประสบปัญหาด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร มากที่สุด อาจเป็นเพราะในพื้นที่ตำบลดอนแก้ว อำเภอมะเริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่ใกล้กับตัวเมือง ไม่ได้มีการทำเกษตรมากนัก การส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรยังมีไม่มากนัก ดังนั้น ยุวเกษตรกรสามารถหาความรู้ได้จากสื่อที่เข้าถึงและสืบค้นได้ง่ายใกล้ตัวคือ สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์ และยูทูป

2) จากผลการวิจัย พบว่า สื่อกิจกรรมที่ยุวเกษตรกรได้รับความรู้การเกษตร การศึกษาดูงานมากที่สุด รองลงมางานวันเกษตร ดังนั้นยุวเกษตรกรควรเข้าร่วมเมื่อหน่วยงานหรือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทัศนศึกษาดูงานต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ และผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก เป็นต้น

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการวิจัย พบว่า ยุวเกษตรกรมีระดับความต้องการเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร อันดับแรก ดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรติดตาม ให้คำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้แก่ยุวเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมความรู้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ การตลาด และการแปรรูปสินค้าเกษตร ควบคู่กับการทำสื่อการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อความสะดวกในการเข้าถึง

2) จากผลการวิจัย พบว่า ยุวเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์มากกว่าสื่อ อื่น ๆ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อออนไลน์ในการส่งเสริมและให้ความรู้ เนื่องจากเกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีการปรับตัวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันมากขึ้น

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานสถานศึกษา

1) จากผลการวิจัย พบว่า ยุวเกษตรกรมีระดับข้อเสนอแนะ ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร มากที่สุด ในประเด็นผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก อันดับแรก ดังนั้น หน่วยงานภาคการศึกษาควรเป็นสื่อกลาง สร้างความสามัคคีและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและยุวเกษตรกร มีการกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของยุวเกษตรกร

2) จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของยุวเกษตรกร ปัญหาการขาดการเยี่ยมเยียน ติดตามผล และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม มากที่สุด ดังนั้น หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรศึกษาแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้านการเกษตรของยุวเกษตรกร เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมจูงใจให้แก่ยุวเกษตรกรรุ่นใหม่ มาทำเกษตรกรรมมากขึ้น สืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญา วิธีการทำเกษตรดั้งเดิมจากรุ่นสู่รุ่น มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้อาชีพการเกษตรคงอยู่ต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยถึงการเรียนรู้ และความต้องการในการเรียนรู้ การเกษตรของยุวเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง หรือจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบว่ายุวเกษตรกรมีความคิดเห็น และความรู้ทางการเกษตรมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการใช้สื่อของเกษตรกร เพื่อนำไปสรุปผล หรือปรับปรุงรูปแบบวิธีการให้ดียิ่งขึ้นไป

2) ควรมีการศึกษาวิจัยกับกลุ่มผู้ปกครอง และครูผู้สอน เพื่อเปรียบเทียบและทราบความคิดเห็นของผู้ใหญ่ในการส่งเสริมการเกษตรยุวเกษตรกรในอนาคต

3) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้สื่อทางการเกษตรของ
ยุวเกษตรกร เพื่อนำประเภทสื่อและวิธีการที่เหมาะสมเป็นทางเลือก หรือเผยแพร่ให้นักวิชาการ
ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่สนใจ

บรรณานุกรม

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). (2565). *กสศ. เปิดผลวิจัย School Readiness*

เผยสถานการณ์ล่าสุด “เด็กปฐมวัยอยู่ในภาวะเรียนรู้ถดถอยอย่างหนัก”. สืบค้นจาก :

<https://www.eef.or.th/news-school-readiness-030822>

กอบลาภ อารีศรีสม. (2557). *การพัฒนาบทบาทกลุ่มเยาวชนเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเกษตรในเขต*

ภาคเหนือตอนบน. สืบค้นจาก :

http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2557/koblap_areesrisom/fulltext.pdf

กัญญารัตน์ ตีลังผล. (2558). *การจัดการทรัพยากรประมงชายฝั่งโดยชุมชน : กรณีศึกษา ชุมชนประมงพื้นบ้าน แหลมมะขาม ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

จิรวัดน์ พวงระย้า, ระวี จุฑศฤงค์, ประสงค์ ต้นพิชัย. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพทางการเกษตรของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน*. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564).

เจนจัด ภัคดีไทย. (2548). *การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.

คำริ บุญชู. (2548). *การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา*. วารสารวิชาการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศันสนีย์ กระจ่างโหม, สุดารัตน์ อุทธารัตน์, ณัฐสิทธิ์ ศรีนุรักษ์, และ อุบลรัตน์ หย่าใส่. (2559).

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจของทายาทเกษตรกรในการสานต่ออาชีพเกษตร ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่.

สืบค้นจาก [https://li01.tci-](https://li01.tci-thaijo.org/index.php/joacmu/article/view/245580/167881)

[thaijo.org/index.php/joacmu/article/view/245580/167881](https://li01.tci-thaijo.org/index.php/joacmu/article/view/245580/167881)

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565) *เปลี่ยนวงจรชีวิตเกษตรกรจากวงจรถดถอยสู่วงจรโอกาส ตอนที่1,*

ธนาคารแห่งประเทศไทย

บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จีรวัดน์ เอ็กเพรส.

บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2536, น. 28). *ส่งเสริมการเกษตร*. กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประจวบ ฉายบุ. (2556). e-learning:จบ111การประมงทั่วไป. สืบค้นจาก :

<http://coursewares.mju.ac.th:81/e-learning50/FM111/index.html>

ปภัสนันท์ พิทยธีราพงศ์, ธาณินทร์ คงศิลา. *ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพการเกษตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนระยองวิทยาคม*. สืบค้นจาก [KC5414004.pdf](#)

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์, (2551). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร*. ใน *ประมวล สารประชุมวิชาการ การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา*, นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พรทิพย์ อุดมสิน. (2556). “การจัดการความรู้กับการพัฒนาชุมชน”. ในการจัดการความรู้. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิชัย สมบูรณ์วงศ์, นางจรีนันท์ เสนานาญ และนายสมศักดิ์ ศิริ. (2554). *ปัญหาขาดแคลนแรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตร* สืบค้นจาก:

<https://researchex.mju.ac.th/agikl/index.php/knowledge/23-radio54/154-pamong>

ภัทราวดี เหลลาศรี, เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน. 2557. *แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. สืบค้นจาก : <https://shorturl.asia/w0xNn>

มนตรี น้อยท่าทอง. (2561). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน งานเกษตร ม.1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี*

รัชนิกร ทองสุขดี. (2545). *เอกสารการประเภทการบรรยายวิชาสารนิเทศเพื่อการสอนสังคมศึกษา*. เชียงใหม่ : ภาควิชามัธยมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โรจกร ลือมงคล. (2565). *ความเครียดในการเรียนออนไลน์ ช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 : กรณีศึกษาในนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนคอนสวรรค์ อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ*.

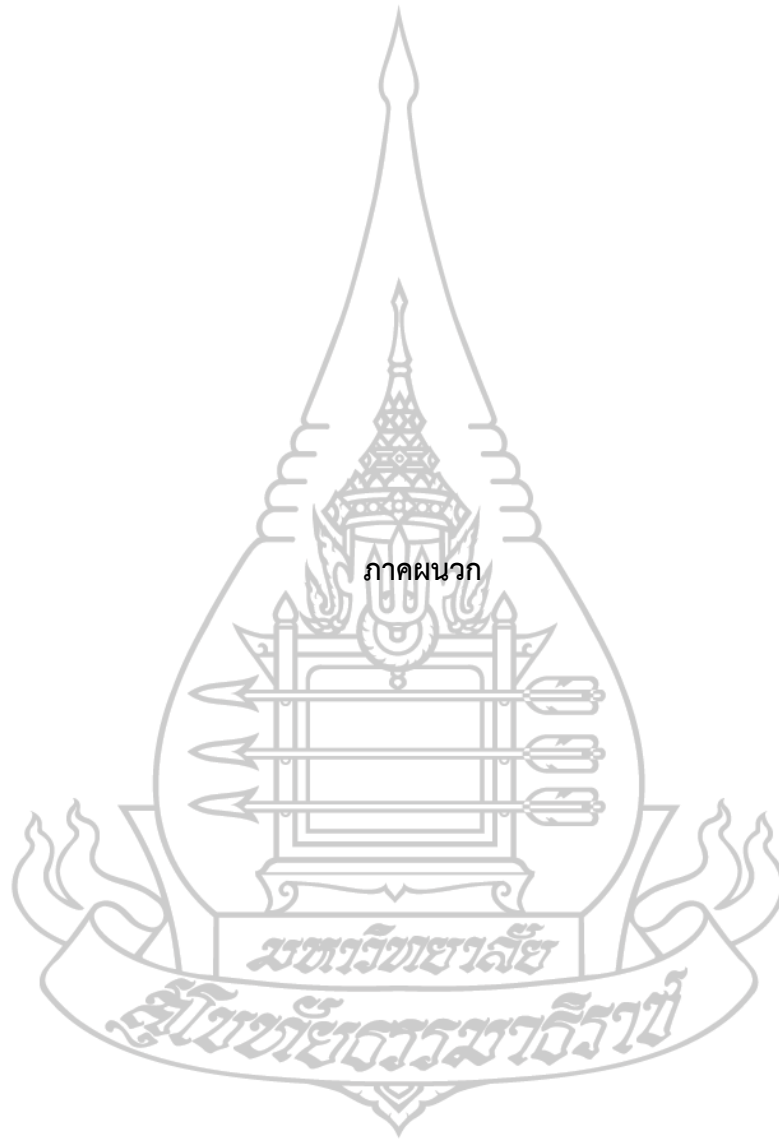
สืบค้นจาก: <https://he02.tci->

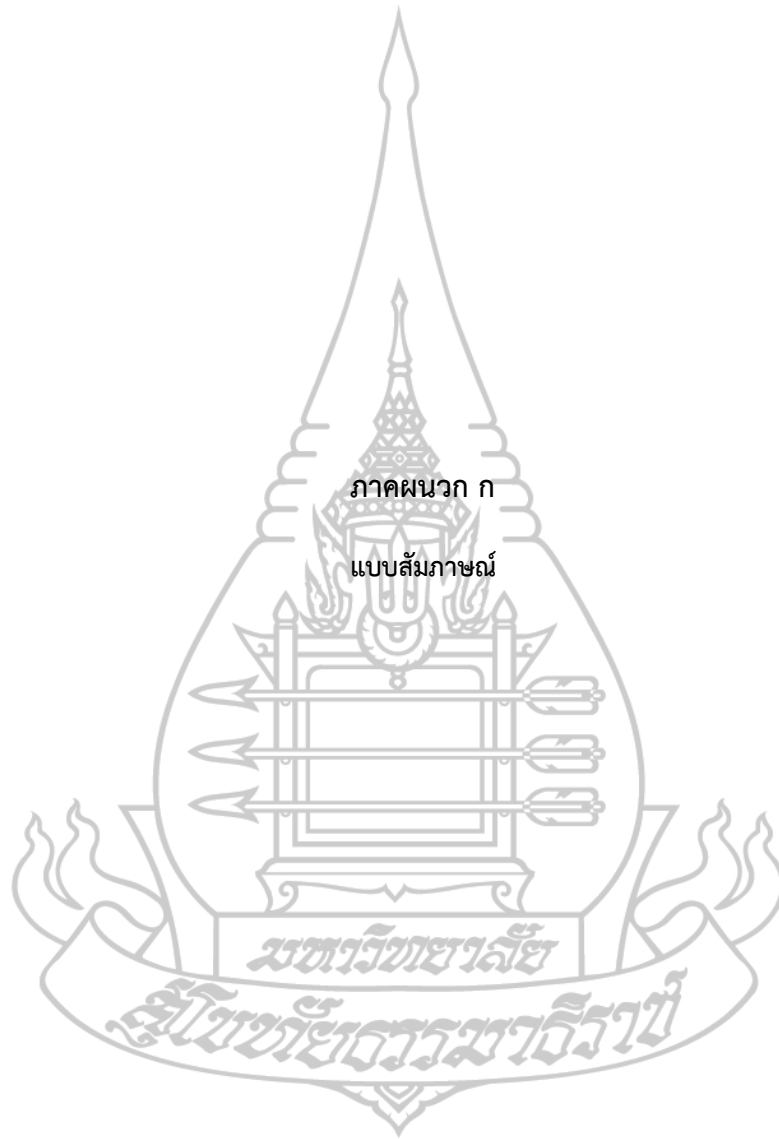
[thaijo.org/index.php/RHPC9Journal/article/view/258667](https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RHPC9Journal/article/view/258667)

- วิจารณ์ พานิช. (2547). *การจัดการความรู้ในระดับประเทศ. วารสารเพื่อการเพิ่มผลผลิต. (9): 80-86.*
- วิรัช วรรณรัตน์. (2558). *หลักและวิธีการสอบวัด. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ปีที่ 1 ฉบับที่ 2. (มิถุนายน – กันยายน 2558). หน้า 1-2.*
- วิเชียร วงศ์ภูจันทร์. (2545). *แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น. เอกสารศน.ที่ 5/2545*
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2556). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช*
- สินีสุข ครุฑเมือง แสนเสริม, บำเพ็ญ เขียวหวาน, เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, นารีรัตน์ สีระสาร และ พลสรายุ สราญรมย์. (2562). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางไกลด้านการเกษตรข้าม วัฒนธรรม: กรณีศึกษาเกษตรกรโรงเรียนประชาวมงคลกับเกษตรกรสำนักส่งเสริมแห่ง มหาวิทยาลัยเพอร์ดู. สืบค้นจาก : https://ird01.stou.ac.th/researchlib/ShowDataResearch.php?AutoID=2562_058*
- สุภารัตน์ สุตจินดา และสาวิตรี รัชสิภัทร. (2562). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มยุว เกษตรกร โรงเรียนประชาวมงคล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี. แก่นเกษตร 46*
- โสภรต์มี จันทร์ตัน, บุญธิดา เสี่ยงมนตร, วิษณุ อรรถวานิช และจิรัฐ เจนพิงพร. (2562). *สถานการณ์ สูงวัยกับผลิตภาพและการทำเกษตรของครัวเรือนเกษตรไทย. สืบค้นจาก : <https://www.pier.or.th/abridged/2019/13/>*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ความหมายของแหล่งเรียนรู้. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน ครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 4). สืบค้นจาก : [file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/20230428042458_40252%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/20230428042458_40252%20(1).pdf)*
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี.(2555). *คู่มือการดำเนินงานกลุ่มยุว เกษตรกร สำหรับเยาวชน. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2 จังหวัดราชบุรี*

Bloom, Benjamin.S. (1956). *Taxonomy of educational objectives handbook I* :
cognitive domain. New York : Longmans.

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

สุโขทัยวิทยาเขตราชภัฏวชิรเวศน์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การเรียนรู้การทำเกษตรของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ สำหรับยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาทางวิชาการ ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนรู้การทำเกษตรของยูวเกษตรกร เสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้การทำเกษตรของยูวเกษตรกรต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของยูวเกษตรกรในตำบลดอนแก้ว
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและความต้องการเรียนรู้กรเกษตรของ
ยูวเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเกษตรของยูวเกษตรกร

3. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

(ว่าที่ร้อยตรีหญิง วชิรภาพร ศรีนุอรุระ)

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () และเติมข้อความในช่องว่าง

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ () 1. หญิง () 2. ชาย
2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
4. เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตรที่หน่วยงานต่างๆหรือไม่
() 1.ไม่เคย () 2. เคย.....ครั้ง
4.1 เคยฝึกอบรมเรื่องใดบ้าง
.....
5. ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว
() 1. ไม่เคย
() 2. เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 1.ปลุกผัก,ผลไม้ () 2. เลี้ยงสัตว์
() 3.เลี้ยงสัตว์น้ำ () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

1.2 สภาพปัจจัยทางสังคม

1. การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน
() 1. ไม่เคย () 2. เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 1. เข้าค่ายยูวเกษตรกร () 2. อบรมเกี่ยวกับการเกษตร
() 3. ด้านการทำบัญชีครัวเรือน () 4. ด้านปัจจัยการผลิต
() 5. ทักษะศึกษา ศึกษาชุมชนต้นแบบ () 6. ด้านอื่นๆ (ระบุ).....

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพหลักของบิดา (ตอบเพียง 1 ข้อ)
() 1. ไม่มีอาชีพหลัก () 2. เกษตรกรรม
() 3. รับราชการ () 4. พนักงานหน่วยงานราชการ/
รัฐวิสาหกิจ
() 5. พนักงานบริษัทเอกชน () 6. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
() 7. รับจ้างทั่วไป () 8. อื่นๆ(ระบุ).....
2. อาชีพรองของบิดา (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
() 1. ไม่มีอาชีพรอง () 2. เกษตรกรรม
() 3. ค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว () 4. พนักงานบริษัทเอกชน
() 5. รับจ้างทั่วไป () 6. อื่นๆ(ระบุ).....

3. อาชีพหลักของมารดา (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มีอาชีพหลัก () 2. เกษตรกรรม
 () 3. รับราชการ () 4. พนักงานหน่วยงานราชการ/
 รัฐวิสาหกิจ
 () 5. พนักงานบริษัทเอกชน () 6. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 () 7. รับจ้างทั่วไป () 8. อื่นๆ(ระบุ).....

4. อาชีพรองของมารดา (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มีอาชีพรอง () 2. เกษตรกรรม
 () 3. ค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว () 4. พนักงานบริษัทเอกชน
 () 5. รับจ้างทั่วไป () 6. อื่นๆ(ระบุ).....

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้

2.1 แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ

คำชี้แจง : พิจารณาว่าข้อความนั้นถ้า “ถูก” ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบ “ถูก” ถ้า “ผิด” ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบ “ผิด”

ประเด็นความรู้การเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร	ถูก	ผิด
ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน)		
1. การพรวนดินรอบๆโคนต้นพืชเป็นประจำเป็นการช่วยกำจัดศัตรูพืช		
2. ใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารเคมีประเภทดูดซึมควรนำมาใช้กับพืชที่ใช้เป็นอาหาร เพราะจะทำให้ผักสวยงาม ไม่มีแมลงกัดกิน		
3. ธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม		
4. การขยายพันธุ์กล้วยด้วยการแยกหน่อควรทำในฤดูฝน		
5. การทำปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดินนิยมปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื่องจากเป็นพืชที่ราคาถูก		
ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์)		
6. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้ผลดีในเรื่องการประหยัดเวลา ลดแรงงาน		
7. ถ้าผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ให้ถูกลง ควรให้สัตว์กินหญ้าแทนอาหาร		
8. บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้าออกเพราะอาจนำเชื้อโรคมาสู่สัตว์		
9. การคัดเลือกพ่อแม่ที่สายพันธุ์แข็งแรงสร้างความต้านทานโรคให้กับสัตว์เลี้ยงได้ดี		
10. ไก่กินอาหารมากในฤดูหนาวเพื่อเร่งการผลิตไข่		
ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง)		
11. เศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทต่อการประมงโดยใช้ทรัพยากรประมงอย่างประหยัดคุ้มค่า		
12. การจับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายไม่ใช่ความหมายของการประมง		

ประเด็นความรู้การเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร	ถูก	ผิด
13. การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ มีผลดีเพราะจะได้ไข่ของสัตว์น้ำมารับประทานด้วย		
14. อุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการประมง คือ โรงงานปลาป่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์		
15. สัตว์น้ำเป็นอาหาร โปรตีนที่มีคุณค่าและมีราคาถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น		

2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร คำชี้แจง : ✓ ลงในตารางตามแหล่งความรู้ที่ท่านได้รับ

แหล่งความรู้	ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. สื่อบุคคล					
1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ					
1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเอกชน					
1.3 บุคคลในครอบครัว					
1.4 ผู้มีความรู้ในหมู่บ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน					
1.5 ผู้นำชุมชน/อาสาสมัครเกษตร					
1.6 คุณครู					
2. สื่อมวลชน					
2.1 วิทยุกระจายเสียง					
2.2 โทรทัศน์/วิดีโอ					
2.3 หอกระจายข่าว หรือ เสียงตามสายในชุมชน					
3. สื่อกิจกรรม					
3.1 งานวันเกษตร					
3.2 การสาธิต					
3.3 การศึกษาดูงาน					
4. สื่อสิ่งพิมพ์					
4.1 เอกสารของหน่วยงานราชการ					
4.2 แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่					
4.3 หนังสือเรียน					
4.4 หนังสือพิมพ์					
4.5 วารสารหรือนิตยสารเกษตรต่างๆ					
5. สื่อออนไลน์					

แหล่งความรู้	ระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
5.1 website (เว็บไซต์)					
5.2 Line (ไลน์)					
5.3 Facebook (เฟซบุ๊ก)					
5.4 Youtube (ยูทูป)					
5.5 Tiktok (ติ๊กต็อก)					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการการส่งเสริมความรู้การทำเกษตรของยูวเกษตรกร

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน

3.1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม

ความคิดเห็นในการเรียนรู้ด้านการเกษตรและการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. เกษตรกรสามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้ง่าย					
2. การเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์					
3. เกษตรกรช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
4. ทางเลือกในการประกอบอาชีพมีมากและมั่นคง					
5. อาชีพเกษตรกรรมสามารถดำรงชีพและสร้างฐานะให้ดีขึ้น					
6. เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน					
7. สินค้าเกษตรสามารถแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้หลากหลาย					
8. การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตร ช่วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี					
9. สืบทอดอาชีพและภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่ากับลูกหลานต่อได้					
10. อาชีพเกษตรสามารถทำควบคู่กับงานประจำได้					

3.2) ระดับความต้องการการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตร

ความต้องการในการเรียนรู้ด้านการเกษตร	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร					
1. ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืช					

ความต้องการในการเรียนรู้ด้านการเกษตร	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2. ความรู้เกี่ยวกับปศุสัตว์					
3. ความรู้เกี่ยวกับการประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ					
4. ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืช					
5. ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีเบื้องต้น					
6. ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก					
7. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่					
8. ความรู้เกี่ยวกับการตลาด					
9. ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิต					
10. ความรู้เรื่องการรวมกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน					
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร					
1. การฝึกอบรมด้านการเกษตร					
2. สัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านการเกษตร					
3. ทักษะศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม					
4. การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร					
5. การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร					
3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร					
1. เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงที่ใช้ในการทำเกษตร					
2. ปัจจัยการผลิต					
3. แหล่งเงินทุน					
4. วัสดุอุปกรณ์ในการทำการเกษตร					
5. การติดตาม ดูแล และการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม					

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการเรียนรู้ทางการเกษตรของยุวเกษตรกร

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่านในแต่ละหัวข้อ

1) ระดับปัญหาในการเรียนรู้ด้านการเกษตรของยุวเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	ระดับของปัญหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร					
1. ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตร					
2. ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเกษตร					
3. ขาดสื่อเรียนรู้ที่เหมาะสม และเข้าถึงง่าย เช่น ไลน์ ยูทูบ เฟซบุ๊ก					
4. ไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเกี่ยวกับการเกษตร					
5. ไม่เคยเห็นตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม					
2. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร					
1. ขาดการปลูกจิตสำนึกส่งเสริมเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เยาวชน					
2. ขาดการส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนในการเรียนรู้การทำเกษตร					
3. ขาดการทบทวนศึกษา ดูงานเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร					
4. ขาดการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง					
5. ขาดการเยี่ยมเยียน ติดตามผล และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม					
3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร					
1. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการทำกิจกรรมที่บ้าน					
2. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การเกษตร					
3. เงินทุนในการทำเกษตรมีไม่เพียงพอ					
4. ขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์					
5. ขาดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน					

2) ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรของยุวเกษตรกร

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร					
1. มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเกษตรกรรมอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 หลักสูตร					
2. ควรจัดให้มีการทำสื่อการเรียนรู้ และรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ ยูทูบ เฟซบุ๊ก เพื่อความสะดวกในการเข้าถึง					

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
3. ส่งเสริมความรู้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ					
4. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรพื้นฐาน					
5. ส่งเสริมความรู้เรื่องการตลาดและการแปรรูปสินค้าเกษตร					
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร					
1. ควรรณรงค์ปลูกจิตสำนึกส่งเสริมเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เยาวชน					
2. จัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนฝึกปฏิบัติ เพิ่มประสบการณ์ ทักษะ และหารายได้ระหว่างเรียน					
3. โรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้ ตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม					
4. ควรจัดอบรม สัมมนาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน การใช้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่					
5. ควรมีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียน และติดตามผลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมบ่อยๆ					
3. ด้านการสนับสนุน					
1. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก					
2. ควรให้โรงเรียน/หน่วยงานรัฐสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรชุมชน					
3. ผู้นำชุมชนควรมีการรวมกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน					
4. ควรมีการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์					
5. ควรมีหน่วยงานจัดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

คำสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางสังคมและเศรษฐกิจของยูวเกษตรกร

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล					
1	เพศ () ชาย () หญิง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)	1	0	1	0.00	ใช้ไม่ได้
3	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตรที่หน่วยงานต่างๆหรือไม่ () 1.ไม่เคย () 2. เคย.....ครั้ง เคยฝึกอบรมเรื่องใดบ้าง 1..... 2.....	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	ประสบการณ์การช่วยงานด้านการเกษตรในครอบครัว () 1. ไม่เคย () 2. เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1.ปลูกผัก,ผลไม้ () 2. เลี้ยงสัตว์ () 3.เลี้ยงสัตว์น้ำ () 4. อื่นๆ(ระบุ).....	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	การได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน () 1. ไม่เคยอบรม () 2. เคย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. เข้าค่ายยูวเกษตรกร () 2. อบรมเกี่ยวกับการเกษตร () 3. ด้านการทำบัญชีครัวเรือน () 4. ด้านปัจจัยการผลิต () 5. ทักษะศึกษา ศึกษาชุมชนต้นแบบ () 6. ด้านอื่นๆ (ระบุ).....	1	0	1	0.67	ใช้ได้
	1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ					

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
8	อาชีพรองของบิดา (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. ไม่มีอาชีพรอง () 2. เกษตรกรรม () 3. ค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว () 4. พนักงานบริษัทเอกชน () 5. รับจ้างทั่วไป () 6. อื่นๆ (ระบุ).....	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	อาชีพหลักของมารดา (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. ไม่มีอาชีพรอง () 2. เกษตรกรรม () 3. ค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว () 4. พนักงานบริษัทเอกชน () 5. รับจ้างทั่วไป () 6. อื่นๆ(ระบุ).....	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	อาชีพรองของมารดา (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) () 1. ไม่มีอาชีพรอง () 2. เกษตรกรรม () 3. ค้าขาย /ธุรกิจส่วนตัว () 4. พนักงานบริษัทเอกชน () 5. รับจ้างทั่วไป () 6. อื่นๆ (ระบุ).....	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านพืชกรรม (การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน)						
11	1.การพรวนดินรอบๆโคนต้นพืชเป็นประจำเป็นการช่วยกำจัดศัตรูพืช (ช่วยให้ดินมีอากาศถ่ายเทและระบายน้ำได้ดี)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	2. ใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารเคมีประเภทดูดซึมควรนำมาใช้กับพืชที่ใช้เป็นอาหาร เพราะจะทำให้ผักสวยงาม ไม่มีแมลงกัดกิน(ไม่ควรใช้)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	3. ธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	4. การขยายพันธุ์กล้วยด้วยการแยกหน่อควรทำในฤดูฝน (ไม่ควร)	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
15	5. การทำปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงดินนิยมปลูกพืชตระกูลถั่ว เนื่องจากเป็นพืชที่ราคาถูก (เนื่องจากเป็นพืชที่ช่วยตรึงไนโตรเจนในอากาศลงดินให้พืชสามารถนำไปใช้ได้)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านปศุสัตว์ (การเลี้ยงสัตว์)						
16	6. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ให้ผลดีในเรื่องการประหยัดเวลา ลดแรงงาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17	7. ถ้าผู้เลี้ยงสัตว์ต้องการลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์ให้ถูกลง ควรให้สัตว์กินหญ้าแทนอาหาร (คำนวณสูตรอาหารให้พอดีกับความต้องการของสัตว์ เลือกใช้วัตถุดิบที่ราคาถูกลง)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18	8. บริเวณที่เลี้ยงสัตว์ไม่ควรให้บุคคลภายนอกเข้าออกเพราะอาจนำเชื้อโรคมาสู่สัตว์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19	9. การคัดเลือกพ่อแม่ที่สายพันธุ์แข็งแรงสร้างความต้านทานโรคให้กับสัตว์เลี้ยงได้ดี	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	10. ไก่กินอาหารมากในฤดูหนาวเพื่อเร่งการผลิตขน (เพื่อเร่งการออกไข่)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทรัพยากรประมง)						
21	11. เศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทต่อการประมง โดยการใช้ทรัพยากรประมงอย่างประหยัดคุ้มค่า	0	1	1	0.67	ใช้ได้
22	12. การจับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายไม่ใช่ความหมายของการประมง	0	1	1	0.67	ใช้ได้
23	13. การจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ มีผลดีเพราะจะได้ไข่ของสัตว์น้ำมารับประทานด้วย (มีผลเสียทำให้สัตว์น้ำไม่มีแพรวพันธุ์ สัตว์น้ำอาจสูญพันธุ์)	0	1	1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
24	14. อุตสาหกรรมต่อเนื่องกับการประมง คือ โรงงานปลาป่น โรงงานผลิตอาหารสัตว์	0	1	1	0.67	ใช้ได้
25	15. สัตว์น้ำเป็นอาหาร โปรตีนที่มีคุณค่าและมี ราคาถูกลงกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่น	0	1	1	0.67	ใช้ได้
2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐานของยูวเกษตรกร						
สื่อบุคคล						
26	1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของรัฐ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27	1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของเอกชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28	1.3 บุคคลในครอบครัว	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29	1.4 ผู้มีความรู้ในหมู่บ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30	1.5 ผู้นำชุมชน/อาสาสมัครเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
31	1.6 คุณครู	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สื่อมวลชน						
32	2.1 วิทยุกระจายเสียง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33	2.2 โทรทัศน์/วิดีโอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34	2.3 หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สื่อกิจกรรม						
35	3.1 งานวันเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36	3.2 การสาธิต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37	3.3 การศึกษาดูงาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สื่อสิ่งพิมพ์						
38	4.1 เอกสารของหน่วยงานราชการ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39	4.2 แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40	4.3 หนังสือเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
41	4.4 หนังสือพิมพ์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
42	4.5 วารสารหรือนิตยสารเกษตรต่างๆ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สื่อออนไลน์						

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
43	5.1 website (เว็บไซต์)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
44	5.2 Line (ไลน์)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
45	5.3 Facebook (เฟสบุ๊ก)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
46	5.4 Youtube (ยูทูป)	1	1	1	1.00	ใช้ได้
47	5.5 Tiktok (ติ๊กต็อก)	1	1	1	1.00	ใช้ได้

**ตอนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรและความต้องการเรียนรู้
ของเกษตรกร**

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่	คนที่	คนที่		
		1	2	3		
1) ระดับความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพเกษตรกร						
48	1. เกษตรกรสามารถเรียนรู้ และเข้าใจได้ ง่าย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
49	2. การเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิตของมนุษย์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
50	3. เกษตรกรช่วยอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
51	4. ทางเลือกในการประกอบอาชีพมีมากและ มั่นคง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
52	5. อาชีพเกษตรกรสามารถดำรงชีพและ สร้างฐานะให้ดีขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
53	6. เป็นอาชีพที่ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
54	7. สินค้าเกษตรสามารถแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้ หลากหลาย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
55	8. การเชื่อมโยงเครือข่ายเกษตร ช่วยการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดี	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของเชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
56	9. สืบทอดอาชีพและภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า กับลูกหลานต่อได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
57	10. อาชีพเกษตรกรสามารถทำควบคู่กับงาน ประจำได้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) ระดับความต้องการเรียนรู้ด้านการเกษตร						
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร						
58	1. ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืช	1	1	1	1.00	ใช้ได้
59	2. ความรู้เกี่ยวกับปศุสัตว์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
60	3. ความรู้เกี่ยวกับการประมง และการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
61	4. ความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืช	1	1	1	1.00	ใช้ได้
62	5. ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีเบื้องต้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
63	6. ความรู้เรื่องการผลิตปุ๋ยหมัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
64	7. ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ใหม่	1	1	1	1.00	ใช้ได้
65	8. ความรู้เกี่ยวกับการตลาด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
66	9. ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
67	10. ความรู้เรื่องความร่วมมือกลุ่มเกษตรกรใน โรงเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของเชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
68	1. การฝึกอบรมด้านการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
69	2. สัมมนาเชิงปฏิบัติการด้านการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
70	3. ทัศนศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกร ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
71	4. การฝึกปฏิบัติด้านการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
72	5. การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร						
73	1. เครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงที่ใช้ในการทำเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
74	2. ปัจจัยการผลิต	1	1	1	1.00	ใช้ได้
75	3. แหล่งเงินทุน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
76	4. วัสดุอุปกรณ์ในการทำการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
77	5. การติดตาม ดูแล และการให้คำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรของ
 ยุวเกษตรกร
 4.1 ระดับปัญหาในการเรียนรู้ด้านการเกษตร
 ของยุวเกษตรกร

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1) ระดับปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านการเกษตร						
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร						
78	1. ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
79	2. ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
80	3. ขาดสื่อเรียนรู้ที่เหมาะสม และเข้าถึงง่าย เช่น ไลน์ ยูทูป เฟซบุ๊ก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
81	4. ไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเกี่ยวกับ การเกษตร	1	0	1	0.67	ใช้ได้

82	5. ไม่เคยเห็นตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
----	---	---	---	---	------	--------

2. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลงผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
83	1. ขาดการปลูกจิตสำนึกส่งเสริมเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เยาวชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
84	2. ขาดการส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชนด้านการเรียนรู้การทำเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
85	3. ขาดการการทัศนศึกษา ดูงานเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
86	4. ขาดการอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติที่ไม่ต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
87	5. ขาดการเยี่ยมชม ติดตามผล และคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	1	1	1	1.00	ใช้ได้

3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้การทำเกษตร

88	1. ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการทำกิจกรรมที่บ้าน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
89	2. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
90	3. เงินทุนในการทำเกษตรมีไม่เพียงพอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
91	4. ขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
92	5. ขาดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

4.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตร
ของยุวเกษตรกร

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตร						
93	1. มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเกษตรกรรมอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 หลักสูตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
94	2. ควรจัดให้มีการทำสื่อการเรียนรู้ และรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ไลน์ ยูทูป เฟซบุ๊ก เพื่อความสะดวกในการเข้าถึง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
95	3. ส่งเสริมความรู้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
96	4. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรพื้นฐาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
97	5. ส่งเสริมความรู้เรื่องการตลาดและการแปรรูปสินค้าเกษตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตร						
98	1. ควรรณรงค์ปลูกจิตสำนึกส่งเสริมเรียนรู้ด้านการเกษตรแก่เยาวชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
99	2. จัดตั้งกลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเยาวชน ฝึกปฏิบัติ เพิ่มประสบการณ์ ทักษะ และหารายได้ระหว่างเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
100	3. โรงเรียนจัดให้มีการทัศนศึกษา ดูงานศูนย์เรียนรู้ ตัวอย่างผู้ประสบความสำเร็จจากการทำเกษตรกรรม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
101	4. ควรจัดอบรมสัมมนาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรพื้นฐาน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่าIOC (เฉลี่ย)	แปลง ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
102	5. ควรมีการลงพื้นที่เยี่ยมเยียน และติดตามผลของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านการสนับสนุน						
103	1. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเด็ก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
104	2. ควรให้โรงเรียน/หน่วยงานรัฐสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตรชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
105	3. ผู้นำชุมชนควรมีการรวมกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
106	4. ควรมีการสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการเกษตรใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์	1	1	1	1.00	ใช้ได้
107	5. ควรมีหน่วยงานจัดตลาดรองรับผลผลิตเกษตรในชุมชน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

คะแนนที่ได้	102.67
จำนวนทั้งหมด	107.00
ค่าIOC	0.96

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ว่าที่ร้อยตรีหญิง วชิรญาพร ครั้นอุระ
วัน เดือน ปี เกิด	17 มีนาคม 2539
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต(การพัฒนาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2561
สถานที่ทำงาน	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
ตำแหน่ง	เจ้าพนักงานการเกษตรปฏิบัติงาน

